svensk veterinär tidning

6 • MAJ • 2014 • VOLYM 66

Smittsamma sjukdomar hos fisk

Vaccination inom veterinärmedicinen i Norden

Diagnostik av metabola sjukdomar hos häst

Foto: SUGAR0607

MEDIVET

Animal X-ray Solutions

Nordisk Specialist för Veterinär Digital Röntgen

Digital Röntgen för alla behov

Störst utbud – Riktigt bra Support – Nöjda kunder

sound-skin

SPRINT Ultralight DR™

Digitalt i mus-stora och helt utan stativen Mixed Practice DR.

TOUR Ultralight DR™

Digital analog portabel. Trådlös detektor. Mixed Practice DR.

MARK 1210cw™

Mixed Practice DR. Trådlös detektor. Robust system.

MARK 1114cw™

Equine DR med stor trådlös detektor. Pekskärm.

TruDR Tour 1008G™

Equine DR - robust vätska. Lämpliga med bärbla system.

MARK 1210e™

Mixed Practice DR. Pekskärm.

Tour eSeries 1109G™

Equine DR - robust vätska med Canon detektor.

MARK IIG™

Equine DR komponent system med Canon detektor.

MARK 1109™

Equine DR med Canon detektor. Pekskärm. Robust.

MARK 1417™

Equine DR med stor Canon detektor. Pekskärm. Robust.

TruDR eSeries 1417™

Det ultimata DR systemet för ambulatoriskt bruk.

TruDR eSeries 1417™

DR för ambulatorisk med Canon detektor.

KONICA MINOLTA

Regius

Det ultimata mobila CR systemet med unik dubbelstackning och inbyggnad PACS.

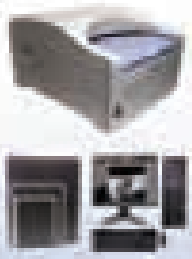

Σ Sigma

Hög bildkvalitet, digital eller som mikrodensitometrisk PACS Perfekt CR för övergång från analog röntgen, även för den mindre kliniken. Finns i 3 modeller: Standard, Addition och Ultimate.

www.medivet.se info@medivet.se +46 (0) 431 244 00 Medivet Scandinavian AB, Ängelholm, Sverige

SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: Mån–tors 9.00–16.00,
Fre 9.00–15.00,
lunchstängt 11.30–13.00

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande
TORSTEN JAKOBSSON, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-372 95 10
E-POST: ***torsten.jakobsson@svf.se***

Kansli- och ekonomichef
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef
ANDERS GRANELD, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: ***anders.graneld@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Tf generalsekreterare SVS
SIMONE HÄUSLER, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 0730-928 113
E-POST: ***simone.hausler@svf.se***

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, ***ekonom***
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***linda.wikstrom@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVERIGES
VETERINÄRMEDICINSKA
SÄLLSKAP

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Veterinärt inflytande på Läkemedels- och apoteksutredningen

REGERINGEN BESLUTADE 2011 att tillsätta en utredning för att gå igenom prissättning, tillgänglighet och marknadsförutsättningar inom läkemedels- och apoteksområdet. Utredningens uppdrag är mycket brett och av naturliga skäl rör den huvudsakligen humansidan, men den går nu över till ett för veterinärkåren synnerligen viktigt område.

Utredaren Anna Märta Stenberg har hittills arbetat med frågor som rör förskrivning till läkarnas patienter t ex maskinell dosdispensering, tillgänglighet av läkemedel, prissättning av originalpreparat utan generisk konkurrens och mycket mera. Hon har lämnat tre delbetänkanden till regeringen och utredningen är nu i en fas av stort intresse för alla veterinärer som någon gång förskriver läkemedel. I uppdraget ingår nämligen att föreslå hur tillgängligheten kan bli bättre för läkemedel till djur och att se över prissättningen och hanteringen av licensläkemedel, ex tempore-läkemedel och smittskyddsläkemedel. Beträffande licensläkemedel ska utredningen bland annat granska vem som ska utfärda en ansökan och om ett nationellt register över beviljade licenser bör införas.

Veterinärförbundet deltog i en större hearing inom utredningen i februari. Det framfördes ett flertal synpunkter direkt vid mötet och ett ytterligare resultat var att veterinärer från Svenska djurhälsovården, Distriktsveterinärerna med flera aktörer tillsammans med SVF bildade en informell samarbetsgrupp som ett bollplank till utredningen. Gruppen träffade utredaren i slutet av april och tog då bland annat upp frågan om den bristande tillgängligheten av veterinära läkemedel. En brist som många veterinärer upplever har blivit successivt förvärrad sedan omregleringen av apoteksmarknaden, trots att apotekens öppettider på många håll förlängts avsevärt.

Vidare fick utredaren SVFs synpunkter rörande den försvårade hanteringen av licenspreparat, en fråga som berör många praktiserande veterinärer. Vårt ställningstagande är att även recept på licensläkemedel ska kunna hämtas ut på det apotek som djurägaren önskar. Vidare ska inte veterinären själv behöva utföra licensansökan och ansökningsavgiften diskuterades också. Det är gruppens mening att hanteringen kan förenklas genom ett centralt register. Antalet licenser borde dessutom kunna reduceras ordentligt om antalet registrerade veterinära läkemedel ökas i Sverige.

Slutligen framförde vi att veterinärkåren inte är intresserad av att sälja läkemedel, undantaget jourdoser utan förtjänst. Inom den veterinära professionen är vi övertygande om att det är ett viktigt ställningstagande för att fortsätta vår restriktiva antibiotikapolitik och minska risken för en fortsatt utveckling av resistens.

Har du någon reflektion kring arbetet med Läkemedelsutredningen eller andra frågor som rör läkemedel är du välkommen att höra av dig till mig eller förbundskansliet.

TORSTEN JAKOBSSON
förbundsordförande, SVF

VETERINARY EXCLUSIVE

ROYAL CANIN

Med **smak** för ett **hälsosamt liv**

Att lägga stora resurser på forskning kring hundens smakligheter kan tjäna besvärligt. Men faktum är att att djurägarens tillfälle bestå gå om intet om hunden inte vill äta det. Att hunden äter med glädje är också viktigt för djurägaren!. Därför utvecklar Royal Canin ständigt sin kunskap inom detta område. Nu ökar vi smakligheten på 14 torrfoder i dietportfoliot för hund, genom ett nyutvecklat ess av en ny smakprofil. Testar på denna produkter, bekräftar ett hundar föredrar dem framför rockanvende konkurrerande produkt på marknaden!.

Genom att rekommendera en produkt med dokumenterat hög smakligheter, ökar du chansen till en fjärkad dietisk behandling.

HIGH PALATABILITY
Tested & approved[2]

VETERINARY DIET

innehåll

ledare av T Jakobsson

Veterinärt inflytande på Läkemedels- och apoteksutredningen 3

reportage av S Fredriksson

”Som veterinär kan du verkligen göra skillnad” 6

nordiskt tema – infektioner

Vaccination inom veterinärmedicinen i Norden på 2000-talet av S Sternberg Lewerin m fl 11

Smittsomme sykdommer hos fisk av T T Poppe 17

från fältet

Diagnostik av EMS och PPID hos häst av S Lindåse, K Nostell och J Bröjer 21

månadens epiztel 27

vilken är din diagnos?

– Bilddiagnostik 31
– Svar 56

allmänt

Kommunikation är nyckeln till bättre smittskydd av C Arosenius 32

Svenska Djurhälsovårdens vårkonferens 2014
Hållbar djurhållning i Sverige – är det realistiskt? av C Arosenius 37

Dags att ladda för VM i golf av S Nilsson 43

fackliga frågan

Provanställning utvärderar arbetstagaren av F Ritter 45

disputationer

Anthelmintikaresistens hos förstagångsbetande nötkreatur 47

FVF informerar

Sommar, sommar och sol – och dags för semester av L Nordfors 49

replik

Kommentar till Rauni Niskanens replik ”Ingen ska behöva vara rädd på jobbet” 51

Alla tillbud behöver komma fram av S Orustfjord och R Niskanen 50

ansvarsärende

Förde inte in behandling i hästpasset av J Beck-Friis 53

in memoriam 55

krönika

Vi vill hjälpa företagen att göra rätt av S Orustfjord 58

kongresser & kurser 59

från studenterna

Vårkänslor på Stutis av E Holmroos 63

specialistkompetens 64

noterat

- Ingen ökad dödlighet hos kattungar utan kolostrum 33
- Djursjukhusgruppen byter namn till AniCura 46
- eHälsomyndigheten invigd 48
- Långa djurtransporter även i USA 55
- Nya professorer vid SLU 62
- Svensk hybrid mellan varg och hund en myt 64

kåseri

Harald i Vall av M Scharin 65

svensk veterinärlegitimation 66

”Vill man jobba hårt och göra skillnad, då är veterinär ett bra yrkesval.” Anna Sjöblom är en av många färska veterinärer som nu är på väg ut i yrkeslivet.

”Som veterinär kan du verkligen göra skillnad”

Under våren söker sig en hel hoper av rykande färska veterinärer ut på arbetsmarknaden. En av dem är Anna Sjöblom från Sala. Anna, som vägrar att lyssna till kraxande olyckskorpars tjat om en allt tuffare bransch, är full av tillförsikt och kan tänka sig att jobba nästan var som helst. Gärna utomlands.

Text och foto:
Suzanne Fredriksson

Veterinärtidningen träffar Anna på legendariska Ofvandahls Café. Det passar bra att ses i Uppsala där Anna fortfarande har sitt hem. Till sommaren flyttar hon nämligen till Vara.

– Ja, det blir mitt första riktiga jobb, men det är inte helt nytt. Redan förra sommaren arbetade jag på Vara Veterinärstation som ambulerande stordjursveterinär och jag har också hoppat in på helger och lov. Då har jag kunnat bo på stationen, men i sommar har jag hyrt en egen stuga, berättar Anna.

Hur känns det att vara ute på fältet själv så här i början?

– I somras var jag ganska nervös och undrade om jag skulle palla med trycket. Skolan är lite som en ”skyddad verkstad” i jämförelse med verkligheten där ute. Jag var lite orolig för att bli ifrågasatt av erfarna bönder som är vana vid hur deras ordinarie veterinärer jobbar. Men så var det inte alls. Tvärtom. Alla var trevliga och väldigt intresserade av vad jag hade för nytt att komma med. Och jag hade alltid någon av de ordinarie som bakjour. Eftersom jag visste att hjälpen fanns om det skulle behövas vågade jag också göra mer själv, säger Anna.

Hur fick du jobbet?

– Jag känner en kille som arbetat där. Det var så jag fick kontakten, säger Anna och berättar att Vara Veterinärstation är privatägd och bemannas av fyra–fem veterinärer. Verksamheten är enbart ambulatorisk och det handlar i princip bara om kor och häst. Det finns många stora stuterier och träningsanläggningar i Västergötland men de har oftast egna veterinärer knutna till verksamheten och utnyttjar sällan veterinärstationen. Det gör däremot de många mjölkgårdarna som finns i upptagningsområdet.

Anna, som är uppväxt i en hästfamilj, berättar att hon tidigare inte haft någon relation till kor, men att hon uppskattar arbetet med dessa djur mer och mer.

– Det är verkligen ett helt annat sätt att jobba och jag tycker det är väldigt roligt, även om tanken på att få ta hand om en svår kalvning skrämmer mig, erkänner hon.

Annas bakgrund är präglad av hästar. Hennes far är en välkänd travprofil, Karl-Erik ”Kacke” Nilsson, som i yngre år var tränare

NAMN: Anna Sjöblom
ÅLDER: 28 år
BOR: I Uppsala och Vara
YRKE: Ambulerande stordjursveterinär
DJUR: Några russ och en shetlandsponny samt delad vårdnad om katten Trassel
AKTUELL SOM: Ny på arbetsmarknaden

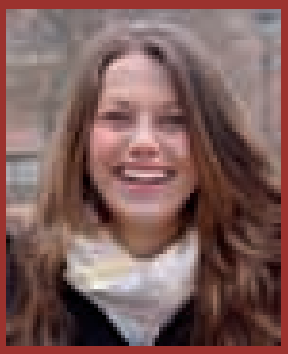

med ett stort och framgångsrikt stall. Numera är han bland annat måldomare och delaktig i licensutbildningen på sin gamla hemmabana Solvalla. Där har Anna tillbringat massor av tid, bland annat som aktiv inom ponnytravet. En av hennes gamla stjärnor, Greger 24 år, finns fortfarande kvar och bor hos föräldrarna i Sala.

Självklart har Anna påverkats av att växa upp i en familj där ”allt” kretsat kring travsport. För de flesta inblandade fanns det egentligen bara två yrken att välja mellan för Anna: hästskötare eller veterinär.

– Men jag är lite av en ”motvallskärring” så jag ville bli pilot. Tyvärr hade jag inte tillräckligt bra syn för det yrket, säger Anna och återger hur intresset, trots allt, väcktes att försöka sig på veterinärprogrammet.

– Det var när en av våra hästar hemma fick en hovböld. Jag gick och funderade på hur vi skulle behandla och tänkte att ”kanske veterinär i alla fall”. Jag hade gått natur på gymnasiet i Sala men behövde läsa upp några betyg för att ha chans att bli antagen till veterinärprogrammet. Jag sökte 2008 och hade turen att bli antagen.

Hur har du upplevt utbildningen?

– Som helhet bra, absolut. Visst, alla vill väl ha mer praktiskt träning om man frågar, mer ”hands on” i undervisningen, men man får försöka skaffa sig praktik genom att jobba på helger och lov. Vår årskurs hamnade i något sorts mellanläge när de nya behörighetsreglerna trädde i kraft och vi kunde gå ut och jobba som djursjukskötare efter att ha gått en C15-kurs en helg. Jag sommarjobbade t ex på Strömsholm som djursjukskötare och det är väldigt värdefullt att ha fått den erfarenheten.

– Mindre praktisk undervisning än vad vi fick kan man dock inte ha. Där är lägsta nivån nådd även om vi i Sverige har mycket praktisk undervisning jämfört med många länder i övriga Europa. Jag vill passa på att understryka att lärarna på SLU verkligen har gjort precis allt för att få det att fungera. All heder åt dem, säger Anna glatt.

Vart vägen kommer att leda är oklart. Anna har en bild av framtiden som är en realistisk blandning av drömmar och mål.

I vilken veterinär roll såg du dig själv när du började utbildningen?

– Som så många andra hade jag bilden av en kliniker på djursjukhus på näthinnan. Jag hade ingen tanke på något annat som t ex forskning eller arbete inom ”one health” som är så poppis nu. Men jag har tänkt om rejält. Bidragande har varit arbetet jag redan provat på, ambulerande stordjursveterinär, och jag har även fått upp ögonen för andra områden som jag skulle vilja ägna mig mer åt efter sommaren. Jag vill gärna jobba utomlands, kanske på en välrenommerad hästklinik, eller ännu hellre i något biståndsprojekt, säger Anna entusiastiskt.

– Vill man jobba hårt och göra skillnad, då är veterinär ett bra yrkesval. Jag tycker att man som veterinär har ett ansvar att försöka göra det man kan för både djur och människor. För en familj i ett u-land kan t ex en frisk ko betyda allt.

Om du ska förkovra dig på hemmaplan, vad blir det då?

– Jag blev oerhört fascinerad av bilddiagnostik under utbildningen och inser nu hur svårt det är. Att få vara med och tolka bilder var hur kul som helst och jag skulle gärna fördjupa mig i det området så småningom. Om man har velat fördjupa sig i något under utbildningen har det inte varit några problem att få gå med veterinärerna på UDS och delta i deras arbete. Alla har varit positiva och engagerade.

Annas framtidsfunderingar innehåller en realistisk blandning av mål och drömmar och hon har redan fått in en fot på arbetsmarknaden. Ett ofrånkomligt faktum är dock en saftig studieskuld.

– Det är perfekt att jobba som jag kommer att göra den närmaste tiden, ”dygnet runt” och på tantiem. Det gäller att försöka skrapa ihop så mycket pengar som möjligt när orken och tiden finns. Senare i livet kanske man inte kommer att tycka att det är så kul att ha jour och bli väckt av telefonen mitt i natten.

Hur känner du inför den tilltagande konkurrensen från utländska eller utlandsutbildade kolleger? Tror du att det kommer att påverka löneutvecklingen t ex?

– Jag är inte speciellt orolig. Det kommer säkert att finnas jobb till alla inom överskådlig tid framöver. Jag har också en känsla av att vi yngre veterinärer genomgående har ett större intresse än tidigare generationer att skaffa oss spetskompetens för att bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. Men, här och var finns det fortfarande en skepsis att anställa unga kvinnor och det frågas lite i förbigående ”har du pojkvän”, underförstått ”risk för snar barnledighet”.

Annas närmaste planer är först och främst att försöka vara kvar i Vara en tid för att bygga på sina nötkunskaper. När det gäller frågan om löneutvecklingen säger hon så här:

– I vår årskurs har vi peppat varandra väldigt mycket att inte sälja oss billigt! ■

I bloggen Veterinärstudenterna (www.hippson.se) fick Anna gästskriva om sin första ”kvacksommar” i Vara 2013. Här följer några utdrag ur Annas text.

Inför det första ensamma passet:

”Sen satt jag helt plötsligt där. Efter år av drömmar, längtan och tårar. Efter fem års stenhårt pluggande, ännu fler tårar och samtidigt otroligt mycket glädje sitter man så ensam i en bil och ska ut och jobba. När jag rullade ut från stationen var jag till lika delar världens lyckligaste som världens mest nervösa. Tänk om jag inte skulle kunna någonting alls? Tänk om ingen skulle tycka att jag var duktig? Många frågor och tusen tankar. Och hur i hela friden ska jag hitta till alla? En dag fick jag en jättebra vägbeskrivning som enligt hästägaren var ”idiotsäker”. Det var bara att köra rakt fram på vägen. Men den tog helt plötsligt slut mitt ute i skogen.”

Efter att ha fått avliva en häst akut:

”Att alltid vara professionell i sitt arbete är inte alltid lätt, men min uppfattning är att jag som veterinär aldrig ska börja gråta. Att krama om och vara ett stort stöd är det viktigaste och enda rätta jag kan göra. När ägaren vid ett senare besök berättade om att de begravt hästen och hur glad hon var att jag kunde hjälpa dem fick det mina ögon att tåras. Där blev jag helt övertygad om att jag har världens bästa jobb, trots allt.”

Om förlossningar:

”Att kämpa, lägga kalven tillrätta och hjälpa den blivande modern med sitt tuffaste jobb är en gåva. När jag tillsammans med djurägare dragit ut en nyfödd och sedan de skälvande, väntande sekunderna innan jag ser att kalven lever känns som flera minuter. Men så börjar den lilla kalven ta sina första andetag i livet. Den skakar och kisar med ögonen. Jag har varit med och på ett sätt skapat ett nytt liv. Även då kan mina ögon tåras och lyckan är total.”

Avslutning:

”Nu väntar nya äventyr i mitt yrkesliv. Vart den vägen kommer att leda är ännu oklart, men min magkänsla (den enda känslan man helt kan lita på) är att det kommer att bli jättebra vad som än händer.”

Previcox firocoxib

NY FÖRPACKNING

Previcox sortimentet utökas med 60 tabl. förpackning

Ny ändamålsenlig förpackning för långtidsbehandling mot smärta och inflammation i samband med artros

MERIAL

Vaccination inom veterinärmedicinen i Norden på 2000-talet

SUSANNA STERNBERG LEWERIN, leg veterinär, VMD, professor i epizootologi och smittskydd,
CLAES FELLSTRÖM, leg veterinär, VMD, professor i grissjukdomar,
STEFAN ALENIUS, leg veterinär, VMD, professor i idisslarmedicin och
CAROLINE FOSSUM, professor i immunologi*

Artikeln sammanfattar vaccination av idisslare och gris i Sverige, immunologi och vaccinforskning och användande av vaccin för sjukdomsbekämpning, med fokus på de nordiska länderna. Författarna betonar att all vaccination är en avvägning mellan risk och nytta, att vetenskapligt upplagda studier måste vara grunden och att vaccination är ett viktigt verktyg för kontroll och hantering av infektionssjukdomar.

INLEDNING

Ända sedan veterinärmedicinens begynnelse har vacciner använts för att förebygga och bekämpa djursjukdomar. Valet att vaccinera innebär dock alltid en avvägning mellan möjligheten att förebygga sjukdom och risken för negativa effekter av vaccinationen. Vaccination för att bekämpa utbrott av allvarliga smittsamma djursjukdomar har betydelse för internationell handel, eftersom handelsregler påverkar både viljan att vaccinera mot vissa sjukdomar och hur vaccinationen genomförs. Dessutom måste vaccination av livsmedelsproducerande djur vara kostnadseffektivt.

Teknologiska framsteg inom mikrobiologi, bioteknologi och molekylär biologi har genererat nya möjligheter och en ökad förståelse av interaktionen mellan mikroorganismer och immunsystemet vilket gynnar vaccinforskningen.

NYA RÖN OM VACCIN OCH VACCINUTVECKLING, IMMUNOLOGI

Avdödade vaccin fungerar väl när IgG-antikroppar är tillräckligt för att neutralisera toxin och/eller eliminera mikroorganismen. För att aktivera cytotoxiska T-lymfocyter krävs dock att mikroorganismen förökas intracellulärt eller att antigenet ”levereras” i cellens cytosol. Detta kan uppnås med levande och med attenuerade mikroorganismer eller med hjälp av vaccinvektorer som bär relevanta gensegment från mikroorganismen och som replikeras intracellulärt. Alternativt kan icke-replikerande subenheter av mikroorganismen ges tillsammans med ett adjuvans som ”levererar” antigenet i cellens cytosol.

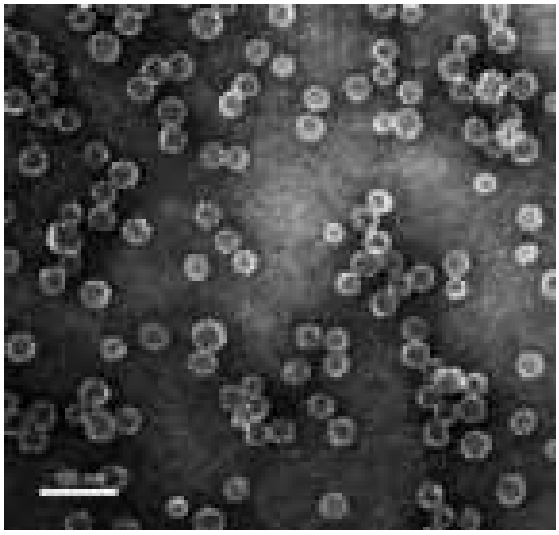

Foto: Tapio Nikkilä

Figur 1. *Adjuvanset i ISCOM-vaccin bildar immunstimulerande komplex, som både kan inducera antikroppar och cellmedierat immunsvar.*

Cytokinproduktion

För att uppnå ett skyddande immunsvar räcker det inte med ett främmande antigen som känns igen av specifika T- och B-lymfocyter. Dessa måste också aktiveras av cytokiner, som styr cellernas reaktionsmönster. Produktionen av cytokiner drivs ofta av generella strukturer (pathogen associated molecular patterns, PAMPs) som finns hos mikroorganismer men inte hos vertebratceller, eller av vissa endogena strukturer (danger associated moleular patterns, DAMPs) som blottas vid den skada som uppstår vid en naturlig infektion. Adjuvansets roll är därför både att leverera antigen på ett korrekt sätt och att direkt eller indirekt skapa en cytokinproduktion som modulerar immunsvaret i önskvärd riktning. Det bör också underlätta rekrytering och aktivering av de celler som behövs för att bygga upp en långvarig och skyddande immunitet.

Adjuvans

Det första vaccinet med renade ytprotein från virus som både kunde inducera antikroppar och cytotoxiska T-lymfocyter formulerades av Bror Morein och medarbetare i Uppsala redan på 1980- ➤

talet. Adjuvanset i den här typen av vaccin bildar immunstimulerande komplex (ISCOM), en teknik som idag tillämpas i influensavaccin för häst (Figur 1). Sammansättningen har förfinats ytterligare och Matrix-M™ går nu i kliniska studier på människa (2). Utvecklingen av adjuvans för veterinärmedicinskt bruk, deras tänkta verkningsmekanismer samt tillämpning i olika djurslag finns väl beskrivna (11). Skillnader mellan arter, både vad avser infektionspanorama och komponenter i immunsystemet, är en stor utmaning för veterinärmedicinen och i Norge inriktas mycket av vaccinutvecklingen på att utvärdera moderna adjuvans i de speciella förhållanden som råder vid vaccination av fisk (22).

Den nya kunskapen om hur olika adjuvans kan användas för att styra immunsvaret i bestämd riktning öppnar också möjligheten för terapeutiska vaccin vilket t ex är syftet med isländska studier som kartlägger det immunologiska reaktionsmönstret hos hästar med överkänslighet mot insektsbett (12). Vid vaccinframställning är valet av antigen avgörande och studier i Danmark visar på möjligheten att med bioinformatik identifiera de peptidsekvenser hos mul- och klövsjukevirus som har störst sannolikhet att aktivera cytotoxiska T-lymfocyter hos gris (18). Korrekt val av antigen kombinerat med effektivt adjuvans gör det möjligt att reducera mängden antigen i vaccinet.

Risker

Effektiva adjuvans innebär också en risk, vilket nyligen illustrerades påtagligt för ett nytt vaccin mot BVDV. I vissa fall utvecklade kalvar efter kor som vaccinerats med det aktuella vaccinet en ofta dödlig pancytopeni (14). Symtomen uppstod inte förrän kalvarna druckit kolostrum som senare visade sig innehålla höga halter av antikroppar inte bara mot BVDV utan också mot histokompatibilitetsmolekyler, MHC klass I, som uttrycktes på kalvens celler. Den ödesdigra effekten av IgG-antikroppar riktade mot kroppsegna antigen illustrerades tydligt i det här fallet liksom hur ett effektivt adjuvans även inducerar immunsvar mot ”föroreningar” i vaccinet, den här gången i form av MHCI-molekyler från de bovina celler som virusantigenet odlats i. Att bara vissa kor utvecklade antikroppar mot MHCI-molekylerna belyser också immunsystemets förmåga att skilja ”själv” från ”icke själv”. Endast kor med en annan MHC-haplotyp än den hos cellinjen som använts för virusodling utvecklade antikroppar och antikropparna hade bara en cytotoxisk effekt hos kalvar som ärvt MHCI-molekyler (från tjuren) med samma haplotyp som cellinjen.

VACCINER OCH VACCINATION FÖR IDISSLARE

Till skillnad från många andra länder inom EU, och jämfört med Nordamerika, är den rutinmässiga användningen av vacciner bland nötkreatursbesättningar i Sverige och de övriga nordiska länderna mycket begränsad (Figur 2). En förklaring till detta är att vi framgångsrikt bekämpat t ex virusinfektionerna bovint virusdiarrévirus (BVDV) och infektiöst bovint rinotrakeitvirus (IBR), som ofta ingår som komponenter i de multivalenta vacciner som rutinmässigt används i andra länder. Det har även historiskt funnits en ovilja bland veterinärer, forskare och beslutsfattare i de nordiska länderna att okritiskt införa rutinmässig användning av framför allt levande virusvacciner mot respiratoriska och enteriska virusinfektioner hos idisslare, främst av säkerhetsskäl och avsaknad av studier som visat på deras säkerhet och positiva effekter i kontrollerade fältförsök.

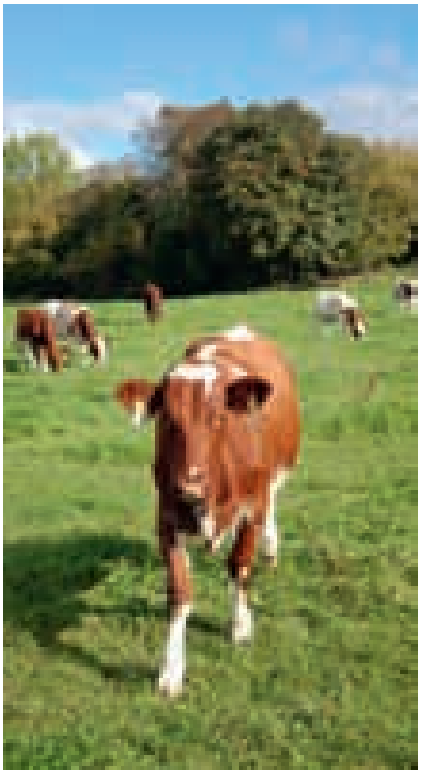

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

FIGUR 2. *Den rutinmässiga användningen av vacciner bland nötkreatursbesättningar i Sverige och de övriga nordiska länderna är mycket begränsad.*

Registrerade vacciner i Sverige

Mot den i hela välden i förekommande svampsjukdomen ringorm *(Trichophyton)* finns det i nuläget två levande attenuerade vacciner registrerade i Sverige. Dessa används i nötbesättningar som profylax mot ringorm. I Norge är denna svampsjukdom så gott som utrotad efter ett omfattande bekämpningsprogram grundat på konsekventa och omfattande vaccinationer i smittade besättningar.

Endast tre andra vacciner finns registrerade för användning till nötkreatur. Det ena är ett avdödat vaccin mot lunginflammationer hos kalv för aktiv immunisering mot *Mannheima haemolytica,* parinfluensavirus 3 och bovint respiratoriskt syncytialt virus (Bovilis® bovipast vet). Det andra är ett inaktiverat bakteriellt vaccin (STARTVAC) för att stimulera aktiv immunitet mot *Staphylococcus aureus,* koliformer och koagulasnegativa stafylokocker. Det tredje är ett inaktiverat vaccin (Rotavec Corona vet) mot neonatal diarré hos kalv för överföring av antikroppar mot bovint rotavirus, bovint coronavirus och *Escherichia coli* F5-antigen från immuniserade kor med mjölken till kalvarna.

Ett inaktiverat vaccin finns nu även tillgängligt för användning som profylax mot infektioner orsakade av schmallenbergvirusinfektioner hos nöt och får. Det har bara använts i en hittills begränsad omfattning och det återstår att se i vilken utsträckning det kommer att användas i framtiden mot denna helt nya infektion bland idisslare i de nordiska länderna.

Vetenskapliga studier

Gemensamt för de tre registrerade vacciner som nämns här är att det inte finns några övertygande oberoende genomförda publicerade vetenskapliga studier

av deras eventuella positiva effekter i kontrollerade fältförsök. I en omfattande dansk rapport kunde ingen positiv effekt på dödligheten eller tillväxt för kalvar vaccinerade med Bovilis® bovipast vet jämfört med de ovaccinerade kalvarna konstateras (6). I en nyligen genomförd fältstudie med mastitvaccinet START-VAC kunde inte heller någon statistiskt säkerställd skillnad mellan vaccinerade och ovaccinerade kor konstateras för någon av de analyserade parametrarna (15).

Förutom de registrerade vaccinerna för idisslare används flera olika multivalenta klostridievacciner på licens i framförallt nötkreatursbesättningar som haft utbrott av frasbrand (blackleg) eller i fårbesättningar framförallt mot gasbrand och mot tetanus. Generellt gäller för dessa vacciner att de erfarenhetsmässigt och i kontrollerade fältförsök visat sig vara mycket effektiva i att förebygga sjukdom.

Foto: Bente Fredriksen

Figur 3. *Sedan en tid tillbaka finns ett vaccin registrerat mot galtlukt, som ger ett immunsvar mot endogen gonadotropinfrisättande faktor.*

VACCINER OCH VACCINATION FÖR GRISAR

I stort sett alla smågrisproducerande grisbesättningar genomför rutinmässiga vaccinationer. Ofta vaccineras suggorna före grisning för att uppnå hög antikroppshalt i råmjölk med syfte att också skydda spädgrisarna mot exempelvis spädgrisdiarré. Vaccinationerna genomförs av djurägarna själva inom systemet för villkorad läkemedelsanvändning. Vaccinerna som används är nästan uteslutande avdödade och lämpliga för djurägaranvändning. Ofta används kombinationsvacciner. Slaktsvin vaccineras normalt inte i Sverige.

Vacciner i Sverige

Ett flertal vacciner finns registrerade i Sverige för användning på djurslaget gris. Suggor i bruksbesättningar vaccineras rutinmässigt mot rödsjuka, parvovirusinfektion och spädgrisdiarré (infektion med *E coli*). I övrigt vaccinerar man i individuellt utformade vaccinationsprogram i vissa besättningar mot swine enzootic pneumoniae (SEP), infektion med *Actinobacillus pleuropneumoniae,* proliferativ enteropati (peroralt vaccin med försvagade levande *Lawsonia intracellularis*) och postweaning multisystemic syndrome (PMWS). Dessutom finns vacciner tillgängliga mot *Clostridium perfringens* (smittsam tarmbrand, som kombinationsvaccin med *E coli*), svininfluensa och *Haemophilus parasuis* (transportsjuka, Glässers). De senare vaccinerna används inte generellt utan sätts in i besättningar när indikation föreligger.

Sedan en tid tillbaka finns slutligen ett vaccin registrerat mot galtlukt (Improvac®), som ger ett immunsvar mot endogen gonadotropinfrisättande faktor (Figur 3). Detta leder till en minskad produktion av testosteron och andra testikelhormoner inklusive androstenon, som är en av de substanser som ger upphov till galtlukt.

Vetenskaplig och övrig dokumentation

Vaccination mot spädgrisdiarré orsakad av *E coli,* parvovirusinfektion och rödsjuka genomförs allmänt sedan många år i Sverige och globalt med god klinisk förebyggande effekt. Sådan vaccination ifrågasätts sällan eller aldrig.

Spädgrisdiarré beskrivs vanligen i Sverige definitionsmässigt som infektion orsakad av *E coli* och sjukdomen har under många år effektivt kunnat förebyggas med vaccination. Under senare år har dock i Sverige och en del andra länder spädgrisdiarré uppträtt i många besättningar trots att man vaccinerat suggorna på ett adekvat sätt. Man har därför spekulerat i om *E coli*-stammar med nya antigena egenskaper och virulensmekanismer etablerats i grispopulationen. Detta har dock inte på ett övertygande sätt kunnat visas. Forskning pågår därför idag för att se om det är helt andra mikroorganismer som nu är inblandade i denna problematik.

När det gäller övriga grisvacciner i Sverige är den förebyggande kliniska effekten i många fall mer varierande och omdiskuterad, även om vetenskaplig dokumentation finns. Målet med vaccination mot exempelvis *L intracellularis-, Mycoplasma hyopneumoniae-* och *A pleuropneumoniae*-infektioner är inte att förebygga sjukdomarna utan snarare att mildra effekterna. Att så sker är också i vissa fall vetenskapligt dokumenterat i fältförsök (9, 20).

Slutligen är den kliniska effekten av vaccination mot galtlukt väl dokumenterad (8). Trots detta genomförs vaccination idag bara undantagsvis som alternativ till kirurgisk kastrering i Sverige. Viss oro har uttryckts för kostnader, köpmot- ➤

➤ stånd mot kött från vaccinerade djur och oro för självinjektion hos personal som genomför vaccinationerna, eftersom det senare kan ge liknande effekt hos människa som hos gris. Dessa risker ska dock inte överdrivas och när kirurgisk kastration av grisar förbjuds 2016 torde vaccination mot galtlukt bli ett viktigt alternativ till andra metoder för att förebygga problemet.

VACCINATION FÖR NATIONELL SJUKDOMSBEKÄMPNING

Ovilja att vaccinera skylls ofta på handelsregler. Handelsregler syftar, liksom sjukdomsbekämpning, till att förhindra smittspridning. De verktyg som står till buds idag är inte fler än de som fanns förr, även om de utvecklats och förfinats. Vaccination är ett viktigt verktyg för sjukdomskontroll (Figur 4). Den globala utrotningen av boskapspest (19), bekämpning av brucellos och bluetongue inom EU (3, 17, 21) och Aujezskys sjukdom (AD) i Sverige (5) är bra exempel på detta. Mul- och klövsjuka (Figur 5) har i många regioner kunnat utrotas utan vaccination medan det i andra varit nödvändigt att vaccinera (16). En klok vaccinationsstrategi påskyndar utrotningen av sjukdomen, minskar djurlidandet och kostnaderna för både djurägare och samhälle, medan en dålig kan förvärra situationen.

Ofta blandas frågan om vaccination som bekämpningsverktyg ihop med frågan om tillämpning av så kallad stamping out. Vaccination och stamping out kan användas var för sig eller tillsammans. Vilken strategi som är mest effektiv beror på den rådande situationen. Dessutom spelar andra aspekter än de rent vetenskapliga stor roll (13).

Oavsett strategi är effektiva restriktioner som säkerställer att smitta inte sprids helt oundgängliga. Brister dessa kommer alla bekämpningsstrategier att misslyckas.

Tidpunkten viktig

Tidpunkten för vaccination är avgörande för om bekämpningen ska lyckas. All vaccination i bekämpningssyfte är en preventiv åtgärd.

Om djuren redan är infekterade när de vaccineras uteblir effekten och risken att vaccinationsteamen ska sprida smitta ökar. Detta sågs i det europeiska utbrottet av klassik svinpest 1997–1998, där smitta spreds via vaccinationsteamen (4). Strikta smittskyddsrutiner minskar risken men måste vägas mot den tidsåtgång detta innebär och risken att vaccinationsinsatsen därmed inte ”hinner före” smittan.

Även om vaccinerade djur inte hinner utveckla full immunitet innan de exponeras för smittämnet kan partiell immunitet vara tillräckligt för att reducera smittspridningen (1). Dessa djur utskiljer ofta mindre mängder smittämne och utgör en mindre risk än ovaccinerade djur som infekteras, förutsatt att de inte flyttas från sin besättning.

Foto: Mission Rabies

Figur 4. *Vaccination är ett viktigt verktyg i bekämpningen av rabies.*

Vaccinationsstrategi

Valet av vaccinationsstrategi beror på de förutsättningar som råder när beslutet fattas. En kombination av flera strategier, i tid och rum, behövs ofta (10).

Generell (”blanket” på engelska) vaccination, där hela djurpopulationen i ett område vaccineras, tillämpas vanligen när smittan blivit så utbredd att utrotning inom den närmaste tiden inte ses som en möjlighet. Här är syftet att minska smittrycket för att därefter kunna börja om med bekämpningen.

Vid mer begränsad spridning kan skyddsvaccination av enskilda djurgrupper göras, t ex för att de löper hög risk att smittas eller för att smittan skulle vara särskilt förödande hos dessa djur. Strategier för att bromsa smittspridning är vaccination i en ring eller ”buffertzon” mellan smittade områden och områden som ännu är fria.

Suppressiv vaccination innebär att djur i (begränsade) smittade områden vaccineras för att bromsa smittspridningen, och därefter avlivas. Detta tillämpas när man inte hinner avliva smittade djur tillräckligt fort för att hindra smittspridning.

Av dessa strategier är det i princip vid generell vaccination som konstaterat smittade djur inte avlivas (eftersom alla djur då vaccineras och man ”accepterar” cirkulation av smittan under en tid framöver). Huruvida vaccinerade djur avlivas eller inte beror främst på vilka möjligheter man har att detektera smitta hos dem.

Diagnostik

Ett av problemen med att vaccinera mot sjukdomar som har betydelse för internationell handel är att gängse dia-

Foto: EuFMD

Figur 5. *Mul- och klövsjuka har bekämpats både med och utan vaccination.*

gnostiska tester blir oanvändbara. DIVA (Differentiatig Infected from Vaccinated Animals), en kombination av vaccin och diagnostik som särskiljer vaccinerade och infekterade individer kan vara till hjälp såväl i sjukdomsbekämpningen som efteråt, när man vill säkerställa att bekämpningen lyckats (23). Dock måste man även för dessa teststrategier ta hänsyn till aspekter som sensitivitet, specificitet och prediktiva värden.

SUMMARY

Vaccination of farm animals in the Nordic countries in the 21st century

The paper summarises vaccination of cattle and swine in the Nordic countries. The importance of weighing risks and benefits as well as the need for an evidence basis is emphasised, while recognising vaccination as an important tool for the control and management of infectious diseases.

Available vaccines in Sweden and their routine use are reported as well as the evidence of efficiency. Recent development in the field of vaccine research and new risks are also discussed, with emphasis on Nordic research. Finally the application of vaccination in disease outbreaks is reviewed, in particular as regards the importance of timing and strategy of vaccination for disease control.

Referenser

1. Barnett PV, Cox SJ, Aggarwal, N et al. Further studies on the early protective responses of pigs following immunization with high potency foot and mouth disease vaccine. Vaccine, 2002, 20, 3197–3208.
2. Bengtsson KL, Karlsson KH, Magnusson SE et al. Matrix-M adjuvant: enhancing immune responses by 'setting the stage' for the antigen. Expert Rev Vaccines, 2013, 12, 821–823.
3. Crespo L F, Saez Llorente JL, Reviriego Gordejo FJ et al. Complementary tools for the control and eradication of caprine and ovine brucellosis in the European Union. Rev Sci Tech, 2012, 31, 985–996.
4. Dahle J & Liess B. A review on classical swine fever infections in pigs: epizootiology, clinical disease and pathology. Comp Imm Microb Infect Dis, 1992, 15, 203–211.
5. Engel M & Wierup M. Vaccination and eradication program against Aujeszky's disease in Sweden, based on a GL Elisa test. Vet Rec, 1989, 125, 236–237.
6. Graumann AM & Larsen LE. Generelle data fra BRSV vaccinationsprojekt 2006–2009: Danmarks Tekniske Universitet, AgroTech, 2010.
7. Gustafsson A. Vaccination mot schmallenbergvirus – erfarenheter så här långt. Veterinärkongressen 2013, 80–81.
8. Fuchs T, Thun R, Parvizi N et al. Effect of a gonadotropin-releasing factor vaccine on follicle-stimulating hormone and luteinizing hormone concentrations and on the development of testicles and the expression of boar taint in male pigs. Theriogeneology, 2009, 72, 672–680.
9. Hardge T, Nickoll E, Grunert H et al. Prevention of porcine proliferative enteropathy (PPE) by vaccination – efficacy and economics in European farms. Pig J, 2004, 54, 17–34.
10. Hayama Y, Yamamoto T, Kobayashi S et al. Mathematical model of the 2010 foot-and-mouth disease epidemic in Japan and evaluation of control measures. Prev Vet Med, 2013, 112, 183–193.
11. Heegaard PM, Dedieu L, Johnson N et al. Adjuvants and delivery systems in veterinary vaccinology: current state and future developments. Arch Virol, 2011, 156,183–202.
12. Heimann M, Janda J, Sigurdardottir OG et al. Skin-infiltrating T cells and cytokine expression in Icelandic horses affected with insect bite hypersensitivity: a possible role for regulatory T cells. Vet Immunol Immunopathol, 2011, 140, 63–74.
13. Hindmoor A. Explaining networks through mechanisms: vaccination, priming and the 2001 foot and mouth disease crisis 2009. Political Studies, 2009, 57, 75–94.
14. Jones BA, Sauter-Louis C, Henning J et al. Calf-level factors associated with bovine neonatal pancytopenia – a multi-country case-control study. PLOS ONE, 2013.
15. Landin H. Effekten av vaccination med Startvac® på två svenska gårdar infekterade med *Staphylococcus aureus*. Veterinärkongressen 2013, 286–292.
16. Leforban Y & Gerbier G. Review of the status of foot and mouth disease and approach to control/eradication in Europe and Central Asia. Rev Sci Tech, 2002, 21, 477–492.
17. Martins H, Garin-Bastuji B, Lima F et al. Eradication of bovine brucellosis in the Azores, Portugal-Outcome of a 5-year programme (2002–2007) based on test-and-slaughter and RB51 vaccination. Prev Vet Med, 2009, 90, 80–89.
18. Pedersen LE, Harndahl M, Nielsen M et al. Identification of peptides from foot-and-mouth disease virus structural proteins bound by class I swine leukocyte antigen (SLA) alleles, SLA-1*0401 and SLA-2*0401. Anim Genet, 2013, 44, 251258.
19. Roeder P, Mariner J & Kock R. Rinderpest: the veterinary perspective on eradication. Phil Trans Royal Soc B, 2012, 368.
20. Sjölund M & Wallgren P. Field experience with two different vaccination strategies aiming to control infections with *Actinobacillus pleuropneumoniae* in a fattening pig herd. Acta Vet Scand, 2010, 52, 23.
21. Szmaragd C, Wilson AJ, Carpenter S et al. The spread of Bluetongue virus serotype 8 in Great Britain and its control by vaccination. PLOS ONE, 2010, 5, Doi: 10.1371/journal.pone.0009353
22. Thim HL, Iliev DB, Christie KE et al. Immunoprotective activity of a Salmonid Alphavirus Vaccine: comparison of the immune responses induced by inactivated whole virus antigen formulations based on CpG class B oligonucleotides and poly I:C alone or combined with an oil adjuvant. Vaccine, 2012, 30, 4828–4834.
23. Uttenthal A, Parida S, Rasmussen TB et al. Strategies for differentiating infection in vaccinated animals (DIVA) for foot-and-mouth disease, classical swine fever and avian influenza. Expert Review of Vaccines, 2010, 9, 73–87.

***SUSANNA STERNBERG LEWERIN,** leg veterinär, VMD, professor i epizootologi och smittskydd, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, Box 7028, 750 07 Uppsala.

CLAES FELLSTRÖM, leg veterinär, VMD, professor i grissjukdomar, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

STEFAN ALENIUS, leg veterinär, VMD, professor i idisslarmedicin, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

CAROLINE FOSSUM, professor i immunologi, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, Box 588, 751 23 Uppsala.

NOVARTIS

Lindring. Just där det behövs.

Onsior® är inte som andra NSAID
Vävnadsselektivitet ger högst koncentration på inflammationsplatsen

- Kort halveringstid och därmed kort tid i blodet.
- När koncentrationen i blodet sjunker, finns Onsior kvar på platsen för inflammation och verkar där det behövs.
- Onsior till katt är endå tabletter med jästsmak som gör dem lätta att administrera.

onsior®
(robenacoxib)

NOVARTIS
ANIMAL HEALTH

Smittsomme sykdommer hos fisk

TRYGVE T POPPE, veterinær, professor*

Tapsårsakene i fiskeoppdrett er mange og sammensatte, men infeksjonssykdommer har hele tiden vært en viktig komponent og på mange måter også en viktig begrensende faktor for næringen. Listen over aktuelle infeksjoner er lang, og i denne kortfattede oversikten presenteres kun de viktigste infeksjonssykdommer av viral og bakteriell karakter, både historisk og i dagens situasjon.

VIRUSSYKDOMMER

Hjerte- og skjelettmuskelbetennelse

Hjerte- og skjelettmuskelbetennelse (HSMB) forårsakes av Piscine reovirus (PRV) og gir som navnet antyder betennelsesforandringer først og fremst i hjertet og i rød skjelettmuskulatur. Viruset har en vid utbredelse, både i frisk oppdrettslaks og i annen fisk. Sykdommen ble først diagnostisert i Norge og er fortsatt en av de aller viktigste virusinfeksjoner i norsk fiskeoppdrett. Den kan forårsake store tap i sjøvannsfasen.

Obduksjonsbildet er uspesifikt, mens de histopatologiske forandringer er karakteristiske med betennelsesinfiltrater i alle lag av hjertet og i rød muskulatur. Diagnosen baseres på histopatologiske forandringer og påvisning av virus, for eksempel ved PCR.

Pancreas disease

Pancreas disease (PD) forårsakes av Salmonid alphavirus (SAV) som finnes i flere subtyper. I Norge er det SAV3, og i senere år også SAV2, som fremkaller sykdom. PD har vært et stort problem i irsk og skotsk fiskeoppdrett i nesten 20 år, men har først i de senere år forårsaket sykdom i norsk oppdrett.

Infeksjon kan medføre høy dødelighet, men sykdommen gir også et betydelig produksjonstap da alt eksokrint pankreasvev ødelegges (Figur 1). Fisken tar ikke til seg mat og blir kachektisk. Kvalitetstap ved slakting av fisk som har gjennomgått PD er også en betydelig tapsfaktor. Også hjertemuskulatur og rød skjelettmuskulatur affiseres. PD og HSMB regnes som de to mest tapsbringende virussykdommer i norsk fiskeoppdrett i dag. Det er utviklet vaksiner mot PD, og mye av fisken som settes i sjøen er i dag vaksinert mot PD. Diagnosen baseres på kliniske funn, histopatologiske forandringer og påvisning av virus, for eksempel ved PCR.

Hjertesprekk

Hjertesprekk, kardiomyopatisyndrom (CMS) kulminerer som navnet antyder med at atrium eller sinus venosus rupturerer som følge av alvorlige kroniske degenerative og inflammatoriske lesjoner i atrium og stratum spongiosum av ventrikkelen. Rupturen resulterer i hjertetamponade (hemoperikardium). Sykdommen er assosiert med Piscint myokarditvirus (PRV) og rammer først og fremst stor fisk i godt hold mot slutten av produksjonsperioden i sjøvann. Dette er en kronisk progredierende sykdom som utvikles over lang tid og kan gi betydelig akkumulert dødelighet av stor og verdifull fisk. De første tilfeller ble registrert i Norge i 1985, og langt de fleste tilfeller opptrer i Norge.

Ved obduksjon finnes dilatert atrium eller hjertetamponade, sirkulasjonsforstyrrelser og et grålig fibrinslør på leveroverflaten. Det er vanlig å fremskynde slaktingen ved dødelighet på grunn av ➤

Foto: Trygve T Poppe

Figur 1. *Produksjonstap hos overlevende fisk etter utbrudd av pankreassykdom (nederst) sammenlignet med normal laks fra samme utsett.*

➤ CMS da slaktekvaliteten vanligvis er utmerket helt frem til sykdommens terminale stadium. Diagnosen baseres på karakteristisk forløp, obduksjonsbilde, karakteristiske histopatologiske funn og påvisning av virus.

Infeksiøs pankreasnekrose

Infeksiøs pankreasnekrose (IPN) forårsakes av et ubiquitært forekommende og robust aquabirnavirus og har forårsaket tap i oppdrettsnæringen helt siden starten. Viruset forårsaker sykdom både i ferskvanns- og sjøvannfasen, og tapene kan bli meget betydelige. Det er utviklet vaksiner mot IPN, og sammen med bruk av QTL-rogn (rogn fra stamfisk som er utvalgt basert på genmarkører for IPN-resistens) har dette redusert tapene i de senere år. De mest karakteristiske patologiske forandringer er blødninger i indre organer og nekroser av eksokrin pankreas.

Diagnosen verifiseres ved histopatologiske funn, immunhistokjemi og isolasjon av virus.

Infeksiøs lakseanemi

Infeksiøs lakseanemi (ILA) forårsakes av et endoteliotropt orthomyxovirus og forårsaker som navnet antyder alvorlig anemi. Sykdommen ble først diagnostisert i Norge i 1985 og er fortsatt et betydelig problem, både i Norge og i flere andre land som driver lakseoppdrett. Det er antatt at ILA ble introdusert til Chile med infisert rogn fra Norge og sykdommen spilte en sentral rolle da chilensk fiskeoppdrett kollapset i 2008 (se senere). Sonale hemorrhagiske levernekroser er forholdsvis karakteristisk, men ikke alltid til stede.

Diagnosen baseres på sykdomshistorie, histopatologiske funn og påvisning av virus (immunhistokjemi og PCR).

Viral hemorrhagisk septikemi

Viral hemorrhagisk septikemi (VHS) forårsakes av et rhabdovirus og er først og fremst et problem i oppdrett av regnbueørret. Den er en meget alvorlig infeksjonssykdom som håndteres etter strenge retningslinjer i de land der den forekommer. Det finnes mange varianter av viruset, og noen av disse har en svært vid utbredelse hos mange fiskearter både i Atlanterhavet og Stillehavet, samt i De store sjøene mellom USA og Canada. Viruset kan forårsake massedød hos ulike ville fiskearter. Siste påvisning av VHS i Norge var på et regnbueørretoppdrett i sjøvann i 2007–2008. Viruset som forårsaket sykdommen tilhørte genotype 3 og har tidligere bare vært isolert fra marine arter. Påvisning av VHS-virus i oppdrettsfisk fører til utslakting av all fisk i anlegget.

BAKTERIELLE SYKDOMMER

Furunkulose

Furunkulose *(Aeromonas salmonicida* subspecies *salmonicida)* forårsaket alvorlige tap og stort antibiotikaforbruk i oppdrettsnæringen på slutten av 1980-tallet etter import av latent infisert laksesmolt fra Skottland. Sykdommen holdes idag effektivt i sjakk gjennom et intensivt vaksinasjonsprogram der i praksis all oppdrettsfisk blir vaksinert mot flere sykdommer før overføring til sjøvann. En atypisk variant av furunkulosebakterien isoleres svært ofte i forbindelse med sykdom hos rensefisk. Bakterien finnes vanligvis i form av karakteristiske mikrokolonier i hjerte, lever, milt og nyre.

Kaldtvannsvibriose

Kaldtvannsvibriose *(Allivibrio salmonicida)* forårsaket meget alvorlige tap i norsk oppdrettsnæring tidlig på 1980-tallet og bidro sterkt til høyt antibiotikaforbruk i næringen. Kaldtvannsvibriose er en klassisk septikemi der store mengder bakterier kan påvises i ulike vev. Sykdommen er i dag et minimalt problem takket være effektive vaksiner, men det har vært tendenser til økende problemer grunnet kaldtvannsvibriose de to siste årene.

Francisellose

Francisellose er en alvorlig, kronisk granulomatøs lidelse forårsaket av *Francisella noatunensis* som i praksis har gjort torskeoppdrett umulig i Sør-Norge. Mange oppdrettsselskaper satset stort på torsk, men alle måtte gi opp på grunn av store tap forårsaket av francisellose.

Patologiske forandringer er karakterisert ved store konfluerende nekroser og granulomer i indre organer (Figur 2) og muskulatur og sykdommen lar seg i praksis ikke behandle.

Andre bakterielle infeksjoner

Andre bakterielle infeksjoner som sporadisk forårsaker problemer er gjellebetennelse (epiteliocystis) forårsaket av *Branchiomonas cysticola,* hud- og finneskader forårsaket av *Tenacibaculum maritimum* og *Flexibacter maritimum,* vintersår forår-

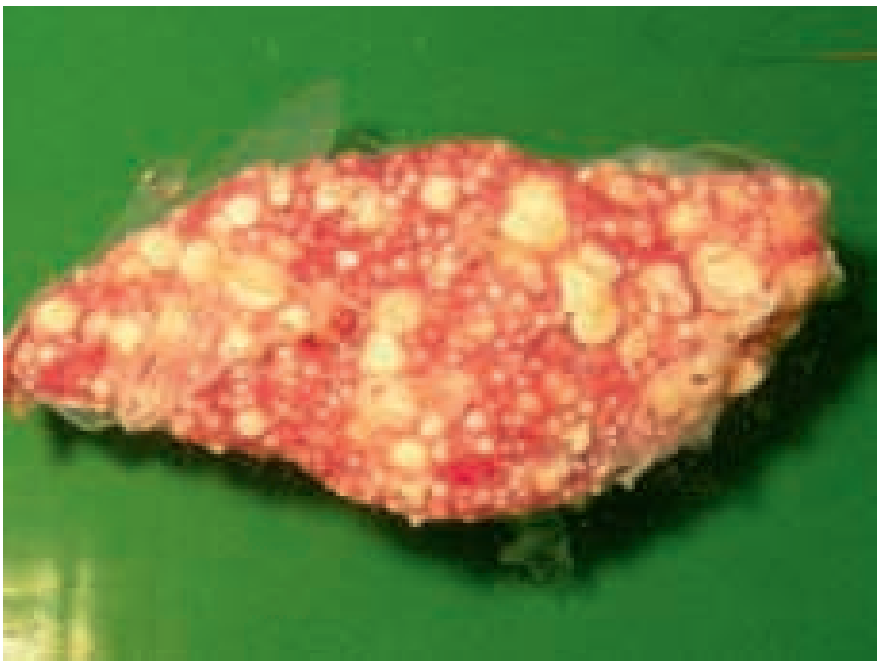

Foto: Trygve T Poppe

Figur 2. *Milt fra torsk med francisellose. Organet er gjennomsatt av nekroser og store granulomer.*

saket av *Moritella viscosa,* samt septikemi forårsaket av *Pseudomonas fluorescens, Yersinia ruckeri, Vibrio anguillarum* og *Pasteurella* sp.

KOMMENTAR

Leppefisk og små rognkjeks *(Cyclopterus lumpus)* benyttes i dag i stor utstrekning for å holde nivået av lakselus *(Lepeophtheirus salmonis)* i lakseoppdrett i sjakk (Figur 3). Disse rensefiskene plukker parasitten av huden på laksen og er lansert som en miljøvennlig og bærekraftig metode for å bekjempe lakselus.

Det er imidlertid mange som stiller store spørsmålstegn ved både dyrevelferdsmessige og smittemessige forhold ved bruken av rensefisk. Leppefisk blir fanget i ruser langs Sørlandskysten og den svenske vestkysten og transporteres med båt eller tankbil til store deler av norskekysten der de settes ut i merdene sammen med laksen. Dødeligheten på leppefisk er stor, både under fangst, transport og bruk, og merdene må derfor "etterfylles" etter hvert som leppefisken forsvinner. Det hevdes derfor, trolig med rette, at rensefisk har blitt en "forbruksvare" og at velferden for disse fiskene er elendig. Rensefiskene lider også av en lang rekke sykdommer som bidrar til dødeligheten og representerer som sådan en åpenbar, men ukjent risiko for overføring av "nye" patogener til oppdrettslaks.

Det kan i denne sammenheng være opportunt å minne om at man aldri skal undervurdere potensialet virussykdommer har for å fremkalle alvorlig sykdom og store tap.

Høy dødelighet

Det kan være en nær sammenheng mellom produksjonslidelser og mange infeksjonssykdommer og overgangen mellom disse kan være diffus. Norsk oppdrettsnæring sliter i dag med en høy dødelighet på ca 20 % fra utsett i sjøvann og frem til slakting. Årsaksforholdene er mange og sammensatte, men et resultat er mye svekket fisk som blir mottakelig for ulike infeksjoner.

Oppdrettsnæringen i Chile fikk smertelig erfare dette da næringen kollapset i 2008. Utløsende årsak var utbrudd av ILA, men viktige medvirkende årsaker var en lusesituasjon ute av kontroll, alvorlige problemer med piscirickettsiose *(Piscirickettsia salmonis),* tallrike produksjonssykdommer, høy anleggstetthet og et svakt regelverk kombinert med mektige næringsaktører. Sluttresultatet var tap av 20 000 arbeidsplasser i Puerto Montt-regionen og en næring som ble satt mange år tilbake i tid.

FIGUR 3. *Små rognkjeks* (Cyclopterus lumpus) *benyttes i dag i stor utstrekning for å holde mengdene lakselus nede i oppdrettsanlegg.*

FOTO: TRYGVE T POPPE

Selv om infeksiøse sykdommer kan forårsake alvorlige epidemier hos oppdrettsfisk, finnes det lite direkte dokumentasjon på at disse infeksjonene påvirker ville bestander negativt. Et viktig poeng er imidlertid at det ikke finnes noen oversikt over hva som faktisk finnes av ulike patogener på fisk i havet og langt mindre om de faktisk forårsaker dødelighet. Dette har naturligvis sammenheng med at syk og død fisk raskt forsvinner i de enorme økosystemene i havet.

Forklaringen på at infeksjonssykdommer får så alvorlig forløp i fiskeoppdrett henger nok først og fremst sammen med høy dyretetthet og store monokulturer, samt fisk som er stresset gjennom utstrakt manipulering og hurtig vekst. Den store uspesifikke dødeligheten som næringen sliter med er et klart uttrykk for at tilstanden er langt fra tilfredsstillende og at det er et stort forbedringspotensial. I så måte kan det sikkert også stilles spørsmål ved om utvikling av nye vaksiner alltid er løsningen hver gang nye sykdommer dukker opp i oppdrettsnæringen.

***TRYGVE T POPPE,** veterinær, professor, Institutt for basalfag og akvamedisin, NMBU Veterinærhøgskolen, Postboks 8146 Dep, 0033 Oslo, Norge.

Ny tjänst – ny lön – nya anställningsvillkor?

Om du står i begrepp att byta arbete eller om du skall tillträda din första tjänst *kontakta förbundskansliet* för rådgivning innan du träffar avtal om anställningen. Ring Jenny Flordal eller Anders Graneld, tel: 08-545 558 20.

Halsband för hund och katt mot fästingar och loppor

- Avvisar (förhindrar blodsugning) och dödar fästingar under 8 månader
- Minskar indirekt risken för överföring av fästingburen sjukdom
- Förebygger och behandlar loppangrepp under 7-8 månader
- Behandlar påhängande lusangrepp hos hund
- Seresto tål vatten och förblir verksam även om djuret blir vått

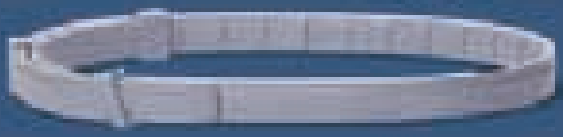

seresto vet.

IMIDAKLOPRID + FLUMETRIN

Diagnostik av EMS och PPID hos häst

SANNA LINDÅSE, leg veterinär, doktorand,
KATARINA NOSTELL, leg veterinär, VMD, docent, specialistkompetens i hästens sjukdomar och
JOHAN BRÖJER, leg veterinär, MSc, VMD, docent, Diplomate of the American College of Veterinary Internal Medicine

Ekvint metabolt syndrom (EMS) och hypofysär pars intermedia dysfunktion (PPID) är metabola sjukdomar som uppmärksammas allt mer bland djurägare och veterinärer och som upplevs öka i den svenska hästpopulationen. Kunskapen om dessa sjukdomskomplex har ökat markant under det senaste decenniet, tack vare intensiv forskning inom området.

från fältet

INLEDNING

Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, har en lång tradition av forskning kring den friska hästens metabolism under arbete. På senare år har studierna även fokuserat på metabolismen hos den sjuka hästen. Forskningen är inriktad på sjukdomarna EMS och PPID men även på de metabola förändringar som uppstår hos den kritiskt sjuka hästen (t ex i samband med endotoxinemi). Johan Bröjer är gruppledare för studier kring insulinresistens hos häst och Katarina Nostell är gruppledare för kardiovaskulära rubbningar vid endokrina sjukdomar hos häst. VH-fakulteten har satsat på kartläggning av metabola sjukdomar som en del av forskningsprogrammet ”Framtidens djurhälsa och djurvälfärd”, där Sanna Lindåse har en doktorandtjänst sedan 2012. Inriktningen på Sanna Lindåses doktorandarbete är metabolt syndrom hos häst med fokus på hur insulinresistens utvecklas och diagnostiseras. Då kunskapen inom området är relativt ny och då en viss begreppsförvirring råder, vill vi med denna artikel öka förståelsen för hur PPID och EMS diagnostiseras. Vi vill samtidigt göra praktiserande veterinärer uppmärksamma på att ett nytt forskningsprojekt startar under våren 2014, där vi erbjuder patienter som i fält diagnostiserats med insulinresistens en kostnadsfri utökad utredning på Universitetsdjursjukhuset (UDS) vid SLU, Uppsala (se faktaruta).

EKVINT METABOLT SYNDROM

Ekvint metabolt syndrom (EMS) är ett sjukdomskomplex som används för att beskriva hästar med endokrina och metabola avvikelser som medför ökad risk att utveckla fång. EMS karaktäriseras av insulinresistens, rubbningar i glukos- och fettmetabolismen, ökad generell eller regional fetma och klinisk eller subklinisk fång (Figur 1a och b). Fetma ingår som en del i det metabola syndromet, även om inte alla hästar med EMS är överviktiga och inte alla överviktiga hästar har EMS.

Det finns genetiska komponenter som leder till ökad risk för EMS (2, 9, 13). Om en häst med genetisk predispo- ➤

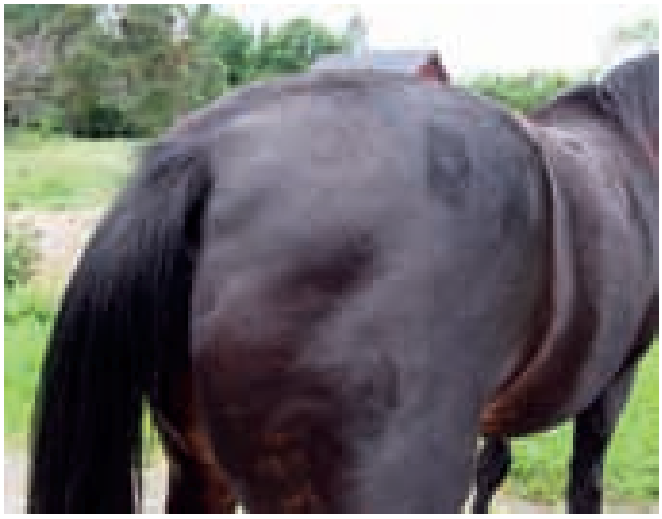

Foton: Sanna Lindåse

Figur 1a och b. *Regional fettansättning kring svansrot och ”fettnacke” hos häst med EMS.*

➤ sition får en anpassad utfodring och regelbunden motion behöver symtom på sjukdom i form av nedsatt insulinkänslighet och ökad fångkänslighet inte uppstå. EMS har många likheter med metabolt syndrom hos människa, där de endokrina och metabola förändringarna predisponerar för hjärt- och kärlsjukdomar samt typ 2 diabetes (2, 3). Vid EMS är oftast insulinresistensen kompenserad, vilket innebär att pankreas genom en ökad frisättning av insulin balanserar den nedsatta känsligheten i perifer vävnad. Blodglukoshalten hålls då inom normala gränser (4, 5, 6, 11, 12). Hästar kan dock i ovanliga fall övergå från kompenserad till icke kompenserad insulinresistens. Det innebär att de insulinbildande betacellerna inte förmår frisätta tillräckligt med insulin för att kompensera den ökade insulinresistensen. Därmed kommer blodglukoset att stiga och hästen utvecklar typ 2-diabetes (2, 4, 5). Typ 2-diabetes är betydligt sällsyntare hos häst än hos exempelvis katt och människa.

Foto: Sanna Lindåse

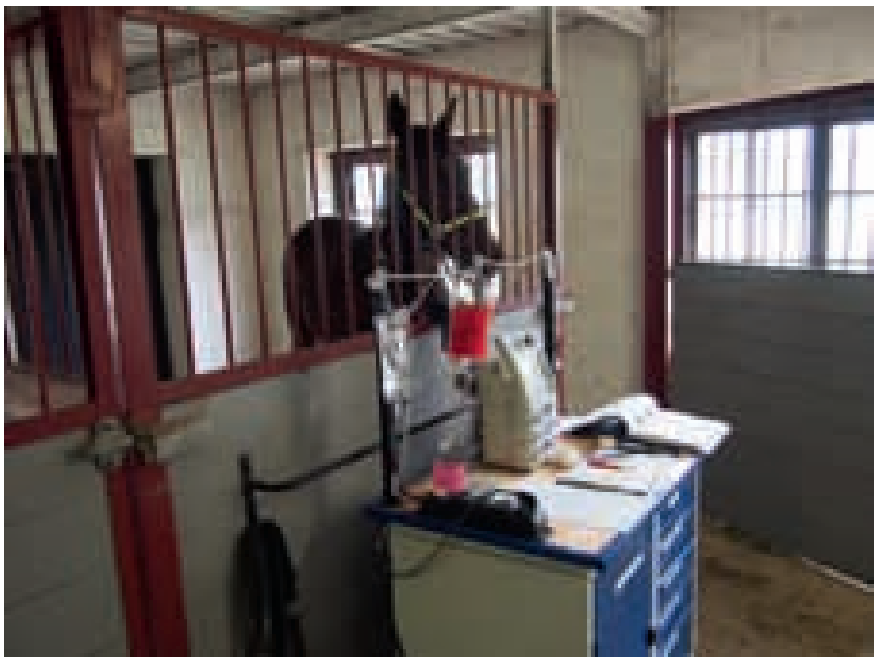

Foto: Sanna Lindåse

Figur 2a och b. *Pågående undersökning med EHC (euglykemisk hyperinsulinemisk CLAMP).*

För att förbättra insulinkänsligheten hos hästar med EMS anses i första hand en korrekt utfodring i kombination med viktminskning vara den viktigaste behandlingen. Socker- och stärkelserika fodermedel ska undvikas i foderstaten, då ett lägre intag av dessa minskar insulinfrisättningen i blodet (1). Grunden i foderstaten till en häst med EMS bör därför vara ett vallfoder analyserat för energi, protein och sockerinnehåll.

DIAGNOSTISKA TESTER VID EMS

Vid utredning av EMS ska alltid PPID uteslutas eftersom även denna sjukdom ger upphov till insulinresistens och därmed utgör en differentialdiagnos till EMS (2).

Som screening för EMS i fält används idag ofta enstaka fasteblodprov för analys av glukos och insulin. Denna provtagningsmetod är enkel att utföra men ger mycket osäkra och svårtolkade resultat och bör därför inte användas. För att på ett mer korrekt sätt utvärdera en patients insulinkänslighet krävs användning av dynamiska tester (2, 8). Med ett dynamiskt test utvärderar man glukos- och insulinsvaret efter att man tillfört glukos peroralt eller intravenöst. Dessa dynamiska tester är svårare att utföra då de kräver upprepad provtagning. Vår forskargrupp har genom att modifiera ett oralt glukostoleranstest (OGT), utformat i USA, fått fram ett dynamiskt test som kan användas av kliniker i fält och på hästsjukhus. Testet är anpassat efter svenska förhållanden och kräver enbart en provtagning. Kostnaden för testet är dessutom låg.

VAD ÄR ETT OGT OCH HUR GÖR MAN?

OGT är en relativt grov metod, som ger information om hästen är insulinresistent eller inte men som inte kan ge svar på graden av insulinresistens. Metoden kan inte heller diagnostisera hästar med en lindrigt nedsatt insulinkänslighet men ger information om graden av insulinresistens i skelettmuskulaturen och i vilken utsträckning bukspottkörteln kompenserar för den nedsatta insulinkänsligheten. Informationen ger en unik

bild av var i sjukdomsprocessen hästen befinner sig, vilket gör det möjligt att skapa ett väl anpassat individuellt vårdprogram. Den mätmetod som används hos patienterna klassas som ”gold standard” för diagnostik av insulinresistens och kallas EHC (euglykemisk hyperinsulinemisk CLAMP) (Figur 2a och b).

Glukossirap från Dansukker är sockerkällan som används till vårt modifierade OGT. Denna sirap finns i mataffärer och djurägaren kan själv köpa den innan testet ska utföras. Undersökningen och dess referensintervall är anpassade efter just Dansukkers glukossirap varför andra märken kan ha ett lägre eller högre innehåll av t ex glukos.

Styrkan med OGT-testet är att det är dynamiskt och anpassat för diagnostik av insulinresistens i fält. Glukossirapen ges med spruta i hästens mun av djurägaren 60–90 minuter innan veterinären besöker stallet för blodprovstagningen. Inför detta ska hästens vikt uppskattas enligt en formel som återfinns på www.hastsverige.se. Utreds hästen på klinik kan man ta ett nollprov innan glukossirapen ges, vilket tillför ytterligare information. Vid utredning på klinik bör hästen få vänja sig vid den nya miljön minst en dag innan provtagningen utförs. Annars finns stor risk att den stress som uppstår i samband med miljöbyte kan påverka provresultaten. Under tiden hästen står uppstallad på klinik ska den fodras med eget medtaget foder, då även ett foderbyte kan leda till stress.

Provtagningsförhållanden

OGT ska utföras på morgonen efter att hästen har fastat i ca tolv timmar under natten. Anledningen till fastan är att utfodring i sig ger upphov till ett insulinsvar, som kan påverka tolkningen av resultaten. Utfodring påverkar även hur snabbt glukossirapen, som ges per os, töms från magsäcken till tunntarmen, vilket i sin tur leder till effekter på glukos- och insulinresponsen i blodet. På grund av detta ska alltså magsäcken vara tom när glukossirapen tillförs, så att upptaget av sockret till blodet inte störs.

Provtagningsförhållandena är mycket viktiga vid undersökning av insulinkänslighet med OGT. T ex smärta och stress leder till kortisol- och adrenalinfrisättning, som i sin tur ger en minskad vävnadskänslighet för insulin och därmed förhöjda insulinkoncentrationer i blodet (2, 4). Hästar som testas med OGT ska därför alltid vara smärtfria, de ska inte stå på någon behandling och ska inte lida av annan krämpa som kan leda till sjukdomsstress (Figur 3a och b).

Foton: Sanna Lindåse

Figur 3a och b. *Glukossirap från Dansukker är sockerkällan som används. Hästar som testas med OGT ska alltid vara smärtfria och inte stå på någon behandling.*

OGT är utformat så att det ger en låg insulinrespons som bara kvarstår under en kort tid. Detta för att eliminera risken att inducera fång hos insulinresistenta individer som undersöks. Det finns inte heller några rapporter internationellt om att testet har inducerat fång. Den mängd socker vi ger med vår modifierade metod motsvarar den mängd socker hästen konsumerar i samband med ett vanligt utfodringstillfälle av grovfoder.

HYPOFYSÄR PARS INTERMEDIA DYSFUNKTION

PPID (hypofysär pars intermedia dysfunktion), tidigare kallad ”equine cushing”, är en endokrin sjukdom som framför allt drabbar äldre hästar (över 15 ➤

HÄSTAR MED INSULINRESISTENS SÖKS TILL FORSKNINGSPROJEKT

På SLU/UDS pågår ett forskningsprojekt där hästar med onormal insulinrespons vid OGT-undersökning erbjuds vidare utredning. Rekrytering till studien sker via ”Remiss EMS och PPID” som finns tillgänglig under fliken ”Klinisk kemi” på hemsidan www.universitetsdjursjukhuset.se.

Har du en häst/ponny som enligt OGT har en onormal insulinrespons (>900 ng/l) och en motiverad djurägare som vill utreda hästen vidare på UDS, Uppsala? Skicka då ett mail till sanna.lindase@slu.se. Inga förändringar i utfordringen får göras inför deltagande i studien.

➤ år). De mest utmärkande kliniska symtom man ser hos hästar med PPID är en försenad och/eller en ofullständig fällning av vinterpälsen i kombination med en lång och raggig hårrem (Figur 4). Andra vanliga kliniska symtom är allmän slöhet och kraftlöshet, muskelatrofi och viktförlust, ökad grad av svettning, polyuri, polydipsi, ökad infektionskänslighet, insulinresistens och fång (7, 10).

Från att ha varit tämligen ovanligt förekommande ser man nu en ökning av PPID i hästpopulationen, både i Sverige och internationellt. Den höga andelen hästar med PPID är sannolikt relaterad till en stigande medelålder i populationen i kombination med förbättrad diagnostik och mer observanta djurägare och veterinärer.

FOTO: SANNA LINDÅSE

FIGUR 4. *Ofullständig fällning av vinterpäls hos häst med obehandlad PPID.*

DIAGNOSTIK AV PPID

Vid misstanke om PPID är första steget att analysera ACTH i plasma, vars värde ofta är förhöjt hos hästar med denna metabola rubbning. ACTH-nivåerna i plasma påverkas även av stress som kan uppstå i samband med annan sjukdom och vid provtagning av stickrädda individer. I samband med provtagning bör man därmed undvika att stressa hästen och den bör inte heller lida av annan samtidig sjukdom som kan påverka resultaten. Vidare varierar ACTH-frisättningen från hypofysen under året, där högre koncentrationer ses i blod under hösten (augusti till oktober) hos både friska och sjuka hästar. Skillnaden mellan frisk och sjuk är vid denna tidpunkt som störst, varför provtagning för ACTH med fördel kan utföras under hösten.

Hästar med PPID kan precis som hästar med EMS ha nedsatt insulinkänslighet, där man i studier visat att ca 60 procent av PPID-hästarna är insulinresistenta (7). Att göra ett OGT-test vid misstanke om PPID (i tillägg till analys av ACTH) ger svar på om hästen är insulinresistent och därmed har större risk att drabbas av fång. Att göra ett OGT-test är en viktig del i diagnostiken då det har betydelse för hur PPID-hästen bör utfodras. En PPID-häst som är insulinresistent ska ges en diet med lågt innehåll av socker och stärkelse, medan en PPID-häst som inte är insulinresistent kan fodras som vanligt enligt underhållsbehov.

Pratglada kåsörer sökes

Veterinärtidningen har i många år publicerat kåserier från läsarnas spännande yrkesliv och erfarenheter. Det har blivit många dråpliga och tankeväckande historier, alla med någon grad av verklighetsbakgrund.

Tidningens lager av kåserier börjar nu sina, men vi vet att det finns en uppsjö av fantastiska upplevelser kvar att berätta. Skicka gärna in ett bidrag till suzanne.fredriksson@svf.se på redaktionen, men om du inte tycker att du kan eller hinner skriva själv finns det en annan möjlighet. Vår tecknare Karin Åström Bengtsson (som tidigare jobbat som journalist på veterinärtidningen) kan ringa upp dig och ta emot berättelsen muntligt. Skicka i så fall in ditt namn och mobiltelefonnummer till johan.beck-friis@svf.se på redaktionen så kommer Karin att höra av sig.

Unna dina kolleger ett bra kåseri,
utan mer ansträngning än ett telefonsamtal.

Johan Beck-Friis
chefredaktör Svensk Veterinärtidning

Referenser

1. Borgia L, Valberg S, McCue M, Watts K & Pagan J. Glycaemic and insulinaemic responses to feeding hay with different non-structural carbohydrate content in control and polysaccharide storage myopathy-affected horses. J Anim Physiol Anim Nutr (Berl), 2011, 95, 6, 798–807.
2. Frank N, Geor R, Bailey S, Durham A & Johnson P. Equine metabolic syndrome. J Vet Intern Med, 2010, 24, 3, 467–475.
3. Geor R & Frank N. Metabolic syndrome – from human organ disease to laminar failure in equids. Vet Immunol Immunopathol, 2009, 129, 3/4, 151–154.
4. Hall JE. Guyton and Hall textbook of medical physiology, 12th ed. Philadelphia, Elsevier Saunders, 2006.
5. Kronfeld DS, Treiber KH & Geor RJ.

Comparison of nonspecific indications and quantitative methods for the assessment of insulin resistance in horses and ponies. J Am Vet Med Assoc, 2005, 226, 5, 712–719.
6. Leng Y, Karlsson HK & Zierath JR. Insulin signaling defects in type 2 diabetes. Rev Endocr Metab Disord, 2004, 5, 2, 111–117.
7. McFarlane D. Equine pituitary pars intermedia dysfunction. Vet Clin North Am Equine Pract, 2011, 27, 1, 93–113.
8. Pratt SE, Geor RJ & McCutcheon LJ. Repeatability of 2 methods for assessment of insulin sensitivity and glucose dynamics in horses. J Vet Intern Med, 2005, 19, 6, 883–888.
9. Rijnen KE & van der Kolk JH. Determination of reference range values indicative of glucose metabolism and insulin resistance by use of glucose clamp techniques in horses and ponies. Am J Vet Res, 2003, 64, 10, 1260–1264.
10. Schott H. Pituitary pars intermedia dysfunction: challenges of diagnosis and treatment. Proceedings of the 52nd Annual Convention of the American Association of Equine Practitioners, San Antonio, Texas, USA, 2006, 60–73.
11. Taniguchi CM, Emanuelli B & Kahn CR. Critical nodes in signalling pathways: insights into insulin action. Nat Rev Mol Cell Biol, 2006, 7, 2, 85–96.
12. Treiber KH, Kronfeld DS & Geor RJ. Insulin resistance in equids: possible role in laminitis. J Nutr, 2006, 136, 7, 2094S–2098S.
13. Treiber KH, Kronfeld DS, Hess TM, Byrd BM, Splan RK & Staniar WB. Evaluation of genetic and metabolic predispositions and nutritional risk factors for pasture-associated laminitis in ponies. J Am Vet Med Assoc, 2006, 228, 10, 1538–1545.

SANNA LINDÅSE, leg veterinär, doktorand, Institutionen för kliniska vetenskaper, Sveriges lantbruksuniversitet, Box 7054, 750 07 Uppsala.
KATARINA NOSTELL, leg veterinär, VMD, docent, specialistkompetens i hästens sjukdomar, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.
JOHAN BRÖJER, leg veterinär, MSc, VMD, docent, Diplomate of the American College of Veterinary Internal Medicine, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

Preliminär föredragningslista

vid ordinarie fullmäktigemöte med Sveriges Veterinärförbund

Onsdagen den 4 juni 2014
Kl 10:00–17:00
Piperska Muren, Stockholm

1 §. Mötets öppnande. Upprop och justering av röstlängd.
2 §. Val av mötesordförande och sekreterare.
3 §. Mötets stadgeenliga utlysande.
4 §. Fastställande av föredragningslistan. Anmälan av ev övriga ärenden.
5 §. Fastställande av sista tidpunkt för personvalsnominering till 13:00 den 4 juni 2014.
6 §. Val av två justeringsmän, tillika rösträknare.
7 §. Styrelsens förvaltningsberättelse 2013 (årsredovisning).
8 §. Revisorernas berättelse 2013.
9 §. Fastställande av resultat- och balansräkning 2013.
10 §. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen 2013.
11 §. Den aktuella verksamheten.
12 §. Förslag till ev utmärkelser.
13 §. Behandling av inkomna motioner.
14 §. Styrelsens propositioner.
15 §. Förslag till verksamhetsplan för 2015.
16 §. Fastställande av medlemsavgift för 2015.
17 §. Val.
18 §. Övriga vid fastställande av föredragningslistan upptagna ärenden.
19 §. Mötets avslutande.

Veterinärkongressen 2014
6–7 november, Ultuna – Uppsala
www.svf.se

Torphasol® vet.

10 mg/ml injektionsvätska, lösning
butorfanol

ANALGESI

SEDERING

VETMEDIC
ANIMAL HEALTH

månadens epiztel

Ett fall av ökad dödlighet i en fiskodling håller på att utredas och en arbetsgrupp med deltagare från flera myndigheter har bildats för att förebygga MRSA-överföring från människor till djur. Epizeln är denna gång sammanställd av Mikael Propst, SVA.

FÖRHÖJD DÖDLIGHET I FISKODLING

I mars kallades veterinär till en fiskodling där ett- och tvåårig lax drabbats av en något förhöjd dödlighet (en promille/dag) och där blod kunde klämmas ur anus på död fisk. Även regnbåge och öring finns i odlingen men hos dessa fiskar sågs inga symtom. Veterinären observerade blödningar i bukhålan och två fiskar skickades till SVA.

Vid obduktion hade båda fiskarna blod runt anus och en fisk var bukig. Fiskarna var anemiska och petekiella blödningar kunde ses i bukfett, på tarmserosan, i muskulatur och på hjärtat (Figur 1). Symtomen stämmer med viral hemorragisk septikemi (VHS) på regnbåge. VHS har ett långsamt förlopp med låg mortalitet vid aktuell vattentemperatur (0–2°C) och kan även drabba lax.

Virusodling sattes på cellinjer som förökar även många andra allvarliga fiskvirus, Jordbruksverket kontaktades och odlingen spärrades. Förnyad provtagning gjordes enligt OIEs standard för virusanalys för att utesluta/verifiera diagnosen. Organ fixerades också för histologi. Virusodlingen visade sig vara negativ och VHS liksom flera andra fiskviroser kunde uteslutas.

Histologisnitten visade blödningar i gälar (Figur 2), hjärta, njure, tarm och muskulatur och lokaliseringen inom organen stämde överens med haemorrhagic smolt syndrome (HSS). Sjukdomen har observerats hos lax vid tiden runt smoltifiering (på vårvintern vid ett–två års ålder) i Norge och Skottland. Etiologin är okänd och diagnos ställs via mikroskopi. Snitten skickades till Veterinærinstituttet i Bergen för verifiering, med svar att fynden stämde väl överens med HSS men blödningarna i tarmen var kraftigare än de observerat tidigare.

I skrivande stund pågår odling på ytterligare en cellinje för att utesluta den mindre sannolika

Foto: Thorbjörn Hongslo

Figur 1. *Vid obduktion sågs att fiskarna var anemiska och hade petekiella blödningar i bukfett, på tarmserosan, i muskulatur och på hjärtat.*

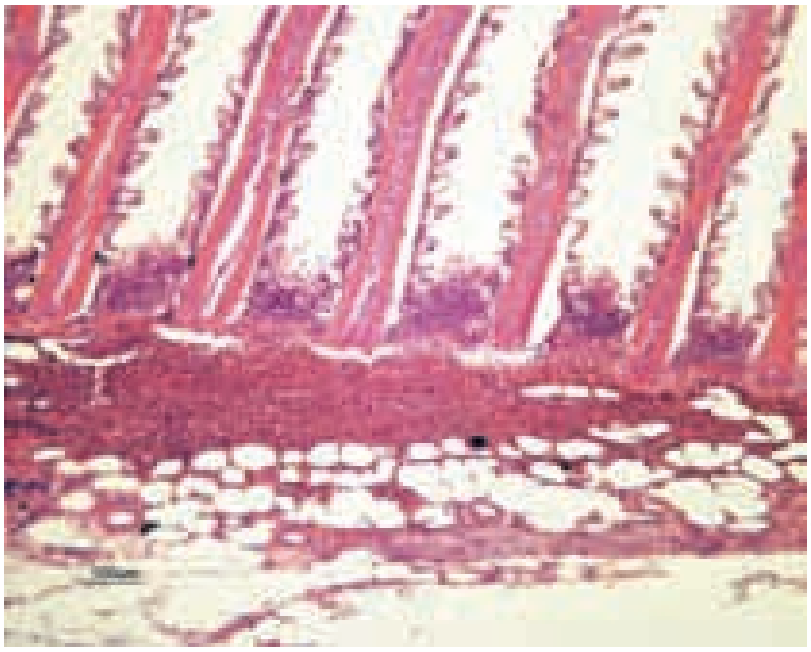

Foto: Anne-Berit Olsen, Veterinaerinstituttet Bergen.

Figur 2. *Histologisnitten visade bland annat kraftiga blödningar i gälbågen. HE-färgning, 20 gångers förstoring.*

diagnosen pancreas disease, och prover är skickade till EUs referenslaboratorium i Köpenhamn för att även utesluta infektiös laxanemi (ILA). Diagnosen är dock osannolik i detta fall, det handlar med största sannolikhet om HSS.

ÖKAD BEVAKNING AV RESISTENSSPRIDNING

En arbetsgrupp har bildats med uppdrag att belysa problemet med spridning av multiresistenta bakterier från människor till lantbrukets djur, i första hand meticillinresistent *Staphylococcus aureus* (MRSA). Erfarenheter från andra länder visar att antibiotikaresistenta bakterier kan spridas bland lantbruksdjur som därmed fungerar som en smittreservoar. En av konsekvenserna är ständig återsmitta till personer som är i nära kontakt med djuren. Den övervakning och de studier som utförts tyder på att förekomsten av MRSA hos lantbrukets djur i Sverige generellt är mycket liten jämfört med situationen i flertalet EU-länder.

En smittväg till lantbrukets djur är överföring från MRSA-smittade djurägare och annan djurpersonal. Det saknas dock kunskap i sjukvården om hur överföring av smitta till djur kan förebyggas. Arbetsgruppen ska bland annat identifiera vilka riskmoment som förekommer i olika former av djurhållning. Underlaget ska vara en hjälp till smittskyddsläkare så att MRSA-smittade personer som arbetar med lantbrukets djur fångas upp och får hygienråd om hur risken för smittspridning kan minskas. Informationen är efterfrågad av smittskyddsläkarföreningen och arbetsgruppen är tillsatt av nationella samverkansfunktionen mot antibiotikaresistens och vårdrelaterade infektioner. Den består av representanter från länsveterinärerna, SVA, Jordbruksverket, Smittskyddsläkarföreningen, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Arbetsmiljöverket. Underlaget beräknas vara klart under 2014. ■

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

AVS Acta Veterinaria Scandinavica

ACTA VETERINARIA SCANDINAVICA

Den vetenskapliga tidskriften Acta Veterinaria Scandinavica, skapad av de nordiska veterinärförbunden, publicerar sedan 2007 sina artiklar enbart elektroniskt på Internet. Allt material i tidskriften ligger i sin helhet fritt åtkomligt på adressen www.actavetscand.com. Utgivningen finansieras via en avgift från de publicerade författarna, med de nordiska veterinärförbunden som ekonomisk garant.

För aktuellt innehåll och tidigare publicerade artiklar i Acta Veterinaria Scandinavica hänvisas till hemsidan **www.actavetscand.com**.

Missnöjd med din lön?

Jämför med andra akademiker i Saco Lönesök.

animana
veterinary software solutions

Världsledande molnbaserat journalsystem nu i Sverige!

Efter 15 framgångsrika år med Vetvision-systemet i Sverige vill vi nu ta våra kunder steget vidare. Vi uppgraderar dem och deras data till det världsledande molnbaserade Animana-systemet. Från vårt huvudkontor i Örestad kommer vi att marknadsföra Animana i Sverige, Norge och Danmark.

Alltid tillgängligt, överallt

Ett molnbaserat system behöver enbart en modern webläsare. Inget behöver installeras. Du når Animana från kliniken, hemifrån eller på språng - från en dator, surfplatta och smartphone.

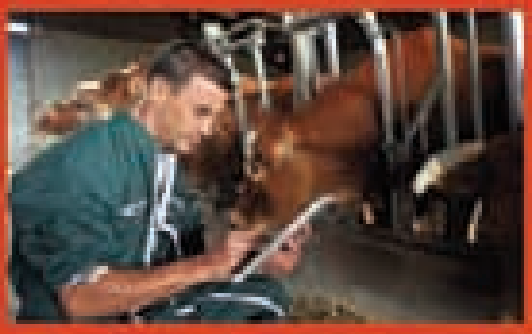

En komplett lösning

Kund- och patienthantering, tidbok, journalskrivning, kassa, redovisning, fakturering, rapporter, lagerhantering och marknadsföringsverktyg. Animana-systemet har allt!

Arbetar du ensam, har en klinik eller kanske flera kliniker? Animana erbjuder en unik och flexibel prissättning där du endast betalar för precis så mycket som du använder programmet. Inga fler dyra licenser! Istället får du flera möjligheter till en lägre kostnad. Kontakta oss för information om systemet och vårt attraktiva uppstartspaket inklusive konvertering av data från ditt gamla system.

SkyVets

SkyVets ApS
Robert Jacobsens Vej 66A
DK-2300 København S
+46 (0)42-199 460 www.skyvets.com info@skyvets.com

NYHETSBRIEV

Samma själ och hjärta.

2001 etablerade vi oss som den första sammanslagningen av djursjukhus i Norden med ett tydligt fokus på sällskapsdjur – då under namnet Djursjukhusgruppen.

Idag firar vi på 60 orter, tar årligen emot en halv miljon patienter och är en ledande utbildnings- och utvecklingsinstans i Norden. I takt med denna expansion byter vi nu namn till AniCura.

Inom AniCura finns ledande veterinärmedicinsk kompetens och vi erbjuder ett komplett utbud av medicinska och kirurgiska tjänster och behandlingar. Detta innefattar allt från förebyggande vård och basjukvård till avancerad och specialiserad diagnostik, intensivvård och kirurgiska ingrepp.

Självklart har varje djursjukhus och klinik inom AniCura sin egen själ och hjärta. Det innebär att du och ditt djur får ett personligt bemötande som bygger på respekt och omtanke, oavsett behov.

AniCura

Vilken är din diagnos? – Bilddiagnostik

En åttaårig halvblodsvalack fick en akut uppkommen, kraftig hälta på vänster bakben. Fallet är inskickat av Marie Hammarberg, Hallands djursjukhus och tolkat av Tove Hjorth, bilddiagnostiska kliniken vid Universitetsdjursjukhuset.

Svenskt halvblod, valack, åtta år

Anamnes: Hästen har en akut uppkommen, kraftig hälta på vänster bakben sedan dagen innan besöket. Hovslagare har sökt efter hovböld med negativt resultat.

Klinisk undersökning: Allmäntillståndet är gott. Hästen är 2/5 grader halt på vänster bak i skritt vilket ökar till 3/5 grader vid vändning. En anestesi vid basen av kotsenbenen släcker ca 80 procent av hältan.

Bilddiagnostik: Hovbenet röntgades i fem projektioner: dorsoproximal-plantarodistal (DPrPlDi), dorsoproximolateral-plantarodistomedial oblik (DPrLPlDiM-O), dorsoproximomedial-plantarodistolateral oblik (DPrMPlDiL-O), dorsoplantar (DPl) och lateromedial (LM). DPrPlDi-projektionen är något sned men samtliga bilder håller diagnostisk kvalitet. DPrPlDi- (Figur 1) och LM-projektionen (Figur 2) är inkluderade i denna presentation.

SVAR SE SIDAN 56

Figur 1. *DPrPlDi-projektion av hovbenet vänster bak.*

Figur 2. *LM-projektion av hovbenet vänster bak. Kontrasten i denna bild är ökad för att tydliggöra subtila förändringar.*

90 KONTO | SVENSK INSAMLINGSKONTROLL

1 av 3 får cancer. Men alla drabbas.

Bli månadsgivare i dag. Gå in på cancerfonden.se eller ring oss på 020-59 59 59.

Tillsammans kan vi besegra cancer.

Cancerfonden

Kommunikation är nyckeln till bättre smittskydd

TEXT OCH FOTO: CHRISTINA AROSENIUS

I anslutning till Svenska Djurhälsovårdens vårkonferens i Västerås den 11–12 mars passade Boehringer Ingelheim på att anordna ett symposium om smittskydd. Temat var kommunikation, bland annat om hur man överbryggar gapet mellan kunskap och handling och hur man bäst argumenterar för ett utökat smittskyddstänkande. Vi har ett bra smittskyddsläge i Sverige men hur blir vi bättre?

SVÅRBEKÄMPAD KLEBSIELLA

Symposiet inleddes av Åsa Melhus, överläkare från Akademiska sjukhuset i Uppsala. Detta sjukhus drabbades 2005–2006 av ett utbrott av multiresistent ESBL-bildande *Klebsiella pneumoniae* med totalt ca 300 fall och 44 procent dödlighet. Bakterien dök först upp i Sverige på 1980-talet och ger numera upphov till flera utbrott globalt. Efter 2005 har den blivit ett verkligt problem, flera stammar är multiresistenta och vissa stammar är epidemiska. Kliniskt medför den stora konsekvenser i form av urinvägsinfektioner, bukinfektioner, lunginflammation och sepsis. Bakterien kan växa i urin, sårsekret, blod och luftvägar men källan är oftast faeces och urin. Den förekommer inte utbrett som miljösmitta, hittas sällan på hårda ytor men gillar fuktiga miljöer. Sedan 2007 är den anmälningspliktig.

Kliniska fall är bara toppen av ett isberg, antalet smittbärare är alltid många fler. De erfarenheter som Åsa Melhus delgav auditoriet handlade om hur man motiverar ett smittskyddstänkande vid denna typ av utbrott på sjukhus. Under det aktuella utbrottet var detta inte helt enkelt och tog tid att genomföra på ett tillfredsställande sätt. Handsprit visade sig vara den enskilt viktigaste faktorn för att få kontroll över smittspridningen. Detaljer som läkarnas långärmade vita rockar rörde upp känslorna, dessa ville man inte gärna överge. Även vilken antibiotikapolicy man skulle tillämpa var viktigt. Diarréer måste alltid betraktas som smittsamma, stor spridning av plasmider sker mellan bakterier i tarmen och kan då ge upphov till multiresistens. Det visade sig inte vara realistiskt att tro att antibiotika utrotar en bakteriestam vid utbrott. Bärarskapet blir långvarigt och spridning sker via personal, anhöriga, patienter och toaletter. Patienter som står på antibiotikabehandling blir lättare koloniserade.

Sammanfattningsvis konstaterade föreläsaren att det inte är lätt ens bland sjukvårdsutbildad personal att få igenom ett bra smittskyddstänkande i situationer som denna.

VETERINÄREN MEST TROVÄRDIG

Jenny Frössling från SVA redogjorde för en enkätstudie bland lantbrukare från Kalmar, Skara och Uppsala om hygien och smittskydd i djurbesättningar, där drygt 2 000 svar inkom. Fyra områden berördes: smittskyddsprogram, inköp av djur, användning av skyddskläder och generella observationer.

Vad gäller smittskyddsprogram var de flesta positiva men ansåg att deltagande delvis berodde på ett ”grupptryck att vara med” och att det blev väldigt många kontrollbesök. Att inköp av djur är en stor risk och bör undvikas var

Utbrott av multiresistenta bakterier inom vården kräver stora kommunikationsinsatser även till vårdpersonal, påpekade Åsa Melhus. Tomas Manske ledde diskussionen.

också de flesta överens om men inköp av ”testade” djur ansågs säkert trots att det var oklart vilka sjukdomar man i så fall skulle testa för. Det som enkätdeltagarna efterfrågade var dels skriftlig försäkran från säljaren och dels någon form av manual för inköp av djur på rätt sätt. Skyddskläder ansågs som positiva men ibland satte tidspress hinder för användandet. En intressant kommentar var att djurägarna såg det som svårt att säga ifrån om skyddskläder till ”de som borde veta” – kan detta också vara veterinären?

När det gällde generella kommentarer talade alla om salmonellaprogrammet medan sjukdomar som saknar kontrollprogram glöms bort. Detta innebär vissa brister i kunskap om smittvägar för övriga sjukdomar. Det var svårt att definiera för djurägaren vad som menas med en ”allvarlig smittsam sjukdom”. Ekonomiska aspekter på smittskyddsarbetet togs också upp där krav från banker kan spela in.

De slutsatser som Jenny Frössling drog från enkätstudien var att mer kunskap är nyckeln till bättre smittskydd. Det framkom att den som djurägaren lyssnade mest på var gårdens veterinär. Han/hon har alltså stor möjlighet att påverka och därmed stor betydelse för smittskyddet – något för alla veterinärer att hålla i minnet.

ATT TÄNKA PÅ FÖR VETERINÄREN

Seminariets sista talare var Wendela Wapenaar, en holländsk veterinär verksam vid University of Nottingham i England. Även hon hade arbetat med enkäter till djurägare för att se vad som diskuteras i samband med veterinärbesöken.

Den enskilde veterinären bör satsa på medieträning, användning av nya tekniska informationslösningar och att känna sin klient, rekommenderade Wendela Wapenaar.

I England lever man fortfarande med sviterna efter utbrottet av mul- och klövsjuka 2001 men i dagsläget är tuberkulos hos nöt ett svårt problem. Smittkällan finns hos grävlingar men ingen kontroll av dessa utförs och inga åtgärder vidtas. Inga obligatoriska vaccinationsprogram finns, bara statlig TB-kontroll. Det är upp till veterinären och djurägaren att besluta om eventuella vaccinationer. Ofta anges stress hos djuren och kostnaden som en orsak till att inte vaccinera.

I England liksom i Sverige är gårdens veterinär den främsta informationskällan vad gäller smittskyddsfrågor. Djurägarna föredrar att få personliga råd från veterinären, alternativt skriftlig information per post eller e-post. I den genomförda enkäten fanns en god överenstämmelse mellan vad djurägaren ansåg sig ha diskuterat med sin veterinär och vad denne ansåg att de talat om i fråga om tre ämnen: avlivning, mastitkontroll och läkemedelsfrågor. I fråga om flera andra ämnen var man dock inte överens om hur samtalet förlöpt. Personliga egenskaper hos vissa veterinärer lade hinder i vägen för att genomföra bra smittskyddsprogram.

Wendela Wapenaar ansåg att för en framgångsrik kommunikation bör veterinären ha en praktisk inställning och ta vara på möjligheter. Veterinären bör kontinuerligt förbättra sin kompetens genom livslångt lärande men även kunna visa att insatser lönar sig ekonomiskt och att råden fungerar. Forskningen bör titta på åtgärder som förbättrar förståelsen vad gäller beslutsfattande hos veterinärer och lantbrukare, gärna genom att ta lärdom från andra områden som sociala vetenskaper och hälsopsykologi. Det gäller även att förbättra forskning rörande användbara metoder. Den enskilde veterinären bör satsa på medieträning, användning av nya tekniska informationslösningar, att känna sin klient och hans gård väl, att utnyttja rätt tid och plats för att kommunicera viktig information och att samarbeta med andra goda informationskällor. ■

noterat

Ingen ökad dödlighet hos kattungar utan kolostrum

Felin neonatal isoerytrolys (NI) inträffar när kattungar med blodgrupp A diar råmjölk från en hona med blodgrupp B och därmed exponeras för antikroppar mot sina erytrocyter. Kattungar drabbade av NI dör oftast snart efter födseln på grund av blodkroppssönderfall. Om kattungen istället för att dia får mjölkersättning de första 12–16 timmarna av sitt liv klarar den sig från NI. Problemet är dock att den i så fall går miste om det immunförsvar som den normalt skulle ha fått via kolostrum.

Foto: Idmanioe

Dödligheten skilde sig inte mellan kullar där ungarna fick dia från födelsen och kullar där kattungarna riskerade NI och därför hindrades från att få råmjölk.

I en enkätstudie från SLU jämfördes kattungars överlevnad i kullar där det fanns risk för NI med andra kullar. Dödligheten skilde sig inte mellan kullar utan risk för NI och kullar där kattungarna riskerade NI och därför hindrades från att få råmjölk. Kattuppfödare har tidigare valt att göra dessa riskkombinationer för att bibehålla genetisk variation i raser med en hög andel katter som har blodgrupp B. Det är dock i dagsläget inte tillåtet att utan dispens para en honkatt som har blodgrupp B med en hane som har blodgrupp A.

Källa: Forskningsnyheter från SLU nr 2/14. ■

Få ny inspiration!

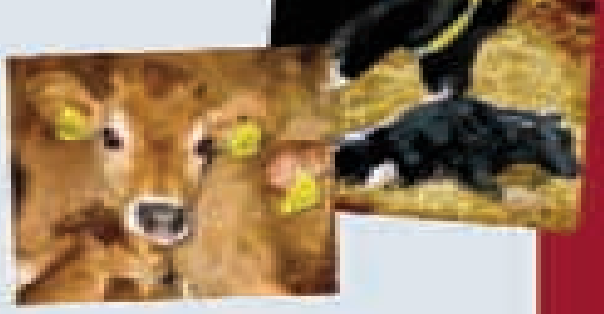

Juniorkurs 2014 – 25-30 augusti

MÅNDAG 25 AUGUSTI

GET-TOGETHER

12.15 **Ærøsø Kostrup**
15.30 **Ankomst och inkvartering**
17.00 **Introduktion till kursen**
Vibeke Fallingsgaard, Kvægfagdyrlæge
Thomas Monsäkr, Leg Vet, VMD
Boehringer Ingelheim, Vetmedica • Team Kvæg
18.00 **Middag**
19.00 **Teambuilding – Kreativitetens vardag i teori och praktik**
Boehringer Ingelheim, Vetmedica • Team Kvæg

TISDAG 26 AUGUSTI

EN GOD START FÖRLÄNGER LIVET

08.00 **Genomgång av gårdagens och dagens aktiviteter**
Vibeke Fallingsgaard
08.15 **God kalvhälsa – grund för hög fertilitetsproduktion**
Tarunn Rogde, Veterinær
TINE rådgivning
11.00 **Praktisk hantering av kalvfödorågar**
Katrine Lowertz, Kvægdyrlæge
Vestjydske Dyrlæger
11.45 **Paus**
12.00 **Besättningsbesök med kalvkrisis**
Tarunn Rogde
Katrine Lowertz
14.00 **Gemensam genomgång av besättningsbesök**
14.45 **Paus**
15.00 **Fruktsamhetsproblem inom mjölkproduktionen – Så jobbar jag!**

ONSDAG 27 AUGUSTI

EN DANSK KOVETERINÄRS VARDAG

07.00 **Genomgång av gårdagens och dagens aktiviteter**
Baldur Helgason, Veterinær
Boehringer Ingelheim, Vetmedica • Team Kvæg
08.00 **Dela en dansk veterinärs vardag! Ärendutbyten om dansk kollega med allmänpraktik eller reproduktionsinriktning**
16.00 **Debriefing: Vad såg du? Och vad upplevde jag?**
Thomas Monsäkr
17.00 **Hur blir man en hållbar kreativerinär?**
Besättningsbesök med fokus på säker djurhantering
Helle Andersson, Kvægfagdyrlæge
Multivendtjenst Dyrlæger
Jesper Patterson, Cowboy
Gudbrandsen
20.00 **Barbecue**

TORSDAG 28 AUGUSTI

KLÖVAR, JUVER OCH KOMMUNIKATION
– GRUNDEN FÖR VERKSAMHETEN

08.00 **Genomgång av gårdagens och dagens aktiviteter**
Vibeke Fallingsgaard
08.15 **Klövhälsa – handledning i fotvård**
Kurt Bach, Dyrlæge Mælkeskabelig assistent,
Københavns Universitet, Institut for Produktionsdyr og Hester, Sektion for Medicin og Kirurgi
Thomas Monsäkr
10.30 **Jobba med kossa!**
Sanna Salenkog, Mjölkproducent
12.00 **Lunch**
13.00 **Varför kör inte folk vad man säger**

FREDAG 29 AUGUSTI

VETERINÄRENS ROLL I EN HÅLLBAR MJÖLKPRODUKTION

09.00 **Genomgång av dagens aktiviteter**
Trieb Lønvig Larsen, Kvægfagdyrlæge
Boehringer Ingelheim, Vetmedica • Team Kvæg
09.10 **Science-based practical solutions to common problems in modern dairy production**
Marina (Nina) von Keyserlingk, Professor
University of British Columbia, Canada
12.00 **Lunch**
13.00 **Genomgång av eftermiddagens aktiviteter**
Thomas Monsäkr
13.15 **Hur är det att vara ko i modern mjölkproduktion?**
Ole Carpenter, Dyrlæge
Dyrlægecentralen Sydvest ACS
13.30 **Vad är det vi vaccinerar mot, när vi vaccinerar mot boldbacket?**
Peter Stamp Enemark, Senior Manager
Arla
Peder Philipp
Landbrug og Fødevarer, Kvæg
Charlotte H Sandgren
13.45 **Vad är det som krävs för att kon ska klara bondens produktion?**
Peder Philipp
14.15 **Vilka krav ställer mejeriet på kvantitetens mjölkproducenten och dess veterinärer?**
Peter Stamp Enemark
14.45 **Paus**
15.15 **Hållbarhet i rollen som kreativerinär – så gör jag!**
Michael Ferre, Kvægfagdyrlæge
Dyrlægerne Ulstrup
15.35 **Djurvälfärdens betydelse för hållbarhet och**

Behandlingsstrategier · Djurvälfärd ·

Stina Nilsson, Leg Vet
Stordjursveterinärerna i Vara

16.00 **20 frågor! Veterinärens roll på kalenderdet**
Kristina Nilsson, Leg Vet, Produktionsrådgivare
Kristinas Mjölkkvalitetsrådgivare

18.00 **Teambuilding - Forsmarkslyngsjaet**
Allemansrätt Outdoorpark

20.00 **Middag**
Allemansrätt Outdoorpark

- och vad kan man göra åt det?
Sigge Birkenfalk
Communicare AB

17.00 **Paus**

18.00 **Middag**

19.00 **Jeneklinik – globala trender och tendenser**
Charlotte Hallén Sandgren, Leg Vet, VMD
DeLaval

20.00 **Samverkan av vaccinanvändningen**
- exemplet S. aquilonius
Jørgen Kjelholm, Kvægtjenesten,
Specialkonsulent
Rådgivningscenter for Landbrug

ekonomi
Jac Broeders, Mjölkproducent

15.55 **Kan vinsten med ökad hållbarhet omsättas till handling?**
Jens Andersson, Kvægtjenesten
Arla Kvægrådgivning

16.35 **Paus**

16.45 **Målet med den politiska konsumenten**
– vad satte det för spår?
Jesper Bonnesen, Mjölkproducent
Bonnesen Agro

17.35 **Veterinära incitamentsmodeller med fokus på hållbar lönsam mjölkproduktion**
Charlotte M Sandgren

18.00 **Sammanfattning av dagen**
Sigge Birkenfalk

18.30 **Avslutning & kvarstående fråga**
Thomas Mansfeld

19.30 **Middag**

LÖRDAG 30 AUGUSTI

HÅLLÅTERSEENDE:

08.00 **Frukost**

09.00 **Resa med bussar mot Kastrup**

13.00 **Ankomst Kastrup**

För ytterligare information kontakta kursansvarige:
Thomas Mansfeld tel. +45 70 15 42 70 51,
thomas.mansfeld@boehringer-ingelheim.com

Maximalt deltagarantal är 20 och en jämn fördelning mellan praktiserande och studerande eftersträvas.
Deltagaravgiften inkluderar kost, logi och resa t.ex. Kastrup/Skanörhuset.

Deltagaravgift:
4 000 SEK inkl. moms för leg. vet.
1 500 SEK inkl. moms för vet. stud.

Var vänlig notera att sista dagen för anmälan på www.bivet.nu är fredag den 20 juni 2014

Boehringer Ingelheim
Vetmedica
Box 467 · 201 24 Malmö
Tel. 040-23 34 00 · www.bivet.nu

BI Vetservice LEARNING

Besättningsdata · Kommunikation

Xysol® vet 20 mg/ml

Injektionsvätska, lösning
Xylazin

SEDERING

PREMEDICINERING

VETMEDIC
ANIMAL HEALTH

Svenska Djurhälsovårdens vårkonferens 2014

Hållbar djurhållning i Sverige – är det realistiskt?

TEXT: CHRISTINA AROSENIUS

Årets konferens i Svenska Djurhälsovårdens regi hade ett något annorlunda program. I stället för sedvanlig kunskapsöverföring utvecklades den till en två dagar lång diskussion om hållbarheten i svensk djurhållning, framtidsutsikterna för svenska djurbönder och vilken väg som ska tas för att rädda vår livsmedelsproduktion. Ska vi hålla kvar den svenska synen på djurskydd och djurhälsa eller anpassa oss till konkurrenterna i övriga Europa?

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Svante Axelsson och Jenny Lundström delade åsikten att mycket av djurskyddet/djurhållningen i Sverige är en "kollektiv nyttighet".

KAN VI SÄTTA PRIS PÅ HÅLLBARHETEN

Drygt 200 personer deltog i Svenska Djurhälsovårdens vårkonferens den 11–12 mars, som ägde rum i Västerås. Flera deltagare uttryckte sin tacksamhet över att arrangören valt att ta upp rubrikens svåra ämnesområde till diskussion. Frågorna är aktuella och har debatterats livligt i press och media under 2013 och 2014. Viss oklarhet har också rått rörande det aviserade nya "djuromsorgsprogrammet" för grisproduktionen, som också stod på dagordningen.

Första dagen ägnades helt åt debattinlägg från olika organisationer och intressenter. Inledningsvis konstaterade Sten-Olov Dimander, VD på Svenska Djurhälsovården, att Sverige alltid varit ett föredöme vad gäller djurhållning men att produktionen halkat efter sedan EU-inträdet och självförsörjningsgraden minskar drastiskt. Kan vi sätta ett pris på hållbarheten och vad kostar det att inte göra det? Definitionen på hållbarhet kom från den så kallade Brundtlandskommissionen 1987: "att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov".

KOLLEKTIVA NYTTIGHETER

Förste talare var Svante Axelsson från Naturskyddsföreningen och Jenny Lundström från Svenska Djurhälsovården. Svante Axelsson framförde åsikten att mycket av djurskyddet/djurhållningen i Sverige är en "kollektiv nyttighet", den biologiska mångfalden, ekosystemtjänster och ett varierat landskap. Klimatarbetet går bra i Sverige, t o m bättre än målet, det är globalt som trenderna måste vändas. Han såg det som en stor kommunikationsbrist att inte kunna förmedla fördelarna med att köpa svenskt och skulle önska en vassare ➤

marknadsföring vad gäller offentlig upphandling. En mer tillämpad forskning och offentligt finansierad djuravel och växtförädling vore också önskvärt. Vi ska inte heller glömma de förändrade värderingarna i synen på djuren och vår önskan om lycka och ett gott liv för både människor och djur.

Även Jenny Lundström ansåg att friska djur är en kollektiv nyttighet eftersom det leder till djurvälfärd, resurseffektivitet, rätt antibiotikaanvändning och därmed bättre folkhälsa. Men hållbar djurhållning måste också vara lönsam för att överleva och detta är dagens dilemma. Veterinärens roll är viktig, vi kan bidra med kompetens i samhällsdialogen.

I den efterföljande frågestunden konstaterades att den offentliga upphandlingen och restaurangerna är de största problemen och att inte bara ett lågt pris utan även kvalitet måste premieras på något sätt. I dagsläget är det inte självklart att betalningen för mervärdet hamnar hos den som skapat dem. På en fråga om Naturskyddsföreningen kan tänkas satsa på djurfrågor och lantbruk antog Svante Axelsson genast utmaningen och lovade att bidra med väckarklockor till konsumenterna.

LRF FÖRESLÅR SÄNKT DJURSKYDDSNIVÅ

Helena Jonsson, ordförande i LRF, framförde sin syn på böndernas situation i Sverige just nu. Ekvationen går inte ihop trots att svenska bönder ligger i framkant vad gäller att vara resurseffektiva, minska den fossila bränsleanvändningen och att undvika antibiotika och smittsamma sjukdomar. Enligt LRF-ordföranden rycker svensk lagstiftning undan mattan för marknaden ihop med den globala konkurrensen och ett allt högre kostnadsläge. Långsiktig livsmedelsstrategi, större ansvar från handeln vad gäller de varor de säljer, ursprungsmärkning, mindre anonyma råvaror i charkproduktionen och stöd för de extra byggnadskostnaderna i Sverige var saker som föreslogs. Helena Jonsson uttryckte även en viss tveksamhet till vår svenska djurskyddslag och det visade sig senare att delar av denna nu föreslås nedmonteras under benämningen ”djuromsorgsprogram”.

DJUR SKA MED LAG SKYDDAS

Per Jensen talade till försvar för den svenska synen på djurhållning och svensk djurskyddslag. Vi måste behålla försprånget och helst utöka det, menade han. Det är fel att försöka närma sig omvärlden för att förbättra marknaden för våra djurbönder.

Det nya så kallade ”djuromsorgsprogrammet för gris” (se senare i artikeln) ansåg han vara en helt felaktig satsning som bland annat kommer att medföra en förlust av konsumenternas tilltro till det svenska köttet. Folk i allmänhet har ingen aning om hur mat produceras men är ganska uppmärksamma på hur djur behandlas i produktionen. Grisarna lever kvar på samma instinktsnivå som sina förfäder och tar man inte hänsyn till detta reagerar djuren med beteendeproblem som svansbitning m m.

Maria Forshuvud, VD för Svenskt Kött, fyllde på med information om konsumenternas syn på dessa frågor. En attitydundersökning har gjorts årligen de senaste fyra åren. Där ser man ett starkt stöd för svensk djuruppfödning och ca 70 procent anger att de väljer

Foto: Suzanne Fredriksson

Per Jensen talade till försvar för fortsatt hög etisk nivå på svensk djurhållning och djurskyddslag. Vi måste behålla försprånget och helst utöka det, menade han.

svenskt kött. Sju av tio känner också till det svenska djurskyddet och ca 60 procent vet att det fördyrar köttet. Kännedomen om antibiotikaanvändning är sämre, ca 30 procent är inte medvetna om den svenska restriktiva användningen inom djuruppfödning. Konsumenterna visar dock oro för antibiotikafrågan. 80 procent vill ha en omfattande ursprungsmärkning som helst ska ange att djuret är fött, uppfött, slaktat, styckat, tillverkat och paketerat i Sverige.

ANTIBIOTIKA ÄR EN ÄNDLIG RESURS

Christina Greko från SVA fortsatte med information rörande antibiotikaläget. På humansidan är antibiotikaanvändningen inte längre ”hållbar”, konstaterade hon. På djurfronten kommer allt fler larmrapporter: MRSA hos gris påträffades 2009 hos 13 procent av grisarna i Danmark vid slakt men hittades 2012 hos 77 procent. Detta är ett folkhälsoproblem och definitivt ett arbetsmiljöproblem för dem som har kontakt med grisar. 15 procent av de humanfall som anmäls i Danmark visar sig ha MRSA av ”gristypen”. Vad man gör globalt påverkar alla i framtiden.

Även Marie Wedin, ordförande i Läkarförbundet instämde i att katastrofen redan är här. Hon påminde om att redan penicillinets upptäckare Fleming hade varnat för resistensutveckling, något som uppenbarligen få brytt sig om. Efter 1987 har endast två nya antibiotika tillkommit och vi ser ingen framgång i bekämpningen av resistenta bakterier. Vi missbrukar fortfarande antibiotika och allt fler svenskar insjuknar med resistenta bakterieformer trots ett bra läge i Sverige. Antibiotika är nu en ändlig resurs och vem kommer att få tillgång till den om fem år, blir det både människor och djur? I värsta fall kan vi se fram mot en framtid utan transplantationer, intensivvård, behandling av brännskador och av prenatalt födda barn m m.

HANDELNS MERPRIS NÅR INTE BONDEN

Första dagens sista talare var Åsa Domeij från Axfood som fick representera handeln. Hon framhöll hur många svåra frågor man måste ta ställning till inom handeln. Inte bara djuromsorg utan även källsortering, produktion och miljö, sociala frågor, energifrågor, transporter, bra miljöval och miljömärken av olika slag. Det man har lättast att påverka inom handeln är de egna märkesvarorna. Axfood har även bildat en antibiotikaexpertgrupp för att diskutera vad handeln kan göra åt inköp från antibiotikasynpunkt.

Foto: Suzanne Fredriksson

Marie Wedin målade upp ett värsta framtidsscenario utan antibiotikaskydd vid transplantationer, intensivvård, behandling av brännskador och av prenatalt födda barn.

Det är dock ett faktum att det merpris man betalar för olika kvalitetsaspekter inte når fram till bonden. Det Åsa Domeij ansåg att handeln kunde bidra med i dessa frågor var att kräva redovisning av antibiotikaanvändningen i produktionen, att införa en djurskyddscertifiering, att införa fler egna märkesvaror med svensk råvara och att ge bättre information till kunderna. Att sänka de svenska kraven ner till EU-nivån betraktade hon dock som en farlig väg att gå.

Under den avslutande debatten ställde både moderator, Lars Höök, och auditoriet många frågor till panelen som förutom dagens talare också hade fått tillskott av två politiker, Johan Löfstrand (s) och Åsa Coenraads (m). Det framhölls än en gång att läget för landets grisbönder är ➤

Snabba och tillförlitliga provsvar med hjälp av högklassig analysteknik

- Veterinärmedicinskt, klinisk kemiskt laboratorium med diagnostik för smådjur och stordjur
- Mer än 25 års erfarenhet i branschen
- Omfattande testmeny, hög analyskapacitet
- Snabba svar, öppen telefonservice och rimliga priser
- Över 1000 kunder i hela Skandinavien

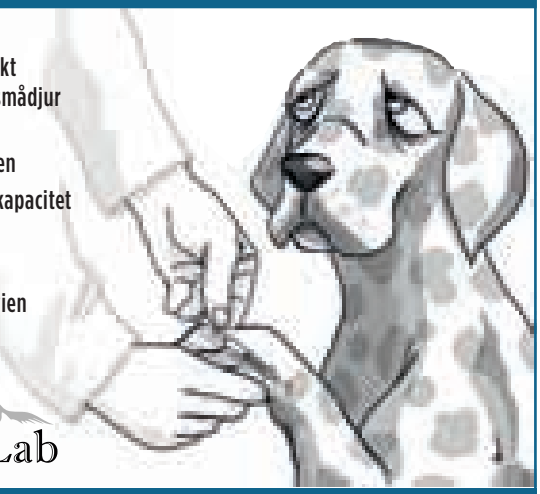

CaniLab-EquiLab

Box 7065, 300 07 Halmstad • 035-22 81 40 • info@canilab.se • www.canilab.se

det sämsta marknadsläget någonsin och att politiker, handel, industri, företagare och konsumenter har ansvar för att åtgärda detta. En bättre livsmedelstrategi behövs men man var inte helt ense om vad en sådan ska innehålla. Från många håll framhölls hur dålig efterlevnaden av EU-direktiven rörande djur är, 26 av 28 medlemsländer kuperar fortfarande svansarna på smågrisar trots att detta varit förbjudet sedan 2001. EU måste bli bättre på att åtgärda brott mot djurskyddsdirektiven och där är handelns roll viktig för att utöva påtryckning. Bojkott av ”olagligt” kött föreslogs faktiskt. Trycket på opinionen och politikerna måste öka vad gäller detta. Mat är inte samma sak som andra produkter inom frihandeln och synen på detta måste ändras.

FORTSATT DEBATT DAG TVÅ

Dag två delades in i två parallella sessioner, en för gris och en för nöt och får. Under grissessionen fortsatte i stort sett debatten från dag ett, om djurvälfärden är uthållig ur ekonomisk, djurskyddsmässig och juridisk synvinkel. Moderatorer under dagen var Nils Lundeheim från SLU och Lena Eliasson-Selling från Svenska Djurhälsovården. Även denna dag gick åsikterna hos auditoriet isär vad gäller framtiden.

Bo Algers ansåg, med hänvisning till lagbrotten i EU gällande svanskupering i trots mot grisdirektivet, att största delen av det kött som finns i handeln är olagligt. Det borde märkas som sådant och konsumenterna bör upplysas om detta, sade han. En bojkott av olagligt kött från handeln vore också välkommen, handelsföretagen borde faktiskt skämmas för denna försäljning. En samsyn mellan producenter och konsumenter om vad som är god djurhållning och god djurvälfärd behövs också, menade Algers. I många år har Danmark haft världens högsta smågrisdödlighet (22 % = 25 000 smågrisar/dag) men det är ett världsrekord som nu tagits över av Sverige. Orsaken är att man i Danmark satsat på avel för allt större smågriskullar. Frågan är vad en sådan satsning ska leda till? Antalet spenar på suggan ökar inte, följden blir att allt fler smågrisar svälter ihjäl eller liggs ihjäl eftersom det blir ökad trängsel. Att situationen nu är densamma i Sverige beror på att vi gått in för samma typ av avel med danskt och holländskt avelsmaterial. Är detta optimal och uthållig grisproduktion?

DJUROMSORGSPROGRAM GRIS

Under båda dagarna hade det talats om ett pågående pilotprojekt för grisar och nu fick auditoriet en beskrivning av detta av Barbro Mattsson, Svenska Pig, Mattias Espert, Smågris Syd, Gunnar Johansson, Svenska Djurhälsovården och Erik Lindahl, Lundens Djurhälsa. Det är ett initiativ från svenska grisbönder och beskrevs som ett kontrollprogram för ökad djuromsorg tänkt att ge förbättringar för grisproducenterna. Produktionskostnaden per kilo griskött i Sverige hör till de högsta i världen. Sverige är också sämre än andra länder vad gäller antalet avvanda grisar per års-

FOTO: SUZANNE FREDRIKSSON

Panelen svarade ja till att en bättre livsmedelstrategi behövs men var inte helt ense om vad en sådan ska innehålla.

Kontrollprogrammet är ett initiativ från svenska grisbönder och beskrevs som ett sätt att kombinera djuromsorg med förbättringar för grisproducenterna.

Foto: Christina Arosenius

Ingrid Eilertz menade att pilotstudien är att betrakta som en tänkbar ny lösning och att den ska ge underlag för ett beslut om/hur kontrollprogrammet ska införas.

sugga vilket anses bero på hög smågrisdödlighet och längre diperiod.

”Djuromsorgsprogrammet” rör sig om en pilotstudie från november 2013 till december 2014 på tolv besättningar i södra Sverige. Programmet innehåller följande moment: förkortad diperiod med en vecka för smågrisarna, skyddsgrind/fixering av suggan från påbörjad grisning och upp till fem dagar framåt, foderliggbås istället för lösdrift vid brunst och betäckningsperiod, maximalt i en vecka, upp till tio procents ökad beläggning i tillväxt- och slaktgrisstallar och en ökning till fler än 400 djur/slaktgrisavdelning. I pilotstudien ingår veterinärbesök var femte vecka och kontroll av läkemedelsförbrukningen som inte får öka under studieperioden.

Blir detta program permanent är det tänkt att det ska finansieras med en årlig avgift per sugga och slaktgris. Kontrollorgan ska vara Distriktsveterinärerna, Svenska Djurhälsovården och Lundens Djurhälsa. Det ska också finnas en styr- och referensgrupp.

De flesta av delmomenten i programmet och i pilotstudien gör avsteg från den svenska lagstiftningen, t ex fixeringen av suggan, tidigare avvänjning och ökade beläggningsgrader. Flera experter framhöll att det bör kallas kontrollprogram och inte djuromsorgsprogram framöver, utökad kontroll kommer att ➤

Dr. Baddakys

Fiskolja

OMEGA-3 av högsta kvalitet

En ren naturprodukt, framställd ur naturliga oljor från fiskfett, rik på fettsyrorna EPA och DHA. Ur EPA skapar kroppen vävnadshormoner, såsom prostaglandiner och tromboxaner. DHA har centrala funktioner i cellmembranen.

Därför fungerar Dr Baddakys Fiskolja bra för hud, päls och leder – med snabbt märkbara resultat.

Dr. Baddaky® Europe AB

SweVet PHAB

www.drbaddaky.com

behövas om programmet genomförs. I dagsläget sker pilotstudien med Jordbruksverkets goda minne.

"FÖRENKLINGSRESAN" ÖPPNAR FÖR PROGRAMMET

Jordbruksverket fick via Ingrid Eilertz lämna synpunkter på pilotstudien. Verket genomförde 2013 en "förenklingsresa" för att möta företagare och ta fram en ny handlingsplan med visionen "enklare tillsammans". Synsättet är att alla regler måste fungera i praktiken och man söker därför nya lösningar. Eilertz menade att pilotstudien är att betrakta som en tänkbar sådan och att den ska ge tillräckligt underlag för ett beslut om/hur kontrollprogrammet ska införas.

I den avslutande paneldiskussionen framkom att det finns många frågetecken kring "djuromsorgsprogrammet" för grisar. En sådan var hur experterna ser på större djurenheter än 400 slaktsvin från smittskyddssynpunkt. Det framhölls också att sugga och smågrisar är att betrakta som en enhet som måste understödjas på bästa sätt för att fungera optimalt. Många uttryckte farhågor gällande nedrustningen av tidigare lagkrav och risken för förlorat förtroende hos allmänheten. Det sågs som ett steg bakåt att återinföra fixering av suggor, förkorta digivningen och öka beläggningsgraden. Är det verkligen rätt väg att gå att vi anpassar oss till det sämre djurskyddsläget inom EU i stället för att fortsätta framåt?

PRODUCENTER OCH KONSUMENTER

För landets grisproducenter talade Ingemar Olsson och för konsumenterna Gunnela Ståhle, Vi konsumenter. Ingemar Olsson lade största skulden för grisproducenternas kris på den svenska djurskyddslagen som gör att producenterna inte får kostnadstäckning. Bland annat krävs 30 procent större byggnadsyta jämfört med EU för att uppfylla lagkraven och mer halm. Detta medför också mer arbetstid i produktionen och slutnotan blir enligt Ingemar Olsson en högre produktionskostnad, ca 2,50 kronor mer per kilo kött.

Foto: Christina Arosenius

Gunnela Ståhle (till höger), här i samtal med Christina Greko, framhöll att svenska konsumenter oroar sig för djurvälfärden och vill kunna göra medvetna val genom att få bra information och märkning.

Gunnela Ståhle framhöll att svenska konsumenter oroar sig för djurvälfärden och vill kunna göra medvetna val genom att få bra information och märkning. Samtidigt vill konsumenterna se en minskad köttkonsumtion och minskad antibiotikaresistensutveckling. Svenska konsumenter har högt förtroende för myndigheter, handel och företag och förutsätter att de garanterar säkra livsmedel. I handeln används dock priset som främsta konkurrensmedel i stället för kvalitet och tyvärr lockar detta flertalet konsumenter. Önskvärt vore därför en bättre kommunikation av svenska mervärden. Marknadens förtroende måste man vara försiktig med, det är lätt att konsumenterna tappar förtroendet vid olika typer av "matskandaler" som vi sett de senaste åren.

FÅR OCH NÖT

Även får- och nötsymposiet ägnades åt hållbarhetsfrågor. Kerstin Dahlgren från KC Ranch berättade målande om det intensiva och arbetskrävande avelsarbetet i en besättning med ekologiskt uppfödda utegående betesdjur för produktion av kött och dikalvar.

Lena Stengärde från Svenska Djurhälsovården talade om dåligt hull hos tackor, vilket är en vanlig utslagsorsak. Christer Bergsten redogjorde för olika stallösningars inverkan på djurhälsa och hållbarhet och dagen avslutades med en inbjuden föreläsare från Danmark, Helge Kromann från Videncentret for Landbrug, som redogjorde för goda exempel på välfungerande stallar i sitt hemland. I Danmark har man få stora nötbesättningar med över 100 kor men i stället många små hobbybesättningar. På grund av dålig ekonomi har man stor export av spädkalvar till Holland. ■

När du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer (= foton, teckningar, grafer, röntgenbilder etc) underlättar läsandet. Glöm inte att alla bilder i elektroniskt format måste vara höguppslösta för att kunna användas i tidningen.

Dags att ladda för VM i golf

VM (veterinärmästerskap) i golf är ett återkommande populärt sommarevenemang för veterinärer, medföljande och sponsorer. 2013 arrangerades tävlingen i Wiredaholm i Småland, vilket även kommer att vara platsen för årets turnering.

Den stolta vinnaren Anna Tell Thurén och den lika glade Peter Franzén som kom på andra plats i slaggolf brutto 36 hål, VM 2013.

VM i golf är en trevlig sammankomst för veterinärer med medföljande och för våra sponsorer. 2013 gick tävlingen av stapeln på Wiredaholms golf och konferens. Wiredaholm ligger i en vacker omgivning vid en liten sjö nära Aneby. Banan är kuperad och minst sagt utmanande. Servicen var toppen och vi blev väl omhändertagna. Eftersom det är en relativt liten anläggning fick vi den för oss själva.

Vi hade tur med vädret och efter spelet tog sig många av deltagarna ett dopp i sjön innan maten eller bara satt på terrassen och njöt. Vi kunde ta drinken nere på bryggan, njuta av kvällssolen och mingla innan vi gick till middagen. Maten var fantastiskt god. Dessutom har Wiredaholm Sveriges största samling av Calvados.

RESULTAT 2013

Vi var cirka 40 deltagare som med liv och lust gav oss ut på banan. Det är viktigare att ha trevligt och umgås än att vinna. Prisbordet var rikligt tack vare generösa sponsorer. Jag och övriga deltagare vill rikta ett stort tack till dem.

Nu till resultatet. Vinnare i slaggolf brutto 36 hål blev Anna Tell Thurén med 183 slag. Därefter kom Peter Franzén, 184 slag och Bengt Johansson, 187 slag.

I slaggolf netto 36 hål vann Lisa Frykman med 123 slag följd av Peter Franzén, 142 slag och Anette Gladh, 144 slag. Seniorklassen vanns som vanligt av Jan Lindgren.

I klassen medföljande, poängbogey 18 hål, vann Aron Bengtsson med 32 poäng och i klassen sponsor, poängbogey, 18 hål, vann Henrik Hedin med 38 poäng.

ÅRETS TÄVLING

Årets VM i golf kommer att gå av stapeln den 8–9 augusti 2014, återigen på Wiredaholm och nu arrangerad av Ole Frykman. Ole kommer att gå ut med en inbjudan i ett mail till alla dem som finns på vår mailinglista. Om du vill delta och är osäker på om du finns på mailinglistan, anmäl dig då till Ole på hans mailadress info@herrgardskliniken.se

Passa på och delta. Det är helt prestigelöst. Vi har mycket trevligt tillsammans.

SOLVEIG NILSSON
arrangör av VM i golf 2013

Nordic Committee for Veterinary Cooperation

The 29th NKVet -symposium on "Responsible Use of Antimicrobials in Veterinary Practice"
22-23 Sept 2014, Copenhagen, Denmark

Antimicrobials are used worldwide both in veterinary and human medicine. The widespread use has heightened concerns about the emergence of antimicrobial resistance, which impacts animal welfare, public health, food safety and environment.

In recent years special attention has been given to the spread of MRSA and ESBL and there has been a lot of debate about the relation to the use of antimicrobials in animals. Three key groups of antimicrobials; fluoroquinolones, 3rd and 4th generation cephalosporins and macrolides have been classified as critical important antimicrobials for human health by the World Health Organization (WHO) and attempts have been put forward to restrict their use for human therapy only.

The appropriate use of antimicrobials is essential for reducing and preventing antimicrobial resistance and is the cornerstone of EU policy resistance, both in human and veterinary medicines. Antimicrobials should only be used if necessary and in accordance with best practices. A number of bodies within the animal sector have produced guidance, leaflets and posters on the responsible use of antimicrobials. Is this guidance being followed by veterinary practitioners or do we need more initiatives?

The objectives of the NKVet symposium on Responsible Use of Antimicrobials in Veterinary Practice are:

1. to give an overview of the current status and ongoing activities with respect to the issue of antibiotic use in animals and antimicrobial resistance; and

2. to identify the areas which need further action with respect to the current scientific knowledge and political expectations;

The symposium is designed for veterinary practitioner, the animal health industry and researchers in universities and research institutes. The Advisory Board of the symposium on **Responsible Use of Antimicrobials in Veterinary Practice** looks forward to meeting you in Copenhagen.

	PROGRAM	
	Monday 22 September	
10-10.15	Welcome	
Consumption of antimicrobials and resistance		
10.15-11.00	Sales of veterinary antimicrobial agents in EU countries	Kari Grave, EMA
11.00-11.30	Coffee	
11.30-12.15	Overview of MRSA and ESBL in Europe	Engeline van Duijkeren, Netherland.
12.15-13.30	Lunch and Posters	
Responsible use in veterinary practice		
13.30-14.15	What is responsible use of antimicrobials and is the yellow card a good instrument to ensure proper practice?"	Annette Cleveland Nielsen, Copenhagen
14.15-14.45	Coffee	
14.45-15.30	The effect on production and animal health after a remarkable reduction in antibiotic prescription in the Netherlands.	To be determined
19.00-22.00	Dinner	
	Tuesday 23 September	
9.00-9.45	Transmission of antimicrobial resistance from animals to humans	Frank M Aarestrup, Copenhagen
9.45-10.15	Coffee	
10.15-11.00	EU Action plan against the rising threats from Antimicrobial Resistance	Rosa M. Peran i Sala, European Commission DG-SANCO
11.00-11.45	Experience in tackling AMR in Finland,	Leena Räsänen, Finland
12.30	Lunch	

More information about the Symposium at: http://www.nkvet.org/

Provanställning utvärderar arbetstagaren

Provanställning innebär att arbetsgivaren kan utvärdera en person under sex månader innan anställningen övergår till tillsvidare. Båda parter kan avbryta provanställningen utan att någon orsak behöver anges.

FRÅGA

Kan vem som helst bli provanställd och hur många provanställningar kan man ha hos samma arbetsgivare? Vad gäller vid uppsägning?

SVAR

Provanställning är en anställningsform som finns både inom Lagen om anställningsskydd (LAS) och i de flesta kollektivavtal. Utgångspunkten med provanställning är att arbetsgivaren har möjlighet att utvärdera en person under en prövoperiod om sex månader innan anställningen övergår till en tillsvidareanställning.

Kriterier för provanställning kan t ex vara att pröva en oerfaren eller en långtidsarbetslös person. Även särskilda arbetsförutsättningar, exempelvis att man saknar erfarenhet från en viss typ av verksamhet kan efter en individuell bedömning vara giltiga skäl. I princip kan man inte bli provanställd mer än en gång hos samma arbetsgivare och har man lång erfarenhet av yrket är det i princip inte tillämpbart med provanställning. Det vore ett brott mot LAS och kollektivavtalet. Men om det är en stor arbetsgivare med många enheter och om en arbetstagare har visat sig olämplig för en typ av verksamhet, men är oprövad i en annan, kan det vara ett befogat syfte. Ett stort akutdjursjukhus och en liten klinik kan t ex ha samma organisationsnummer men ha väldigt olika förutsättningar. Arbetsgivarens risk att våga anställa och arbetstagarens chanser att få en anställning bör vägas mot varandra för att avgöra om en provanställning är tillämpbar i det enskilda fallet.

Om den provanställde har varit frånvarande, t ex på grund av sjukdom, i mer än en månad under provanställningstiden kan den förlängas med tid motsvarande frånvarotiden. Innan så sker ska emellertid arbetsgivaren informera facket som kan begära förhandling.

En provanställning kan avslutas i förtid utan att arbetsgivaren har saklig grund. Det behöver alltså inte föreligga arbetsbrist, misskötsamhet eller andra skäl utan arbetsgivarens subjektiva åsikt är fullt tillräcklig. En provanställning enligt kollektivavtal kan sägas upp av bägge parter med en månads uppsägning. Har man inte kollektivavtal utan är anställd på prov enligt LAS har arbetsgivaren två veckor medan arbetstagaren kan avsluta sin anställning utan uppsägningstid. Orsak till uppsägning behöver inte uppges vare sig av arbetsgivare eller av arbetstagare i något av fallen.

Om tiden för provanställningen löpt ut övergår den automatiskt i en tillsvidareanställning. En försenad uppsägning som sker innan anställningen löpt ut och övergått till en tillsvidareanställning är avtalsbrott (vid kollektivavtal) eller brott mot LAS. I sådant fall riskerar arbetsgivaren skadestånd.

FREDRIKE RITTER
ordförande, AVF

Kurs i HJÄRTSJUKDOMAR hund och katt

2–4 oktober 2014
Wallby Säteri, Vetlanda

Kursledare
Leg vet VMD Anna Tidholm
Associate professor
Dipl ECVIM (cardiology)

För mer information och anmälan
se www.wallby.se eller
maila magnus@wallby.se

Wallby Säteri
ANNO 1333
LÅNGT IFRÅN VARDAGEN

noterat

Djursjukhusgruppen byter namn till AniCura

2011 etablerades Djursjukhusgruppen som den första sammanslagningen av djursjukhus i Norden. Den 10 april bytte företaget namn till AniCura. Bakgrunden till namnbytet är enligt ett pressmeddelande samma dag företagets internationella expansion och målsättning att förena alla djursjukhus och kliniker under en stark gemensam profil.

AniCura marknadsför sig som det enda Nordiska djursjukvårdsföretaget med exklusivt fokus på sällskapsdjur. Företaget finns på 60 orter, tar årligen emot en halv miljon patienter och är en betydande utbildnings- och remissinstans. I takt med företagets kraftiga tillväxt har behovet av en gemensam varumärkesplattform och ett nytt namn tydliggjorts.

Djursjukhusgruppen byter namn till AniCura och får en ny logotyp i form av en hund och en katt.

AniCura är en kombination av de latinska orden "anima" som betyder själ och liv samt "curare" som betyder bota och vårda. En ny symbol introduceras också i form av en hund och katt som kommunicerar kärnan i verksamheten – företagets fokus på sällskapsdjur.

– Namnbytet är en strategiskt viktig del av en större varumärkesbyggande process, säger Peter Dahlberg, VD och koncernchef på AniCura. ■

The Nordic Equine Veterinary Conference 2015

For the second time, an equine veterinary conference will be organized as a collaboration between the Nordic countries.

Date: 30th of January - 1st of February 2015

Place: Folkets Hus in Stockholm

Subjects: Cardiology, Pain Evaluation, Parasitology, Standing Surgery, Geriatrics, Orthopedic Disorders in Foals, Dystocia, Emergencies in the Field, Dermatology, Neurology, Hygiene and Antibiotic Policy and Doping.

We are delighted to invite you to participate in this event.

For further information about accomodation, speakers and registration, visit **www.nevc2015.se.**

The conference will be hosted by the Swedish Equine Veterinary Association

Anthelmintikaresistens hos förstagångsbetande nötkreatur

Veterinär Marlene Areskog, Institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, försvarade fredagen den 21 mars sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln: "Evaluation of macrocyclic lactone resistance in gastrointestinal nematodes of first season grazing cattle". Opponent var dr Eric Morgan, Bristol Veterinary School, Storbritannien.

disputationer

Foto: Suzanne Fredriksson

Avhandlingen visade att makrocykliska laktoner gav en otillfredsställande effekt vid avmaskning av förstagångsbetande nötkreatur.

Löpmagsmasken *Ostertagia ostertagi* och tunntarmsmasken *Cooperia oncophora* är parasitära nematoder som orsakar skador i magtarmkanalen framför allt hos unga nötkreatur över hela världen. Skadorna leder till nedsatt tillväxt hos värddjuret och därigenom ekonomisk förlust för djurägaren. Vid kraftigare infektioner kan de även orsaka klinisk sjukdom och utgöra ett djurskyddsproblem. Förebyggande åtgärder tillämpas i viss utsträckning i det svenska lantbruket. Avmaskning med anthelmintika utgör dock alltjämt hörnstenen i en effektiv parasitkontroll bland förstagångsbetande nötkreatur på konventionella gårdar.

Under det senaste decenniet har resistens mot avmaskningsmedel bland nötkreaturens parasiter påvisats i en allt högre grad världen över, i synnerhet på södra halvklotet där läkemedlen traditionellt använts i hög utsträckning. Undersökningar från USA och Europa, främst Storbritannien och Belgien, har pekat på att problemet finns även på norra halvklotet och bör påverka hur vi tänker kring antiparasitär behandling av boskap. Avhandlingen hade som mål att utreda resistensläget bland svenska nötkreatur och undersöka möjliga mekanismer bakom anthelmintikaresistens.

Ett tvåårigt fältförsök genomfördes genom ett internationellt samarbete, där Tyskland, Sverige och Belgien deltog under betessäsongerna år 2006 och 2007. Fem svenska gårdar valdes ut och 10–15 förstagångsbetare avmaskades efter inledande träckprovtagning och följdes sedan upp med nya prover efter sju respektive 21 dagar. Träckproverna undersöktes med avseende på förekomst av maskägg och art av mask. Resultaten av mätningarna bland svenska besättningar pekade mot förekomst av anthelmintikaresistens, då man såg en otillfredsställande effekt av avmaskningsmedlet ivermektin. Främst överlevde maskar av arten *C oncophora* men också *O ostertagi*.

Försöket följdes upp med en fältstudie inkluderande svenska nötbesättningar av både mjölk- och köttras under somrarna 2009 och 2010. Initialt mättes nivåerna ➤

av parasitsmitta bland 107 respektive 64 besättningar via inskickade träckprover och ca 40 procent av de anmälda betesgrupperna hade ett sådant parasittryck att de inkluderades i ett avmaskningsförsök. Mjölkrasbesättningarna och köttrasbesättningarna hade lika stor parasitbörda. I försöket fick djurägarna själva samla prover och sedan behandla djuren efter tydliga instruktioner och enligt gällande doseringsrekommendationer.

Avmaskningsmedlen som förskrevs efter träckprovtagning och analys var pour-on-preparat av typen makrocykliska laktoner. En till två veckor efter behandling provtogs djuren igen och nivåer av kvarvarande parasitsmitta mättes. Resultaten visade än en gång att avmaskningsmedlen gav en otillfredsställande effekt då färre än 40 procent av besättningarna uppnådde en acceptabel reduktion av maskägg i träcken. Molekylärbiologiska analyser av framkläckta larver visade vilken art som överlevt behandlingen, och även denna gång dominerade *C oncophora*. Löpmagsmasken, *O ostertagi*, kunde dock påvisas efter behandling i 15 procent av besättningarna.

Effekten av avmaskningsmedlet ivermektin utreddes vidare genom ett kontrollerat försök på SLUs forskningsanläggning, där kalvar infekterades med larver av både löpmagsmask och tunntarmsmask från två av de svenska gårdarna som deltog i fältförsöket 2006 och 2007. Maskägg samlades genom träckprovtagning under tre veckors tid för att senare analyseras med hjälp av laborativa och molekylärdiagnostiska metoder, innan djuren avmaskades. Denna gång visade sig avmaskningsmedlet ge acceptabel effekt enligt globala riktlinjer för detektion av anthelmintikaresistens. Fortfarande kunde dock en liten mängd överlevande maskar av båda arterna påvisas och åter igen var tunntarmsmasken, *C oncophora*, mest motståndskraftig.

Resultaten från fältförsöken skiljde sig alltså från de kontrollerade försöken med experimentellt infekterade djur. Det pekar mot att flera faktorer än behandling och dosering påverkar resultatet av läkemedlet. För att undersöka sådana faktorer utfördes ytterligare ett kontrollerat försök på forskningsanläggningen, där ivermektinets effekt studerades under interaktion med glukokortikoiden dexametason. Båda läkemedlen gavs samtidigt till en av djurgrupperna och blodprovsanalys från dessa kalvar visade att plasmanivåerna av ivermektin sänktes betydligt under påverkan av kortisonet, jämfört med kontrollgruppens. Detta påverkade även avmaskningsresultatet, där kontrollgruppen hade en signifikant högre reduktion av maskägg i träcken.

Mekanismerna bakom nematodernas utveckling av resistens mot ivermektin är ännu inte fullt kartlagda men problemet tycks vara multifaktoriellt. En gemensam nämnare mellan ivermektin och dexametason är P-glykoproteiner, PGP. Proteinet fungerar som en membranpump med syfte att transportera in eller ut ämnen ur celler i kroppen. Båda de givna läkemedlen påverkar eller påverkas av PGP.

Resultaten av de olika studierna pekar åt olika håll och visar hur komplex problematiken med resistens mot makrocykliska laktoner är. I samtliga studier överlevde ett varierande och mer eller mindre acceptabelt antal maskar behandlingen med avmaskningsmedel och *C oncophora* var ständigt den dominanta arten. Man kunde också se att den uteblivna behandlingseffekten i fält inte nödvändigtvis beror på genetisk resistens, då samma maskpopulation gav ett helt annat resultat i kontrollerade försök på stall. Inte heller kunde en genetisk skillnad hos de maskar som överlevt en avmaskning jämfört med maskar som undersökts innan behandlingen säkerställas. ■

noterat

eHälsomyndigheten invigd

Den nya eHälsomyndigheten öppnade den 1 januari 2014 men hade sin officiella invigning i Stockholm den 26 mars. Det är det tidigare Apotekens Service AB som regeringen beslutade omvandla till myndighet eftersom verksamheten utgör ett samhällsuppdrag.

eHälsomyndigheten lagrar och förmedlar de elektroniska recepten i Sverige. Idag är drygt 90 procent av alla recept elektroniska, även om recept från veterinärer hör till den grupp som har störst andel förskrivning på gamla pappersblanketter. Myndigheten ansvarar också för den nationella läkemedelsstatistiken som samlar in, bearbetar och förmedlar statistik om läkemedelsförsäljningen i Sverige. En annan uppgift är att förmedla e-receptuppgifter över nationsgränserna. Genom ett europeiskt samarbete är det möjligt att hämta ut svenska recept på godkända apotek i andra EU-länder.

Chef och generaldirektör för den drygt 120 personer starka eHälsomyndigheten är Torsten Håkansta, och ordförande i myndighetens styrelse är Lena Lundgren, hälso- och sjukvårdsdirektör vid landstinget i Östergötland. ■

Torsten Håkansta, generaldirektör, Lena Furmark, Socialdepartementet och Lena Lundgren, ordförande i eHälsomyndighetens styrelse, firar vid invigningen.

Sommar, sommar och sol – och dags för semester

Reglerna om semester är inte helt lätttillgängliga, tveka därför inte att kontakta expertis vid eventuella frågor. Som alltid när det gäller frågor om personal och arbetsrätt måste de som är bundna av kollektivavtal kontrollera om avtalet innehåller några avvikande regler.

Foto: Groinytstudio

Enligt huvudregeln har alla arbetstagare rätt till 25 semesterdagar per semesterår. Dagarna kan vara förenade med semesterlön eller vara obetalda dagar.

RÄTTEN TILL LEDIGHET OCH RÄTTEN TILL ERSÄTTNING

Inledningsvis är det viktigt att skilja på arbetstagarens rätt till ledighet (semesterledighet) och rätten till ersättning (semesterlön under semesterledighet och semesterersättning när anställningen avslutats). Beträffande semesterledighet behöver inte arbetstagaren tjänat in semester.

Semesterlön och semesterersättning bygger dock på intjänande, dvs att arbetstagaren arbetat viss tid för att kunna få semesterlön under semesterledigheten. Med semesterår menas tiden från och med den 1 april ett år till och med den 31 mars följande år. Under intjänandeåret tjänar arbetstagaren in sin semesterlön. Under semesteråret får han eller hon ledigheten och den intjänade semesterlönen. Andra regler kan förekomma i kollektivavtal där semesterår och intjänandeår kan sammanfalla och dessutom utgöras av kalenderår. Det är också möjligt för arbetsgivare och arbetstagare att enskilt utan kollektivavtal komma överens om att semesteråret ska sammanfalla med intjänandeåret.

Enligt huvudregeln har alla arbetstagare rätt till 25 semesterdagar per semesterår. Dagarna kan vara förenade med semesterlön eller vara så kallade obetalda dagar. Om dagarna är förenade med semesterlön eller inte beror på hur mycket semester som arbetstagaren tjänat in under intjänandeåret. Den som börjar sin anställning efter den 31 augusti ett semesterår har rätt till fem semesterdagar under det semesteråret.

SAMMALÖNEREGELN

Sedan några år tillbaka gäller en ny regel för beräkning av semesterlön, sammalöneregeln, som är huvudregel för arbetstagare med fast lön. Innebörden är att fast lön och fasta lönetillägg ska utgå under semestern på samma sätt som om arbetstagaren hade arbetat. Därutöver ska ett semestertillägg utgå som betalas ut i samband med semestern. Semestertillägget är för varje betald semesterdag 1,82 procent av veckolönen för veckoavlönade arbetstagare och 0,43 procent av månadslönen för månadsavlönade arbetstagare. Semesterlön för rörliga lönedelar ska utgå med tolv procent av summan av dessa under semesteråret. Denna semesterlön ska utbetalas senast en månad efter semesterårets utgång.

PROCENTREGELN

Beräkning enligt den så kallade procentregeln gäller för arbetstagare som har lön ➤

som inte är bestämd per vecka eller månad, eller har lön som regelbundet består av en fast och en rörlig del och där den rörliga lönedelen kan uppskattas till minst tio procent av den sammanlagda lönen under semesteråret, eller har en sysselsättningsgrad som har varierat under intjänandeåret, eller har ändrat sysselsättningsgrad mellan intjänandeåret och semestertillfället, eller under intjänandeåret har varit frånvarande av skäl som inte är semesterlönegrundande om inte frånvaron pågått i samma omfattning under hela intjänandeåret och fortfarande pågår i sådan omfattning vid semestertillfället.

Beräkning av semesterlön enligt procentregeln görs i korthet genom att förfallen lön och andra rörliga kostnadsersättningar under intjänandeåret beräknas för att fastställa ett underlag. I beräkningsunderlaget ingår inte semesterlön, permitteringslön med anledning av driftsuppehåll för samtidig semester, lön som utgått under dag med hel eller delvis semesterlönegrundande frånvaro etc. Har arbetstagaren varit frånvarande av skäl som är semesterlönegrundande ska en fiktiv inkomst fastställas för dessa frånvarodagar. Den utgörs av ett belopp motsvarande den inkomst som arbetstagaren skulle ha haft om han eller hon arbetat som vanligt i stället för att ha varit frånvarande. Det totala underlaget räknas ut genom att ovanstående poster summeras. Tolv procent av det totala beräkningsunderlaget ger därefter den totala semesterlönen. Den totala semesterlönen divideras med antalet betalda semesterdagar för att erhålla semesterlön per dag.

En arbetsgivare kan välja att tillämpa procentregeln för alla arbetstagare, dvs även för dem som har fast lön.

LARS NORDFORS
chef Företagarnas juridiska rådgivning
Företagarna

Nominera kandidater senast 1 juli

Veterinärförbundets medlemmar direktväljer ledamöter till förtroendeposter inom SVF och SVS. Nedan anges vilka förtroendeposter som är aktuella för i år.

Valet sker under hösten men kandidater till posterna ska nomineras senast den 1 juli 2014.

Utnyttja möjligheten att nominera kandidater!

Nominering – hur gör man?

- **Valet 2014 avser:**
  – Vice ordförande i förbundsstyrelsen
  – Tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen
  – Vice ordförande i SVS
  – Ledamöter samt ersättare i fullmäktige

- **Alla förbundsmedlemmar** som är röstberättigade kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioderna kommer under en övergångsfas att förlängas men är fortfarande två år i valet 2014 med tillträde den 1 januari 2015.

- **Nominering ska vara skriftlig** (kan även ske via e-post) och innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
  – Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
  – Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
  – Skriftlig bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
  – Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.

Det finns en särskild nomineringsblankett på veterinärförbundets hemsida www.svf.se, *Förbundet/Blanketter/Övriga blanketter*. Den går även att beställa via e-post, office@svf.se alternativt genom att ringa kansliet, 08-545 558 20.

- **Nuvarande innehavare** av posterna som valet avser kan nomineras för omval om de accepterar det.

- **Samtliga ledamöter** i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT. Listan på nuvarande fullmäktiges ledamöter finns på den lösenordsskyddade delen på förbundets hemsida www.svf.se, under fliken *Förbundet* och *Fullmäktige*. Medlemmar kan även få den informationen från förbundskansliet.

- **Nomineringen ska vara** förbundskansliet tillhanda senast den 1 juli 2014.

Kommentar till Rauni Niskanens replik "Ingen ska behöva vara rädd på jobbet"

I veterinärtidningen nummer 4/14 konstaterade chefen för Livsmedelsverkets Kontrollavdelning, Rauni Niskanen, bland annat att alla ska känna förtroende för Livsmedelsverket som arbetsgivare. Följande insändare från en anonym officiell veterinär håller inte med om den beskrivningen.

replik

När jag läser din replik i SVT 4/14 Rauni Niskanen, kan jag inte låta bli att undra vem det är du försöker övertyga? I min insändare väljer jag att vara anonym av rädsla för att förlora mitt arbete framöver. Jag tillhör dem som inte vågar skriva rätt kön eller ålder i de anonyma enkäter som sänds ut till oss gällande vår arbetsmiljö. Är rädd för att bli identifierad. Och stämplad.

För mig upplevs arbetsgivaren som den största källan till magont och rädsla på arbetsplatsen, när jag gör mitt yttersta för att göra rätt i min myndighetsutövning och följa lagstiftningen.

I de fall företag ser mig som ett ekonomiskt hot har jag ingenstans att vända mig eftersom arbetsgivaren inte ger mig stöd, utan istället stämplar mig som besvärlig. Just för att jag vill göra rätt i min myndighetsutövning. Man tvingas då kämpa mot både trakasserier, hot och arbetsgivaren.

FÅ VÅGAR BERÄTTA

Lars Lindblom är en av de få som vågat gå ut offentligt och berätta. En modig förebild. Hans upplevelser är inga undantagsfall. Många vågar aldrig berätta, man har för mycket att förlora. Det är inte lätt att få nytt arbete som veterinär och om man söker nytt arbete följer besvärlighetsstämpeln med. Det är en liten värld. Lars har valt att lämna organisationen.

Jag tycker det är dags att "Kalla fakta" eller "Uppdrag granskning" tittar på organisationen under Rauni Niskanens ledning. Här kommer en del att börja nysta i:

Varför mår så många dåligt på arbetet? Vilket stöd har man i verkligheten fått vid trakasserier och hot? Hur många veterinärer har köpts ut för skattebetalarnas pengar under Rauni Niskanens tid, och varför har veterinärerna köpts ut? Hur många har valt att säga upp sig? Varför? Varför köptes huvudskyddsombudet ut för några år sedan? Han upplevdes av många som ett stort stöd i det svåra arbetet som veterinär på Livsmedelsverket.

Har det förekommit att veterinärer sagts upp på grund av arbetsbrist, och nya veterinärer anställts direkt, trots arbetsbristen? Det viktigaste av allt, låt veterinärer i skydd av varandra komma till tals i programmet och berätta om vad de tvingats gå igenom på Livsmedelsverket.

MOBBNING FRÅN CHEFER OCH ARBETSKAMRATER

Förutom avsaknad av stöd vid hot har ren mobbning från chefer och arbetskamrater förekommit. Där veterinären i längden inte orkat med sömnlösheten, ångesten eller att ständigt vara på helspänn för vad som kan hända varje dag.

Många har genom åren levt med hot från företag och samtidigt punktmarkerats av arbetsgivaren tills de inte orkat längre, utan sagt upp sig. Man orkar helt enkelt inte leva så.

Tillsammans kanske vi vågar berätta.

"HOTAD FRÅN TVÅ HÅLL"

HEROFONDEN – pensionsfond för veterinärer

Herofonden är en privat pensionsfond för veterinärer inom Sveriges Veterinärförbund. Veterinärer som är över 60 år kan idag få del av fondens avkastning. De krav som ställs är att veterinären under tio år ska ha betalat en årlig premie till fonden och under samma tid ha varit medlem i SVF.

Idag uppgår premien till Herofonden till 210 kronor per år. När veterinären fyllt 60 år får inte fler premier betalas, vilket innebär att den person som vill få del av medlen måste börja betala till fonden senast vid 50 års ålder. Tilldelningen beräknas på avkastningens storlek och på hur länge veterinären har betalat till fonden.

Ytterligare upplysning om Herofonden samt anmälningsblankett finns på veterinärförbundets hemsida www.svf.se. Om du behöver ytterligare upplysningar, ring Sveriges Veterinärförbund, 08-545 558 20.

Alla tillbud behöver komma fram

En anonym officiell veterinär kritiserar på annan plats i tidningen Livsmedelsverket för bristande stöd till personalen. Verkets ledning bjuder i sin replik in alla anställda till dialog.

Vi tycker att det är tråkigt att någon känner så som beskrivs av signaturen ”Hotad från två håll”. Så ska det inte vara. Men eftersom vi inte vet något om den här specifika situationen kan vi inte heller hjälpa till att lösa den.

replik

Trots att vi jobbar mycket med arbetsmiljöfrågor har vi saker att bli bättre på. Precis som andra arbetsplatser har vi problem att lösa som vi tillsammans med våra arbetsmiljöombud jobbar aktivt med. Alla tillbud behöver komma fram. Därför vill vi att alla som har tankar och åsikter om hur det kan bli bättre hör av sig till oss. Vi vill att alla ska kunna känna förtroende för Livsmedelsverket som arbetsgivare.

STIG ORUSTFJORD
generaldirektör Livsmedelsverket
RAUNI NISKANEN
chef Kontrollavdelningen

Suiseng är ett kombinationsvaccin som förebygger **neonatal diarré** orsakad av E.coli och Cl.perfringens samt **plötslig död av suggor** orsakad av Cl. novyi.

ATC VET-KOD Q109AB08 RECEPTBELAGT GODKÄND SPC 2010-04-16

Marknadsförs av
Nordvacc AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel. 08-449 46 50
Fax 08-449 46 46
vet@nordvacc.se
www.nordvacc.se

NORDVACC

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-post: hipra@hipra.com - www.hipra.com

Ansvarsärende

Förde inte in behandling i hästpasset

En hästägare anmälde veterinär XX för fel vid utövande av veterinäryrket i samband med en försäljningstvist, men veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

Under en tvist rörande eventuella fel på hennes häst accepterade djurägaren att motparten (säljaren) tog hästen till en veterinärklinik för en second opinion. De hade en skriftlig överenskommelse om att ägaren skulle få vara med vid veterinärundersökningen. Motparten tog istället hästen till ett djursjukhus utan att meddela ägaren. Veterinär XX behandlade där hästen med en ledinjektion utan ägarens medgivande och utan att anteckna detta i hästens pass. Ägaren hade själv passet och blev inte tillfrågad om hästen skulle behandlas eller om hon godkände behandlingen. Ägaren fick inte tillfälle att ge veterinären hästens sjukdomshistoria och fick heller inte veta vad motparten lämnade för information om hästen. Hon ansåg att detta kunde orsaka en risk för felbehandling av hästen och att eventuell prognos kunde bli felaktig.

Ägaren fann det upprörande att en veterinär behandlade en häst med ledinjektion utan att kontakta henne som ägare. Vidare var det anmärkningsvärt att en veterinär gjorde denna typ av behandling utan att passet för hästen uppvisades eller att behandlingen antecknades i passet. Ägaren vill framför allt påpeka att hästen behandlades utan att hon som ägare blev tillfrågad.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

XX undersökte hästen vid djursjukhusets hästklinik på uppdrag av ägarens advokat som önskade en second opinion om hästens status, då den var föremål för en handelstvist. Med vid undersökningen var den person som sålt hästen till ägaren.

Då hästen led av hälta enades XX med advokaten om att det bästa var att behandla den för att begränsa dess lidande och skydda den mot framtida men som den konstaterade inflammationen i knäleden kunde ge.

XX informerade ägaren om att behandlingen skulle behöva skrivas in i passet alternativt att hästen, som enligt säljaren redan hade behandlats med fenylbutazon (som ger livslång slaktkarens enligt MRL-förordningen), skulle ➤

Iakttagelse och försök

Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forsknings

ÅRSMÖTE

Gamla, nya och blivande medlemmar hälsas hjärtligt välkomna till årsmöte för Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning

den 26 maj kl 14.00 i VMFs kårhus.

I anslutning till årsmötet presenteras vinnaren av sällskapets pris till bästa vetenskapliga publikation 2011–2013.

Kaffe och gofika serveras!

Se vidare sällskapets hemsida: www.vetmedforsk.se.
Där är du också välkommen att anmäla dig som medlem.

➤ undantas från livsmedelsproduktion genom ägarens intygande av detta i passet, om det inte redan var gjort. Denna information gick uppenbarligen inte fram.

XX kan inte se att han kunde hanterat ärendet på något annat sätt. Han anser det märkligt att ägaren, som verkar så mån om att regelverket följs, inte såg till att passet åtföljde hästen till djursjukhuset eller när det blev känt att passet behövde fyllas i kontaktade honom för att lösa det.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket ansåg att veterinären XX förfarit försumligt i sin yrkesutövning då han behandlat den aktuella hästen med Kenacort utan att anteckna detta i hästens pass eller försäkra sig om att hästen var uttagen ur livsmedelskedjan.

Av 2 kap 6 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:84) om läkemedel och läkemedelsanvändning framgår att hästdjur, som ska användas för livsmedelsproduktion, även får behandlas med läkemedel som finns med på den förteckning över substanser med sex månaders karenstid som finns listade i Kommissionens förordning (EG) nr 1950/2006. Sådana behandlingar ska antecknas i hästpasset enligt det kontrollsystem som föreskrivs i förordning (EG) nr 504/2008, om det inte av hästpasset framgår att hästen inte ska användas för livsmedelsproduktion.

Veterinär XX behandlade den aktuella hästen utan att anteckna detta i hästens pass eller försäkra sig om att hästen var uttagen ur livsmedelskedjan.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ansvarsnämnden prövar frågor som gäller veterinärmedicinska bedömningar. Hästen lämnades in för undersökning av en person som vid det aktuella tillfället hade den i sin vård. Att veterinär XX i den situationen undersökt och behandlat hästen kan inte anses felaktigt. Inte heller kan det anses felaktigt att behandlingen utfördes trots att något pass inte visats upp. Veterinärmedicinskt har XX behandlat hästen på ett korrekt sätt.

Behandlingen med Kenacort ska i och för sig, som Jordbruksverket angett, föras in i hästens pass. I detta fall har något pass inte funnits tillgängligt och XX har i stället muntligen informerat om att behandlingen skulle antecknas i passet. Visserligen hade det varit lämpligt om den informationen även hade lämnats skriftligen. Någon försummelse av sådant slag att den bör leda till en disciplinpåföljd föreligger dock inte.

Anmälan ledde inte till någon disciplinpåföljd.

JOHAN BECK-FRIIS

IN MEMORIAM

Johanna Geust in memoriam

Vår mycket uppskattade arbetskamrat och kompetenta kollega Johanna Geust har den 12 mars 2014 lämnat oss efter en tids sjukdom.

Johanna föddes i Finland den 19 december 1966 och utbildade sig till veterinär i hemlandet. 2003 kom hon till Sverige tillsammans med sin man och två söner. Hon började arbeta som distriktsveterinär i Falköping, och vi vet att många av hennes kunder och kolleger där ännu minns henne som en duktig veterinär, som alltid gjorde sitt bästa för att hjälpa djuren och deras ägare. Från allmänpraktiken fortsatte hon sedan till Nötcenter Viken och arbete med embryotransfer.

Hösten 2010 sökte Johanna jobb hos Jordbruksverket. Med sin energi och utstrålning tillsammans med kompetens vann hon genast vår uppskattning. Hon

fick möjligheten att välja mellan två tjänster och valde att arbeta vid Enheten för häst, fjäderfä och vilt. Huvuduppgiften blev smittskyddsfrågor för fjäderfä, men med sin breda kunskap och generösa hjälpsamhet var hon också bidragande i arbete med andra smittskyddsfrågor, semin och vilt.

Johanna var en person med hög integritet. Även när livet var svårt spred hon glädje med sitt goda humör och sin positiva attityd. Vi minns också hennes varma berättelser om de två sönerna, som betydde allt för henne, och som hon ensam tog ansvar för under många år. På sin vackra finlandssvenska berättade hon om bekymmer och glädjeämnen som rörde barnen, och vi förstod hur stolt och glad hon var för dem.

Vi är många som har haft förmånen att få arbeta tillsammans med Johanna och saknaden är stor. Vi kommer att minnas henne länge och är tacksamma för att hon valde att komma och arbeta med oss. Vi känner starkt med hennes båda söner, som alldeles för tidigt har förlorat sin mamma. Våra tankar går alltså till Oscar och Valter, och vi önskar dem allt gott.

Vila i frid, Johanna.

Arbetskamraterna och kollegerna på Jordbruksverket

---

noterat

Långa djurtransporter även i USA

Forskare vid Linköpings universitet har utarbetat en avancerad datormodell som ska rädda USA från utbrott av mul- och klövsjuka. Landet har inte haft något större utbrott av sjukdomen på 85 år men hotet är ständigt närvarande. Långväga transporter av djur gör att smittrisken är stor, och simuleringar i datormodellen tyder på att 120 000 gårdar skulle drabbas vid en utbredd epidemi.

– Vi förvånades över att det inte är ovanligt att skicka djur tvärs över hela kontinenten. Det gör att sjukdomen kan göra långa hopp till andra delar av landet, säger Tom Lindström, postdoktor i teoretisk biologi vid Linköpings universitet. Han är medförfattare till en just publicerad artikel i den vetenskapliga tidskriften PLoS ONE, där forskningsresultaten presenteras.

Linköpingsforskarnas del i arbetet har

Det är inte ovanligt att skicka djur tvärs över hela kontinenten i USA, konstaterar forskare från Linköpings universitet.

Foto: Redzaal

varit att bygga en statistisk modell för hur nötdjur transporteras över USA. En utmaning var att ta fram data till modellen. I motsats till Europa finns ingen central databas över djurtransporter.

– Den geografiska distributionen av gårdar varierar mycket över kontinenten, liksom produktionstyperna. I Kalifornien och New York produceras mycket mjölk medan gårdarna i de centrala delarna främst består av så kallade feedlots, dit djur skickas för gödning innan de går till slakt, säger Tom Lindström.

Källa: Pressmeddelande från Linköpings universitet den 27 mars.

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Röntgenutlåtande hovben, vänster bakben

I hovbenets spets ses ett rundat område med nedsatt täthet som mäter ca 18 mm i diameter (Figur 3). Området är distinkt avgränsat och kanten är lindrigt sklerotisk. I LM-projektionen ses svaga mineraliseringar i hovväggen (Figur 4). Dessa sträcker sig från proximala delen av det rundade området och i dorsodistal riktning, ut i mjukdelarna. I övrigt ses att hovbenets sulyta är parallell med underlaget.

Radiologisk diagnos

Expansiv mjukdelsprocess i anslutning till spetsen på hovbenet vänster bak, sannolikt ett keratom. Denna nybildning har orsakat en trycknekros på hovbenet i området. Radiologiskt kan varken hornpelare eller andra typer av neoplasi helt uteslutas då fibrosarkom, plattepitelskarcinom, malignt melanom och hemangiom finns beskrivet med ett liknande radiologiskt utseende. Dessa neoplasier är dock mycket ovanliga. Cysta eller abscess är mindre troligt på grund av det expansiva utseendet och att processen är välavgränsad. Hästen har även en hovkonformation med låg trakt.

Vidare handläggning

Hästen opererades och en slät vitgul massa kunde exstirperas från området (Figur 5). Denna massa skickades för analys. Histologiskt sågs keratin arrangerat i lamellära och oregelbundna formationer och den histopatologiska diagnosen var ett keratom.

När detta sammanställs fortskrider läkningen som förväntat.

DISKUSSION

Keratom är den vanligaste tumörformen i hästens hov. Det är en benign nybildning bestående av keratin. Tidigare trauma eller inflammation är beskrivet som tänkbara orsaker. När keratomet växer orsakar det en trycknekros på

FIGUR 3. *Pilarna markerar området med mjukdelstäthet i hovbenets spets.*

FIGUR 4. *Pilarna markerar området med mjukdelstäthet i hovbenets spets. Notera särskilt de mineraltäta stråken som sträcker sig dorsalt om hovbenets normala utbredning, ut i mjukdelarna.*

Granskning av artiklar

Artiklar med vetenskapligt faktainnehåll som inkommer till Svensk Veterinärtidning granskas normalt före publiceringen. Granskningen avser artikelns saklighet och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från Sveriges Lantbruksuniversitet eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

FIGUR 5. *Nybildning som exstirperades från tådelen av hoven.*

hovbenet och mjukdelarna innanför hovkapseln varefter smärta uppstår. Den vanligaste lokalisationen är i tådelen men keratomen kan förekomma på andra ställen i hoven. Ett keratom kan förändra formen på kronranden, den vita linjen eller hovväggen beroende på lokalisationen. Enstaka fallrapporter beskriver multipla keratom i samma hov, vilka då varit lokaliserade i direkt anslutning till varandra. Eftersom hovkapseln och hovens övriga mjukdelar har samma röntgentäthet som keratomet kan ingen täthetsskillnad ses i processen jämfört med omgivande mjukvävnad.

Denna hästs kliniska symtom med snabbt uppkommen hälta är inte vad som typiskt ses vid keratom. Ofta ses i stället långsamt utvecklande och intermittenta symtom när trycket i hovkapseln successivt ökar. Vanligtvis kan en visitertångsreaktion fås i området där keratomet är lokaliserat. Om fynden inte är så tydliga som i det här fallet kan scintigrafi ge mer information, då keratom vanligen leder till ett fokalt ökat scintigrafiskt upptag i den affekterade delen av hovbenet i området. Ultraljud har också beskrivits kunna användas för att identifiera keratom i kronrandsområdet.

Prognosen efter kirurgisk exstirpering anses vara god.

Söka artiklar på www.svf.se

Fr o m årgång 2013 sammanställer inte veterinärtidningens redaktion ”Innehålls- och författarregister” på papper längre. Dessa skickades tidigare med som bilaga till Svensk Veterinärtidning i början av varje år. Istället har innehållsförteckningarna till veterinärtidningen på SVFs hemsida kompletterats med relevanta sökord utöver artiklarnas rubriker.

Vill du söka en artikel, gör så här:

- Skriv in ett lämpligt ord i sökrutan längst upp till höger på www.svf.se och klicka på sök (se bild ovan)
- Du får då en lista med träffar där det sökta ordet finns med. Senast publicerad träff står först.
- Välj den mest troliga träffen i listan och klicka på den länkade rubriken.
- Sidan öppnas och du kan nu söka mer detaljerat genom sökfunktionen i din webläsare.

Vi vill hjälpa företagen att göra rätt

Som ny har man chansen att se saker med nya ögon. Det har jag försökt göra under mitt första halvår som generaldirektör på Livsmedelsverket. Mycket av det jag sett är bra och det ska vi göra mer av. Men det finns annat som vi måste göra något åt.

Som att det är hög tid att vi kopplar upp oss mot 2000-talet och skaffar ett mobilare arbetssätt. Det gäller inte minst för Livsmedelsverkets veterinärer. Idag har alldeles för få av alla som arbetar ute i kontrollen, på slakterier och livsmedelsföretag den uppkoppling de behöver. Mobiltäckningen är inte mycket bättre. Men tekniska lösningar är på gång. Framöver ska det gå att arbeta off-line och sedan enkelt kunna ladda upp sin dokumentation elektroniskt.

De små livsmedelsföretagen blir allt fler. Det tycker vi på Livsmedelsverket är positivt. Vi vill bidra till att öka mångfalden i matproduktionen, till att människor ska kunna välja både närproducerat och ekologiskt. Också de mindre och lokala slakterierna blir fler. De flesta livsmedelsföretagare är pålästa, kunniga och passionerade. Men ibland blir det ändå fel. Vissa företagare lockas att öka sin slaktvolym och hinner inte med sitt arbetsmiljöansvar. Eller sitt djurskydd. Och våra veterinärer kommer i kläm.

Överfulla utrymmen gör arbetsförhållandena svåra och farliga. Till och med livsfarliga. Mörka kylrum, halt, trångt och högt på vingliga stegar. Slakterierna själva menar att de inte har förutsättningar att leva upp till samma säkerhet som de stora. Men som en veterinär uttryckte det – ”att falla fyra meter gör lika ont i ett litet slakteri som i ett stort”.

Det här är problem som vi nu tar tag i. Våra skyddsombud arbetar redan ute på slakterierna för att upptäcka risker och till och med stoppa anläggningar när det är nödvändigt. Numera kan de också besöka slakterierna när de byggs för att tidigt ha inflytande över säkerheten. Vi undersöker också hur Livsmedelsverket kan bli bättre på att informera blivande slakteriföretagare om skyldigheter och lagkrav.

Vi brukar säga att de allra flesta livsmedelsföretagare både vill och kan göra rätt. Men där det finns chans till snabba pengar finns tyvärr också de som ägnar sig åt genvägar och brott. Förra årets upprepade fall av fusk och rena bedrägerier gjorde det tydligt för många av oss. Så kan det inte fortsätta. Vi kan inte riskera att konsumenterna drabbas av farligheter i maten. Eller tappar förtroendet för maten och mattillverkarna.

Därför satsar vi nu för fullt för att komma åt ohederlighet i

livsmedelskedjan. Livsmedelsverket samarbetar med veterinärer på fältet, kontrollmyndigheter och andra myndigheter – lokalt, nationellt och internationellt. Metodiskt och uppsökande. Ibland är det ett detektivarbete. Därför har jag också nyligen inrättat en ny tjänst, en visselblåsarfunktion. Från och med maj finns en Livsmedelsombudsman för att ta emot tips om oegentligheter från branschen och allmänheten.

Samtidigt ökar konsumentens intresse för bra mat. Fler vill veta vad de äter och vill kunna lita på maten. Det är positivt för livsmedelsproduktionen. Och jag är övertygad om att kvalitet är ett starkt framtida konkurrensmedel, en framgångsfaktor för småskalighet och en levande landsbygd. Livsmedelsverket har ambitionen att hjälpa livsmedelsföretagen att göra rätt. Att bidra med de rätta förutsättningarna – en kontroll i premiumklass, ett pålitligt djurskydd och kostnadseffektivitet. Det är något vi vill göra mer av.

Stig Orustfjord
generaldirektör, Livsmedelsverket

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 19

5/5 -14. Kvällsseminarium Klinisk uppdatering inom reproduktion, Upplands Väsby. Arr: Virbac Animal Health.
Info: www.virbac.se

6/5 -14. Kvällsseminarium Klinisk uppdatering inom reproduktion,
Hisings Backa.
Arr: Virbac Animal Health.
Info: www.virbac.se

8/5 -14. Inspirationsseminarium för dig som är ny i chefsrollen, Malmö.
Arr: Saco. Info: www.saco.se/kalendariet/, erica.hogsborn@saco.se, annika.sandberg@saco.se

8–9/5 -14. Ultraljud smådjur fördjupning,
Blå Stjärnans Djursjukhus, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

9–10/5 -14. Föreläsningar i avancerad ortopedisk och mjukdelskirurgi, Båstad.
Arr: Kirurgiföreningen Skalpellen.
Info: www.skalpellen.se

v 20

12–13/5 -14. Tillämpad näringslära för hund & katt (del 2), Knivsta.
Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB.
Info: www.sallanderconsulting.com

14–16/5 -14. Anestesiologi steg 2, hund och katt, Nova Park, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

16/5 -14. Korsbandsoperation,
Upplands Väsby. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 21

20–22/5 -14. SÄVs årsmöte och vårmöte med tema V och W, variation – visualisering – virus, Örebro.
Arr: Sällskapet äldre veterinärer.
Info: KG Linderholm, 08-80 05 00

22/5 -14. Grundkurs i strålsäkerhet,
Stockholm. Arr: Röntgenutbildarna Stockholm.
Info: www.rontgenutbildarna.se, info@rontgenutbildarna.se

v 24

10–11/6 -14. Samband mellan kost och motion och vissa sjukdomar för hund & katt (del 3), Knivsta.
Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB.
Info: www.sallanderconsulting.com

14/6 -14. Grundkurs i strålsäkerhet,
Stockholm. Arr: Röntgenutbildarna Stockholm.
Info: www.rontgenutbildarna.se, info@rontgenutbildarna.se

v 35

25–30/8 -14. Juniorkursen för kointresserade veterinärer och veterinärstudenter. Arr: Boehringer Ingelheim.
Info: Boehringer Ingelheim Vetmedica, www.bivet.nu, 040-23 34 00

28/8 -14. Grundkurs i strålsäkerhet,
Stockholm.
Arr: Röntgenutbildarna Stockholm.
Info: www.rontgenutbildarna.se, info@rontgenutbildarna.se

29–30/8 -14. Fördjupningskurs i strålsäkerhet, Stockholm.
Arr: Röntgenutbildarna Stockholm.
Info: www.rontgenutbildarna.se, info@rontgenutbildarna.se

v 36

4–7/9 -14. Nordiskt ögonmöte/ESVO-möte, Malmö. Arr: Svenska Sällskapet för Veterinär Oftalmologi (SSVO).
Info: www.ssvo.se

5–6/9 -14. Puerperalperioden – viktig tid för tik och valpar, Stockholm.
Arr: Svenska Sällskapet för Smådjursreproduktion.
Info: karin.lofqvist@djursjukhus.com, www.reproduktionssallskapet.se

v 38

16–17/9 -14. Ledarskapsutbildning, del 1 (del 2 genomförs den 4/12 2014), Ol-Ers Hälsingegård och Konferens ➤

Din Veterinär
Smådjurspraktiken • Enköping

Vi söker en erfaren smådjursveterinär

Vi söker en erfaren smådjursveterinär som vill jobba med mycket nära kundkontakt, och tycker att kundbemötande och omsorg är lika viktigt som vårdkvalité. Specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar och erfarenhet från rutinkirurgi är meriterande. Vi värdesätter också om du har intresse för veterinärmedicinsk verksamhetsutveckling. Vi erbjuder även möjlighet att hitta lösningar för dig som har starkt intresse av entreprenörskap.

Vi är ett team på totalt nio personer och vi strävar efter att fungera som en kvalificerad vårdcentral främst för hund och katt. Vi tar emot ca 10 000 kunder per år. Kliniken har god teknisk standard med bl a modern tandutrustning samt digital tandröntgen, op-avdelning med gas-/narkosutrustning. På kliniken i övrigt har vi digital röntgen, ultraljud samt egen labutrustning för blodanalyser m m.

Kollektivavtal finns. Del- eller heltid. Tillträde enligt överenskommelse.

Välkommen med ansökan senast 15 maj 2014 till:
Din Veterinär Smådjurspraktiken, Östra Ringgatan 27, 749 35 Enköping
eller bengt@dinveterinarenkoping.se

Mer information: Bengt Wallin – 076–13 92 787, 0171–301 77
eller www.dinveterinarenkoping.se

Järvsö. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 40

29–30/9 -14. Generell foderlagstiftning & märkning av foder – med speciell inriktning på lantbrukets djur, Knivsta.
Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB.
Info: www.sallanderconsulting.com

2–3/10 -14. Anestesiologi grund häst, Nova Park, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

NY 2–4/10 -14. Kurs i hjärtsjukdomar – hund och katt, Wallby Säteri, Vetlanda.
Arr: Wallby Säteri.
Info: www.wallby.se, magnus@wallby.se
(se annons i denna tidning)

3–4/10 -14. Practical course Equine frontlimb lameness – diagnostics & therapy, Evidensia Specialistdjursjukhuset Helsingborg. Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=114

3–4/10 -14. Gastroskopiundersökning och gastrointestinal diagnostik, hund o katt, Gärdets Djurklinik, Stockholm.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

3–4/10 -14. Röntgenteknik, -anatomi hund och katt, grund, Husdjurshälsans Veterinärklinik, Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 41

6–7/10 -14. Kundservice och kommunikation fördjupning, Nova Park, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 42

15–17/10 -14. Anestesiologi steg 2, hund och katt, Nova Park, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 43

20–21/10 -14. Anestesiologi avancerad häst, Nova Park, Knivsta.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 44

31/10–1/11 -14. Diagnostik och behandling av hälta hund och katt, del 1 (del 2 genomförs den 16–17/1 2015), Evidensia Smådjur AB/Specialistdjursjukhuset Hund och Katt, Strömsholm.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 45

6–7/11 -14. Veterinärkongressen, Uppsala. Arr: SVS och SVF.
Info: Marianne Lundquist, SVF, 08-545 558 27, marianne.lundquist@svf.se, www.svf.se

v 47

20–21/11 -14. Mjukdelskirurgi del 3, fördjupning (del 4 genomförs 26–27/3 2015), Akademiska Sjukhuset, Uppsala.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

21–22/11 -14. Mjukdelskirurgiska ingrepp, Helsingborg. Arr: Evidensia Djursjukhuset Helsingborg.
Info: Gunilla Bylander, anmalan@djursjukhus.com, 042-16 80 29, www.evidensia.se

v 48

27–28/11 -14. Dermatologi steg 1, Sollentuna. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 49

4/12 -14. Ledarskapsutbildning, del 2, Slussen, Stockholm. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

4–5/12 -14. Artroskopi smådjur, fördjupning, Accesia, Halmstad.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

4–5/12 -14. Anestesiologi steg 3, del 1 (del 2 genomförs 22-23/1 2015), Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 50

10–11/12 -14. Endokrina sjukdomar, hund och katt, del 1, Nova Park, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 3, 2015

NY 16–17/1 -15. Diagnostik och behandling av hälta hund och katt, del 2, Evidensia Smådjur AB/Specialistdjursjukhuset Hund och Katt, Strömsholm.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 4

NY 22–23/1 -15. Anestesiologi steg 3, del 2, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 5

NY 30/1–1/2 -15. The nordic equine veterinary conference 2015, Stockholm.
Info: www.nevc2015.se
(se annons i denna tidning)

v 13

NY 26–27/3 -15. Mjukdelskirurgi del 4, fördjupning, Akademiska Sjukhuset, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com, på British Small Animal Veterinary Associations hemsida www.bsava.com och på European School for Advanced Veterinary studies hemsidor www.esavs.org, www.esavs-master.org, www.esavs-certificate.org

v 19

9–10/5 -14. Practical course equine frontlimb lameness diagnostics & therapy, Bjerke Dyrehospital, Oslo, Norge.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=103

v 20

11–14/5 -14. Retorik i Toscana, Montecatini Terme, Italien.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 22

28–31/5 -14. International conference on diseases of zoo and wild animals 2014, Warsawa, Polen.
Info: www.zoovet-conference.org

v 23

6–7/6 -14. Practical course Equine hindlimb lameness – diagnostics & therapy, Helsingfors, Finland.
Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=92

v 24

12–15/6 -14. 13th annual congress of

European veterinary emergency and critical care society (EVECCS), Prag, Tjeckien. Arr: EVECCS. Info: www.eveccs2014.org

v 25

16–21/6 -14 (se v 39). Certified small animal/equine acupuncture course 2014 – session 2(3), Escorial, Madrid, Spanien. Arr: Chi institute of Europe. Info: www.mvtc.es

NY **18/6 -14. ABCD CPD day – Management of major cat infectious diseases,** Riga, Lettland. Arr: European advisor board on cat diseases (ABCD). Info: www.icatcare.org/learn-veterinary-learning-and-events/abcd-cpd-day

NY **18–22/6 -14. ISFM Feline veterinary congress 2014,** Riga, Lettland. Info: www.icatcare.org/isfm-congress

v 27

NY **2–4/7 -14. Fourth European dirofilaria and angiostrongylus days (FEDAD),** Budapest, Ungern. Arr: ESDA. Info: http://esda.usal.es/FEDAD%202014%20-%20Home.html

5–7/7 -14. Equine back case days, Weilerswist-Müggenhausen, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner. arnolindner@t-online.de, www.agpferd.com

v 28

8–10/7 -14. Equine colic research symposium, Dublin, Irland. Arr: The british equine veterinry association (BEVA). Info: www.beva.org.uk/news-and-event/colic

9–13/7 -14. Equine physiotherapy days and physiotherapy case days, Bingen and Waldalgesheim, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner. arnolindner@t-online.de, www.agpferd.com

v 29

14–17/7 -14. Canine science forum & Feline science forum 2014, University of Lincoln, UK. Info: www.csf2014.com, www.fsf2014.com

v 36

5/9 -14. Practical course Investigation & treatment of equine neck conditions, Århus, Danmark. Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=107

v 3 7

11–13/9 -14. ESDAR, 18th annual conference of the European society for domestic animal reproduction + annual meeting of EU-AI-Vets, i Helsingfors, Finland. Info: http://www.esdar.org/esdar-conference-2014/esdar-conference-2014.html

v 39

NY **22–23/9 -14. 29th NKVet-symposium on Responsible use of antimicrobials in veterinary practice,** Köpenhamn, Danmark. Info: www.nkvet.org (se annons i denna tidning)

24–27/9 -14. Certified small animal/equine acupuncture course 2014 – session 3(3), Escorial, Madrid, Spanien. Arr: Chi institute of Europe. Info: www.mvtc.es

27–29/9 -14. Equine orthopaedic case days, Weilerswist-Müggenhausen, Tyskland. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner. arnolindner@t-online.de, www.agpferd.com

v 40

29/9–1/10 -14. 3rd International conference on responsible use of antibiotics in animals, Amsterdam, Nederländerna. Info: www.bastiaanse-communication.com/RUA2014/

v 41

10–11/10 -14. V International Buiatric Conference, Lomza, Polen. Arr: Polish Society of Veterinary Sciences. Info: kudybae@gmail.com

v 42

16–17/10 -14. National German symposium on zoonoses research 2014 and 7th International conference on emerging zoonoses, Berlin, Tyskland. Info: www.zoonoses2014.com

v 43

23–26/10 -14. World congress on controversies, debates & consensus in veterinary medicine (CoVet), Prag, Tjeckien. Info: www.congressmed.com/covet

v 44

27–30/10 -14. Mallorequina, Palmanova, Mallorca, Spanien. Arr: Arbeitsgruppe Pferd. Info: Arno Lindner, arnolindner@t-online.de, www.agpferd.com

v 45

6–9/11 -14. 20th FECAVA Eurocongress 2014 och 60th Congress of the GSAVA, München, Tyskland. Info: www.fecava2014.org/

v 47

NY **20–21/11 -14. London veterinary show 2014,** London, England. Info: www.londonvetshow.co.uk

v 48

28–30/11 -14. 18th Federation of Asian veterinary associatons congress, Singapore. Info: www.fava2014.com

30/11–1/12 -14. WVA Global conference on veterinary education, Singapore. Info: www.worldvet.org/

Länsstyrelsen söker medarbetare

Länsveterinär

Läs mer om Länsstyrelsen och arbetsuppgifterna på www.lansstyrelsen.se/norrbotten

Länsstyrelsen har en bred verksamhet. I rollen som regeringens regionala företrädare ingår bland annat att offensivt arbeta för en hållbar framtid. Tillstånd, tillsyn, samordning och utveckling av viktiga samhällsområden är våra huvuduppgifter. **www.lansstyrelsen.se/norrbotten**

Länsstyrelsen Norrbotten

noterat

Nya professorer vid SLU

Den 4 april installerades 13 nya professorer vid SLU i Uppsala, varav fyra vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap (VH-fakulteten). Det var Görel Nyman som utnämndes till professor i djuromvårdnad, Agneta Egenvall som blev professor i veterinärmedicinsk epidemiologi, Hossein Jorjani, professor i husdjursgenetik och Anders Kiessling, professor i vattenbruk.

SLUs rektor Lisa Sennerby Forsse framhöll i sitt välkomsttal till de nya professorerna att SLU är ett av Sveriges mest forskningsintensiva universitet. Verksamheten handlar i grunden om att ta fram ny kunskap för förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser, underströk rektorn. Det handlar också om att utbilda kompetenta och kunniga yrkesmänniskor och sist men inte minst handlar det om demokratiutveckling i vid mening – med kunniga medborgare och konsumenter får vi ett bättre samhälle.

En utförligare presentation av de nya professorerna finns på SLUs hemsida www.slu.se

Foto: Maja Granström

Foto: Jenny Svennås-Gillner

Foto: Mark Hairris

Foto: Jenny Svennås-Gillner

Fyra nya professorer installerades den 4 april vid SLUs VH-fakultet: Görel Nyman, Agneta Egenvall, Hossein Jorjani och Anders Kiessling.

VI VILL SE FLER FRISKA OCH LYCKLIGA DJUR.

DÄRFÖR BEHÖVER VI DIG.

Evidensia har på kort tid blivit Nordens både största och kvalitetsledande kedja för djursjukvård. Tillsammans delar vi samma vision:

Vi vill se fler friska och lyckliga djur. Därför ska vi vara det allra bästa för djuren.

Vi erbjuder fler specialister och mer avancerad utrustning än andra. Vi bedriver också mer utbildning och klinisk forskning än andra. Hos oss får viktiga familjemedlemmar veterinärmedicinsk service i världsklass.

Evidensia består idag av över 80 djursjukhus och kliniker i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Varje år behandlar vi fler än 630 000 hästar, hundar, katter, smådjur och exotiska djur.

CHEFVETERINÄR TILL DJURKLINIKEN NORRKÖPING

Vi söker dig som är leg.vet med längre erfarenhet från arbete på större djurklinik eller djursjukhus och som söker nya utmaningar på en lagom stor enhet. Ett genuint intresse av ledarskap och att arbeta både med djur och människor är en förutsättning. Specialistutb. är meriterande, likaså högre kompetens inom något av de medicinska områdena kirurgi/ortopedi, internmedicin, ögon eller hud. Läs mer på www.evidensia.se/jobba-hos-oss/lediga-tjanster. Vi behöver din ansökan senast 10 juni.

EVIDENSIA
DJURKLINIKEN
NORRKÖPING

Vårkänslor på Stutis

Terminen rullar på och våren har äntligen kommit till Uppsala. Cykelställen är återigen fullpackade och på lunchrasterna hittar man studenter som njuter av solen runtomkring på campus.

Årskurs 1 befinner sig mitt i sin kurs om organens struktur och funktion och lär sig allt om hur den friska kroppen fungerar under normala förhållanden. I skrivande stund ska vi för första gången anordna en produktionsdjursdag för amöborna. Det är ett projekt som anordnas i samarbete mellan veterinärprogrammet och VMF, som vi hoppas ska kunna ge studenterna en första inblick i produktionsdjurhållning och slakt. Dagen anordnas på Lövsta forskningsanläggning och kommer att innehålla bland annat uppvisning av nötstallarna, filmvisning från svinstallarna och en kort introduktion till slaktkedjan. Vår förhoppning är att besöket ska ge en inblick i några av de delar inom veterinärmedicinen som allt färre studenter har kunskap och kännedom om innan de kommer in på utbildningen.

Även för övriga årskurser är det full fart och hårt arbete som gäller. Årskurs 2 har precis avslutat sin kurs i speciell patologi och påbörjar nu istället kursen som kallas för populationsmedicin. Där ska de få gå över till ett mer besättningsinriktat tänkande och lära sig allt om bland annat epidemiologi, statistik och etologi. Årskurs 3 skriver med glödande fingrar på sina kandidatarbeten vilket gör att många passar på att åka iväg från campus för att hitta inspiration och fila på sina texter. Kandidatarbetena brukar behandla en rad spännande ämnesområden och inom en snar framtid kan ni hitta de färdiga verken i Epsilon, SLUs egna databas för studentarbeten. Årskurs 4 är i full gång med sin klinikrotation vilket innebär att de under hela våren och hösten kommer att befinna sig på olika ”stationer” där de fortsätter att befästa sina kliniska färdigheter. Exempel på några av stationerna är bilddiagnostik, idisslarmedicin, patologi, smådjur och häst. Min egen årskurs, femmorna, är för tillfället uppdelad i tre olika block (smådjur, häst eller produktionsdjur). Beroende på vilket block man läser får man chansen att fördjupa sig lite extra inom det ämnesområdet. Själv har jag precis spenderat två veckor ute på en DV-station och känner en skräckblandad förtjusning inför sommarens vikariat.

Snart kommer det att skickas ut en kort enkätundersökning från VMF som gäller ett eventuellt behov av betyg inom veterinärprogrammet. Vi är fram till årsskiftet 2015/ 2016 beviljade ett undantag från graderade betyg och nu börjar det bli dags att reda ut var vi i dagsläget står i frågan. För oss studenter är det viktigt att veta vad näringen anser, i och med att det kan komma att ha betydelse när vi i framtiden ska ut och kunna konkurrera på en allt hårdare arbetsmarknad. Enkäten kommer att skickas till ett antal kliniker, djursjukhus och myndigheter. Om ni skulle stöta på den så betyder det väldigt mycket för oss om ni tar er tid att svara.

Elin Holmroos
ordförande VMF

noterat

Svensk hybrid mellan varg och hund en myt

Det går rykten om att vargstammen innehåller hybrider mellan hundar och vargar men omfattande studier från vargforskare på SLU och deras norska kolleger visar att det inte stämmer.

– Vi har bättre genetisk information om den skandinaviska vargpopulationen än vad som finns om någon annan vild rovdjurspopulation i världen, säger Johan Månsson, forskare vid SLU.

De skandinaviska vargforskarna arbetar tillsammans i forskningsprojektet Skandulv. Sedan 1983 har de samlat DNA från drygt 1 200 individer, däribland fem av de sju vargar som grundade populationen i Skandinavien. Proven har samlats in från döda och levande vargar (blodprov och vävnad) och från spillning, urin och hår.

Resultaten visar att de två första grundarna till den skandinaviska vargstammen härstammar från den finsk-ryska vargpopulationen. De var inte ättlingar till någon kvarleva av den ursprungliga skandinaviska stammen eller från vargar på djurparker eller hybridavkomma mellan varg och hund. De resterande fem vargarna som invandrat under senare tid härstammar också från den finsk-ryska vargpopulationen. Även där kunde inblandning av hund uteslutas.

Källa: pressmeddelande från SLU den 3 april.

Foto: Gunnar Ries

Skandinaviska vargar är inga hundhybrider.

SPECIALISTKOMPETENS

Efter genomgången specialistutbildning och godkänd examination 27 februari–1 april 2014 enligt SJVFS 2009:83 har Jordbruksverket utfärdat specialistkompetens enligt nedan:

I hundens och kattens sjukdomar

- Alicia Bremberg
- Karin Larsson
- Anna Löf
- Sofia Müller
- Trine Raustein
- Maria Stadler
- Gry Øye

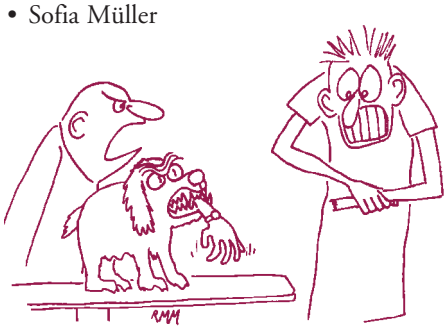

Honey must like you! She´s never bitten anyone before.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
TORSTEN JAKOBSSON	070-372 95 10
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
BJÖRN DAHLÉN	070-290 32 93
JK LARSSON	0920-25 36 50
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
TONE LINDVÅG	070-260 90 10
Kassör	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
Ledamöter	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
HELEN LOOR	073-097 62 97

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
KARIN DANIELSSON	0707-21 44 56
Kassör	
ANNA WALDENSTEN PAMUK	076-109 91 88
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleanter	
SUSANNA HULTBERG	0524-233 75
CHRISTINA SVEDBERG	073-600 22 21

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
BJÖRN DAHLÉN

Vice ordförande:
PER JONSSON

ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
VERONICA RONDAHL
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
VERONICA RONDAHL

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
ANNA OHLSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
ANETTE GRAF EDLING

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ERIKA CHENAIS

Sekreterare
CATRIN VESTERLUND-CARLSON

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL

Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

Harald i Vall

Harald heter egentligen Harald Larsson, men det är det ingen som vet vem det är och inte ens han själv kallar sig något annat än Harald i Vall. Han bor i Vall i Torsåker på släktgården som han driver tillsammans med sin son Jonas. Han har varit vår bästa mjölkbonde till för fyra år sedan då han slutade med djurhållning. Stallet hade kortbås och för att fortsätta krävdes både investeringar och nytt engagemang.

Harald är av den sorten som ringer om alla sjuka djur, nyfödda som mjölkande och han ville gärna att vi genast kom och botade den ko som var sjuk. Jour eller inte spelade ingen roll. När hans besättning drabbades av något knepigt fick vi utreda och skicka prover bäst vi gitte tills vi löst frågeställningarna. Visst spelade ekonomin en roll även i Haralds beslut men det var sällan en begränsning.

Harald har alltid gillat våra vikarier och även om de bara jobbat en vecka hos oss så nog har de lärt känna Harald i Vall. ”Tänk så mycket nytt jag får lära mig av de här unga veterinärerna”, säger Harald. Han i sin tur kan namnen på nästan alla våra vikarier de senaste 15 åren. Tack vare Harald har vi fått göra kejsarsnitt, tömma våmmen, operera löpmagar, hitta ovanliga mastitpatogener och allt annat på den veterinärmedicinska skalan. Vi har arbetat med individjuver hos honom och besättningsservice hade varit ett givet arbetssätt på gården i Vall. Och när inte korna räckt till för att fylla våra resdagar har vi undersökt arbetshästen eller kastrerat en och annan katt i mjölkrummet. Haralds sätt att vara och bry sig om djuren gjorde att man ville anstränga sig det där lilla extra för honom och djuren. När vi under några år delade ut ”Distriktsveterinärerna i Gävles pris för god djurhållning” var Harald och Jonas självklara pristagare. Alltid rent, alltid god ordning, alltid en stor kärlek till sina djur.

När man passerat Torsåker har man stannat till för en fika och lite prat och vi gör så fortfarande faktiskt.

Strax efter att Harald slutat med korna ringde han till mig och jag tyckte han lät konstig på rösten. ”Hur är det Harald, är du sjuk?”

”Jo, jag ligger på sjukhuset och har fått en hjärntumör. Jag ska opereras om några dagar. Jag undrar om du kan förklara några saker för mig?” Förstummad som jag var försökte jag ändå besvara diverse frågor om hans äggstora tumör, om hans medicinering, om prognos och om de olika behandlingsalternativ som Haralds läkare gett honom. Harald hummade, ställde motfrågor tills han var nöjd.

”Men, Harald. Varför frågar du mig om detta? Har du inte kunnat få bra svar från läkarna?” ”Jo”, sa Harald, ”men när det handlar om sjukdomar så är det ju er veterinärer som jag litar på”.

För säkerhets skull ringde han till min kollega Maria också. Dubbelkoll.

Harald i Vall bestämde sig direkt för att överleva tumören. Behandlingen gick bra och hans symtom var ringa. Nu har han fått recidiv och går på ny cellgiftskur. Alla på Distriktsveterinärerna i Gävle som har jobbat med honom håller tummarna.

Mats Scharin
distriktsveterinär

Ill: Claes Beck-Friis

SVENSK VETERINÄRLEGITIMATION

Jordbruksverket har fr o m den 12 februari till den 27 mars 2014 utfärdat svensk veterinärlegitimation för nedanstående personer:

- Malin Ahlberg
- Aime Ambrosen
- Julia Arendarczyk
- Fredrik Arnesson
- Audrius Atkocaitis
- Moa Berggren
- Katrin Bergsten
- Lisa Bergvall
- Stina Bitén
- Maja Cedervall
- Steinar Dagestad
- Monika Domberg
- Silja Edvardsdóttir
- Cathrine Ericson
- Lina Flyrén
- Ola Martin Foss
- Malin Fyhr
- Anne Randi Græsli
- Izabella Granswed
- Lina Gruvstad
- Ingrid Guerrero Mendez
- Lisa Gustafsson
- Tove Hansen
- Sandra Hedberg
- Eva-Maria Hohneck-Spodsberg
- Vanja Hårdemark
- Christina Igler
- Silvia Jacoby
- Paulina Jakus
- Angelica Jonasson
- Pernille Jørgensen
- Malin Karlsson
- Linnéa Larsson
- Emma Lassa
- Pernille Legind
- Ida Lindgren
- Nora Line
- Zandra Lundberg
- Maria Malidaki
- Solveig Matiesen
- Yanira Naranjo Mendoza
- Mads Nielsen
- Mikaela Nilsson
- Linda Nordin
- Emelie Olfosson
- Sabine Osmar Vitalich
- Linda Persson
- Patricia Pettersson
- Lena Rubin
- Astrid Rudberg
- Erica Rydhed
- Dinah Seligsohn
- Veronica Sundén
- Elmo Teesaar
- Sofia Thelin
- Lisa Tidman Fuchs
- Tove Trelsmo
- Erika Uddenberg Kusmin
- Johanna Wadström
- Diana Vejgaard Jensen
- Maja Wiklund
- Anna Wikstrand
- Ylva Winsborg
- Veronika Fischel
- Stina Wålberg

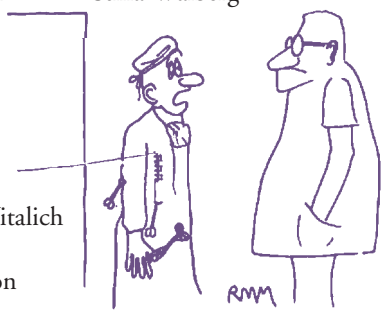

Yessir, I just finished my first spay ... but how did you know?

PERSONNOTISER

Födelsedagar i juni 2014

Den veterinär som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före födelsedagen.

Gösta Bengtsson, Täby, 85 år den 2/6
Birgitta Kårleman, Boda Kyrkby, 50 år den 3/6
Kerstin Svensson, Dösjebro, 60 år den 5/6
Viveka Larsson, Bollnäs, 60 år den 8/6
Yvonne Alnefelt, Danderyd, 50 år den 8/6
Marika Bohman, Stockholm, 50 år den 9/6
Christer Averhed, Töreboda, 70 år den 11/6
Kurt Graaf, Gränna, 85 år den 12/6
Harry Lindstedt, Helsingborg, 70 år den 15/6
Lars Audell, Upplands Väsby, 70 år den 16/6
Agneta Schultzberg, Sparreholm, 60 år den 17/6
Ann-Marie Appel Kjell, Värmdö, 50 år den 17/6
Peter Ekström, Uppsala, 60 år den 18/6
Inga Einwall Bernersson, Löttorp, 60 år den 28/6
Magnus Paulsson, Skara, 50 år den 28/6

Avlidna

Veterinärinspektör **Johanna Geust** avled den 12 mars 2014. Hon föddes 1966 i Finland och avlade veterinärexamen 2003. Se in memoriam på annan plats i denna tidning.

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 34
TELEFAX: 08-545 558 39
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2014

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	14 jan	11 dec	4 dec
2	4 feb	14 jan	7 jan
3	25 feb	4 feb	28 jan
4	18 mar	25 feb	18 feb
5	8 apr	18 mar	11 mar
6	6 maj	8 apr	1 apr
7	27 maj	6 maj	29 apr
8–9	25 jun	3 jun	27 maj
10	2 sep	12 aug	5 aug
11	23 sep	2 sep	26 aug
12	14 okt	23 sep	16 sep
13	4 nov	14 okt	7 okt
14	25 nov	4 nov	28 okt
15	16 dec	25 nov	18 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2014
Sverige: 1 210 kronor + moms.
Europa: 1 560 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1 710 kronor.
Medlemmar i veterinärförbundet har 350 kronor i rabatt.

FACKPRESSUPPLAGA 2013 – 3 300 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*

Ultrapen vet Rx

Bensylpenicillinprokain

Injektionsvätska, suspension till nöt, svin och får

Ultrapen vet är ett bensylpenicillin med förlängd verkan. Genom slowrelease kan injektionsintervallen förlängas, olika beroende på aktuella mikroorganismers MIC värde.

Indikationer

Nöt: luftvägsinfektioner orsakade av *Pasteurella multocida*, *Histophilus somnus*, *Mannheimia haemolytica*. Mastit orsakad av Streptokocker, Stafylokocker samt *Actinobacterium pyogenes*. Klövspaltsinflammation orsakad av Fusobakterium.

Svin: luftvägsinfektioner orsakade av *Pasteurella multocida* och *Actinobacillus pleuropneumoniae*. Rödsjuka, puverinfektioner orsakade av *Actinobacterium pyogenes*. Infektioner orsakade av *Streptococcus suis*.

Får: luftvägsinfektioner orsakade *Mannheimia haemolytica* och *Pasteurella multocida* och mastit orsakad av Stafylokocker.

Dosering nöt, svin och får

1 ml/10 kg kroppsvikt motsvarande 30 mg/kg, intramuskulärt.

Intervall 48 timmar: Bakterier med MIC < 0,12 mg/l

Streptococker, Staphylococker, Fusobacterium necrophorum, Erysipelothrix rhusiopathiae.

Intervall 24 timmar: Bakterier med MIC < 1,0 mg/l

Pasteurella multocida, Histophilus somnus, Mannheimia haemolytica, Actinobacillus pleuropneumoniae.

Karenstider

Kött och slaktbiprodukter:

Nöt & får	28 dygn
Svin	14 dygn

Mjölk:

Nöt & får	4 dygn

Förvaring

Rumstemperatur

Hållbarhet

3 år

Förpackningar

Glasflaska

1 x 100 ml
6 x 100 ml
12 x 100 ml
24 x 100 ml

Senaste version av SPC: 2013-05-24
För mer info se fass.se

Besök oss gärna på www.n-vet.se

Uppsala Science Park, 751 83 Uppsala
Tel 018 - 57 24 30/31/34, Fax 018 - 57 24 32
info@n-vet.se www.n-vet.se

N-vet LÄKEMEDEL

Posttidning A
Retur, Box 12709 • 112 94 Stockholm

© MSD Animal Health 201404

℞ BRAVECTO® Tuggtablett till hund

Omedelbart skydd mot fästingar och loppor upp till 12 veckor!

NY ANTIPARASITÄR SUBSTANS

Bravecto®, fluralaner, tillhör en helt ny antiparasitär läkemedelsklass – isoxazoliner – som både är akaricid och insekticid.

Omedelbar och varaktig avdödande effekt på:

- Fästingar *(Ixodes ricinus, Dermacentor reticulatus* och *D. variabilis)* under 12 veckor.
- Bruna hundfästingen *(Rhipicephalus sanguineus)* under 8 veckor.
- Loppor *(Ctenocephalides felis)* under 12 veckor.
- Även godkänt för användning på avelsdjur och dräktiga/digivande tikar.
- Enkelt och bekvämt i form av en tuggtablett.
- Receptbelagt läkemedel.

Nu finns Bravecto® i lager!

Bravecto® (fluralaner), tuggtablett för behandling av fästing- och loppangrepp hos hund. Fem olika tablettstorlekar som ger behandling med 25-56 mg fluralaner/kg kroppsvikt inom ett viktintervall. Receptbelagt läkemedel. Senast godkända produktresumé: 2014-02-11. För mer information: www.fass.se.

BRAVECTO® (FLURALANER)

Intervet AB, Box 7121, 192 07 Sollentuna, www.msd-animal-health.se

MSD Animal Health